

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN
KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRETİMİNE YÖNELİK
YETERLİLİKLERİ İLE KULLANDIKLARI
YÖNTEM VE TEKNİKLERİN BELİRLENMESİ:
SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

**2025
YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜREL MİRAS VE MİRAS ALAN YÖNETİMİ
(DİSİPLİNLERARASI)**

Aysun ÖZKAYNAK

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN KÜLTÜREL MİRAS
ÖĞRETİMİNE YÖNELİK YETERLİLİKLERİ İLE KULLANDIKLARI
YÖNTEM VE TEKNİKLERİN BELİRLENMESİ: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

Aysun ÖZKAYNAK

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi
(Disiplinlerarası) Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Ocak 2025**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ	8
ABSTRACT.....	10
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ	12
ARCHIVE RECORD INFORMATION.....	13
KISALTMALAR.....	14
ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	15
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	15
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	15
EVREN VE ÖRNEKLEM	16
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/ KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER.....	17
GİRİŞ.....	17
1. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ	21
1.1. Eğitim Programı	21
1.2. Öğretim Programı ve Uygulanması	21
1.3. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler.....	22
1.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.....	25
1.4.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Amaçları	26
1.4.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Temel Beceriler	26
1.4.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Değerler Eğitimi	28
1.4.4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri	29

1.4.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanlarına Göre Kültürel Miras İle İlgili Kazanımları	29
1.4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Özel Alan Yeterlilikleri	31
1.5. Dünya’da Sosyal Bilgiler Dersinin Gelişimi	31
1.5.1. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi	33
1.5.2. Milli Eğitim Temel Kanununda Kültür Aktarımı	33
1.5.3. Öğretmen Tutumunun Kültür Aktarımındaki Yeri	34
1.6. Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamı.....	35
1.6.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	36
1.7. Sosyal Bilimler Alanında Bazı Yöntem ve Teknikler	37
1.7.1. İnceleme Yöntemi.....	37
1.7.2. Örnek Olay Tekniği.....	38
1.7.3. Sunuş Yöntemi.....	38
1.7.4. Sokrat Yöntemi.....	38
1.7.5. Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi	38
1.7.6. Sıçrama Tahtası Tekniği.....	39
1.7.7. Yaratıcı Drama Yöntemi	39
1.7.8. Sorun Çözme Tekniği.....	39
1.7.9. Karikatür Kullanma	40
1.7.10. Durum İnceleme Yöntemi	40
1.7.11. Düşünme Becerileri Tekniği.....	40
1.7.12. Denetimli ve Yönlendirilmiş Tartışma Tekniği.....	40
1.7.13. Sosyal Empati Tekniği.....	41
1.8. Sosyal Dersinde Kullanılan Araç ve Gereçler	41
2. BÖLÜM KÜLTÜREL MİRAS.....	43
2.1. Kültür	43
2.2. Medeniyet	44
2.3. Miras.....	45
2.4. Kültürel Miras.....	45
2.4.1. Somut Kültürel Miras	47
2.4.2. Somut Olmayan Kültürel Miras	48
2.4.3. Kültürel Mirasın Korunması	49
2.4.4. Kültürel Mirasın Aktarılması	50

2.5. UNESCO.....	51
2.5.1. Türkiye'nin UNESCO'ya Kayıtlı Somut Varlıklar Listesi	52
2.6. Safranbolu İle İlgili Bilgiler	54
2.6.1. Safranbolu'nun Tarihi ve Coğrafi Özellikleri	54
2.6.2. Safranbolu'nun Somut Kültürel Mirasları	56
2.6.2.1. Safranbolu Evleri	59
2.6.2.2. Güneş Saati.....	60
2.6.2.3. Cinci Hanı.....	61
2.6.2.4. Kent Tarihi Müzesi (Eski Hükümet Konağı)	62
2.6.2.5. İzzet Mehmet Paşa Camisi.....	63
2.6.2.6. Yemeniciler Arastası.....	64
2.6.2.7. Tarihi Cinci Hamamı (Yeni Hamam)	65
2.6.2.8. Kaymakamlar Gezi Evi.....	66
2.6.2.9. Kazdağhoğlu Camisi	67
2.6.2.10. Köprülü Mehmet Paşa Cami	68
3. ARAŞTIRMA BULGU VE YORUMLARI	69
3.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular.....	69
3.2. Mülakat Formunun İkinci Kısımına Verilen Cevaplar.....	71
3.2.1. Kültürel Miras Kavramı Sizce Nedir?	71
3.2.2. Kültürel Miras Kaça Ayrılır?.....	72
3.2.3. Kültürel Mirasın Korunması Sizce Neden Önemlidir?	73
3.2.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Kültürel Miras Aktarımı Konusundaki Önemi Sizce Nedir?	74
3.2.5. Kültürel Mirasın Korunması Ve Sürdürülebilirliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	76
3.2.6. Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Konularını Hangi Sınıf Ve Ünitelerde İşliyorsunuz?	79
3.2.7. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında En Çok Hangi Kültürel Miras Unsurlarına Yer Verilmiştir?	80
3.2.8. Kültürel Miras Konularını Öğrencilerinize Aktarırken Hangi Yöntem Ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?	82
3.2.9. Dersinizde Kültürel Miras Konularını Aktarırken Hangi Sorunlarla Karşılaşıyorsunuz?	83
3.2.10. Dersinizde Safranbolu'ya Ait Somut Ve Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarından Hangilerine Değiniyorsunuz?	85

3.2.11. Kültürel Miras Unsurlarını Dersinizde Aktarırken Resmî Kurumlardan (Belediye, Kaymakamlık, Valilik vs.) Ne Gibi Destekler Almak İsterdiniz?	87
3.2.12. Bu Zamana Kadar Girdiğiniz Sınıflarda Safranbolu Gezisi Planladınız Mı? Planladıysanız Nerelere Gezi Düzenlediniz? Sorusuna verilen cevaplar:	88
3.2.13. Sizce Kültürel Mirasın Aktarılması Konusunda Ailelere Hangi Görevler Düşüyor?	90
3.2.14. Kültürel Mirasın Korunması Konusunda Öğretmenler Sizce Ne Gibi Etkinlikler Düzenleyebilir? Sorusuna Verilen Cevaplar:	91
3.2.15. Kültürel Mirasımızı Daha İyi Korumak Adına Milli Eğitim Bakanlığı Ne Gibi Çalışmalar Yapabilir?	93
3.2.16. Konu Hakkında Belirtmek İstedığınız Diğer Düşünceleriniz Nelerdir?	96
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	98
KAYNAKÇA	106
TABLolar LİSTESİ	114
HARİTALAR LİSTESİ.....	116
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	117
EKLER	118
ÖZGEÇMİŞ.....	124

TEZ ONAY SAYFASI

Aysun ÖZKAYNAK tarafından hazırlanan “SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRETİMİNE YÖNELİK YETERLİLİKLERİ İLE KULLANDIKLARI YÖNTEM VE TEKNİKLERİN BELİRLENMESİ: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN

Tez Danışmanı, Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.
14/01/2025

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Yasin DÖNMEZ (KBÜ)

Üye : Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN (KBÜ)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hakkı ÇILGINOĞLU (KÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile Yüksek lisans tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Aysun ÖZKAYNAK

İmza:

ÖNSÖZ

Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması, toplumların kimliklerinin ve değerlerinin yaşatılması, aynı zamanda toplumsal sürekliliğin sağlanması adına büyük bir öneme sahiptir. Bu anlamda Sosyal Bilgiler dersi kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında en önemli derslerden biridir. Bu çalışmada Karabük ili Safranbolu ilçesinde görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras yeterlilikleri ve kültürel mirası öğrencilerine aktarırken derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklerin incelenmesi yanında araştırmanın alana katkı sunması ve yapılacak yeni çalışmalar için bir ışık olması amaçlanmıştır. Bu araştırma sürecinde yardım ve desteklerini benden esirgemeyen, benim için çok kıymetli olan değerli insanlara teşekkürü bir borç bilirim.

Tez aşamamın başından sonuna kadar her adımda bana vakit ayırıp engin bilgi ve görüşleriyle bana destek olan ve rehberlik eden saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN'e en derin saygı ve şükranlarımı sunarım.

Lisansüstü eğitimim boyunca üzerimde emeği olan, bilgi ve deneyimlerini bize aktararak yoluma ışık tutan, derslerine katılarak engin bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışma kapsamında araştırma yapılan Karabük ili Safranbolu ilçesinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmeni değerli meslektaşlarıma, samimiyetle paylaştıkları kıymetli görüşleri için teşekkür ederim.

Zorlu mücadelelerden sonra bu günlere gelmemde en büyük destekçilerim olan, yaptıklarıyla her zaman gurur duyan ve sevgilerini asla esirgemeyen canım ailem; babam Ercan BÜYÜKSARI'ya, beni her daim motive ederek her konuda bana destek olan annem Bedia BÜYÜKSARI'ya, desteğini her zaman arkamda hissettiğim kardeşim Tayfun BÜYÜKSARI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Birlikte bir yola baş koyduktan sonra mesleki anlamda bana her zaman destek olan eşim Mustafa ÖZKAYNAK'a teşekkürlerimi sunuyorum. Bu çalışma benim bu hayattaki en değerlilerim olan, canım çocuklarım Azra ve Hasan'a armağandır.

ÖZ

Kültür, bir toplumun toplumsal gelişimi boyunca şekillenen, düşünce tarzlarını, inançlarını, değerlerini, davranışlarını ve yaşam biçimlerini kapsayan bir olgudur. Kültürel miras kavramı ise, toplumların en değerli zenginliklerinden biri olarak, geçmişten günümüze aktarılan bu birikimin tamamıdır.

Bir toplumun varlığını sürdürebilmesi ve devamlılığını sağlaması, kendinden sonraki nesillere kültürünü taşıyabilmesi ile mümkün olmaktadır. Bu bağlamda kültür aktarımının örgün eğitim kurumlarında en önemli aktarıcıları öğretmenlerdir. Okullarda kültür aktarımının yapıldığı, geçmiş ve şimdiki kültürel değerlerin öğrencilere aktarıldığı ders ortaokul kademesinde Sosyal Bilgiler dersi, bu dersin öğretmenleri de Sosyal Bilgiler öğretmenleridir. Çünkü Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kültürel mirasın öğretimi ve korunmasını içeren öğeler bulunmaktadır. Öğretim programı hedeflerinden 131 kazanımın 28'i kültürel miras ile ilgili olması sebebiyle kültürel bilgi birikimleri ve derslerinde kültür aktarımındaki duyarlılıkları Sosyal Bilgiler öğretmenlerine çok büyük sorumluluklar yüklemektedir. Çünkü eğitim kurumlarında uygulanan eğitim ve öğretim faaliyetleri sayesinde bireylerin kültürel kimlikleri oluşmaktadır.

Bu araştırmada Karabük İli Safranbolu ilçesinde görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Kültürel Miras konusundaki görüşleri ve kültürel miras konularını öğrencilerine aktarırken kullandıkları yöntem ve teknikler araştırılmıştır. Araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Kültürel Miras konusundaki görüşlerinin alan yazına katkı sağlaması ve bu konudaki eksikliklerin belirlenerek, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri ve MEB bünyesinde neler yapılabileceğini tespit etmektir. Araştırmada, 2023-2024 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Safranbolu ilçesindeki ortaokullarda görev yapan 26 Sosyal Bilgiler öğretmeni evren olarak belirlenmiştir. Bu evren içinden gönüllülük esası gözetilerek 15 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile öğretmen görüşleri saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular ışığında, görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, kültürel miras aktarımı konusunda duyarlı oldukları ve pozitif tutum

sergiledikleri tespit edilmiştir. Bunun yanında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, kültürel mirasın aktarılmasında gezi, gözlem gibi saha çalışmalarında ulaşım ve maddi destek, gezilerde rehberlik hizmeti gibi ihtiyaçlarının olduğu; çok boyutlu materyal, ders kitapları, EBA gibi yayınlarda kültürel miras unsurlarına daha çok yer verilmesi gerektiği de tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler; Öğretmenler; Kültür; Kültürel Miras

ABSTRACT

Culture is a phenomenon that encompasses the ways of thinking, beliefs, values, behaviors and lifestyles shaped throughout the social development of a society. The concept of cultural heritage, as one of the most valuable assets of societies, is all of this accumulation transferred from the past to the present.

It is possible for a society to survive and ensure its continuity by transmitting its culture to the next generations. In this context, teachers are the most important transmitters of culture transfer in formal education institutions. The course in which culture is transmitted in schools and past and present cultural values are transferred to students is the Social Studies course at the secondary school level, and the teachers of this course are Social Studies teachers. Because there are elements in the Social Studies Curriculum that include the teaching and protection of cultural heritage. Since 28 of the 131 objectives of the curriculum are related to cultural heritage, their cultural knowledge and sensitivity in transferring culture in their lessons impose great responsibilities on Social Studies teachers. Because cultural identities of individuals are formed through education and training activities implemented in educational institutions.

In this study, the views of Social Studies teachers working in Safranbolu district of Karabük province on Cultural Heritage and the methods and techniques they use while transferring cultural heritage issues to their students were investigated. The aim of the research is to contribute the views of Social Studies teachers on Cultural Heritage to the literature and to determine what can be done within the District Directorates of National Education, Provincial Directorates of National Education and MoNE by determining the deficiencies in this subject. In the study, 26 Social Studies teachers working in secondary schools in Safranbolu district in the second semester of the 2023-2024 academic year were determined as the population. Within this population, 15 teachers were interviewed on a voluntary basis. Within the scope of the research, teachers' opinions were determined with semi-structured interview technique.

In the light of the findings obtained as a result of the research, it was determined that the Social Studies teachers interviewed were sensitive about cultural heritage

transfer and had positive attitudes. In addition, it was also determined that Social Studies teachers have needs such as transportation and financial support in field studies such as excursions and observations, guidance services during excursions in the transfer of cultural heritage; and that cultural heritage elements should be included more in publications such as multidimensional materials, textbooks and EBA.

Keywords : Social Studies; Teachers; Culture; Cultural Heritage

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Öğretimine Yönelik Yeterlilikleri İle Kullandıkları Yöntem Ve Tekniklerin Belirlenmesi: Safranbolu Örneği
Tezin Yazarı	Aysun ÖZKAYNAK
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	14/01/2025
Tezin Alanı	Kültürel Miras Ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	124
Anahtar Kelimeler	Sosyal Bilgiler; Öğretmenler; Kültür; Kültürel Miras

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Write the Thesis Title in Capital Letters (1,5 line spacing, before and after 0 pt)
Author of the Thesis	Aysun ÖZKAYNAK
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	14/01/2025
Field of the Thesis	Cultural Heritage and Heritage Site Management (Interdisciplinary) Department
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	124
Keywords	Social Studies; Teachers; Culture; Cultural Heritage

KISALTMALAR

Ed.	: Editör
DM	: Dünya Mirası Komitesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council For the Social) Studies)
SOKÜM	: Somut Olmayan Kültürel Miras
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
Vb.	: Ve benzeri
Vd.	: Ve diğerleri
YY.	: Yüzyıl

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu; Karabük ili Safranbolu ilçesinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, kültürel miras hakkındaki görüşlerini belirlemek ve kültürel miras ile ilgili konuları öğrencilerine aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarını saptamak; bununla birlikte öğretmenlerden alınan görüşler ve öneriler doğrultusunda somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarının tanınması ve korunması kapsamında neler yapılabileceğini belirlemektir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Karabük İl'inde bulunan Safranbolu ilçesi UNESCO tarafından koruma altına alınmış Türkiye'deki nadir ilçelerden biri olarak kültürel miras bakımından oldukça zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bu kültürün ilk olarak öğrencilere aktarılmasında eğitim kurumlarındaki en önemli derslerden biri Sosyal Bilgiler dersi'dir. Dolayısıyla bu araştırmada sosyal bilgiler derslerini yürüten Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras konusundaki yeterlilikleri, düşünceleri ve kültürel miras konularını aktarırken kullandıkları yöntem ve teknikler tespit edilerek, konuya ilişkin çeşitli öneriler getirebilmek amaçlanmıştır. Bu çalışma Karabük ili Safranbolu ilçesinde görev yapan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin görüşlerini içermesi açısından önemlidir. Çünkü bu konuda ve sahada benzer çalışma olmadığından yapılan çalışma konunun taraflarına önemli bilgiler sunmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Sorular araştırma konusuna uygun ve uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan gerekli izinler alındıktan sonra Safranbolu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden de gerekli izinler alınarak, görüşme soruları 15 Mart -15 Haziran 2024 tarihleri arasında Safranbolu'da ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yöneltilmiştir.

Veri toplama aracı, uzman görüşleri ve literatür bilgisi esas alınarak geliştirilen 20 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sorular iki aşamada katılımcılara yöneltilmiştir. İlk

4 soru katılımcıların demografik özellikleri ve mesleki bilgilerini belirlemeye yöneliktir. Diğer 16 soru Kültürel Miras kavramı ve katılımcıların kullandıkları yöntem ve teknikler ile ilgilidir. Soru formu oluştururken Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Kültürel Miras ile ilgili yeterliliklerini belirlemek ve UNESCO tarafından koruma altına alınan Safranbolu’da bu dersi aktarırken ne gibi zorluklar yaşadıkları, bu konudaki öneri ve istekleri üzerinde durulmuştur. Katılımcıların kendilerini istediği gibi rahat ifade etmeleri, kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı özellikle belirtilmiştir.

Görüşmeyi kabul eden öğretmenlere soru cevap şeklinde mülakat formları uygulanmıştır. Tüm katılımcılara sorular farklı bir anlama gelmeyecek şekilde yöneltmiştir.

Araştırma şu sıra izlenerek planlanmıştır: İlk olarak araştırmanın konusu ve amacı belirlenmiş, sonrasında kavramsal çerçeve oluşturularak literatür taraması yapılmıştır. Araştırma soruları oluşturulduktan sonra araştırma yöntem ve tekniği belirlenerek, evren ve örneklem tespiti yapılmıştır. Saha araştırması ve bulgular elde edildikten sonra bulgular analiz edilmiş, sonuç ve öneriler şeklinde planlanmıştır.

Görüşme formu olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir. Görüşme yapılan katılımcılar Katılımcı 1 (K1), Katılımcı 2 (K2) şeklinde belirtilmiştir. Tablolar oluşturularak, yapılan içerik analizi sonuçları tablolara yerleştirilmiştir. Elde edilen bulguların çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği tercih edilmiştir. Betimsel teknik, araştırma sonucu elde edilen bulgu ve verilerin, düzenlenmiş ve yorumlanmış olarak sunulmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırma evreni Karabük ili Safranbolu ilçesinde 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında görev yapan 26 Sosyal Bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Kolayda örneklem yöntemi ve görüşmeye gönüllü katılım esası gözetilerek görüşmeyi kabul eden 15 öğretmen, araştırmanın örneklemine oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular amacına uygun biçimde analiz edilerek yorumlanmıştır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/ KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Karabük ili Safranbolu ilçesi kültürel miras anlamında önemli değerlere sahip olmasına rağmen ilçede görev yapan ve kültürel miras konularını öğrencilere aktaran sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine yönelik bir çalışmanın olmaması yanında zaman tasarrufu ve ekonomik koşullar da göz önünde bulundurularak araştırma yeri olarak sadece Karabük ili Safranbolu ilçesi belirlenmiştir. Safranbolu’da görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple araştırma neticesinde elde edilen bulgular yalnızca Safranbolu ilçesinde belirtilen örnekleme aittir. Farklı ilçelerde yapılmış ya da yapılacak olan araştırmalarda farklı bulgular veya sonuçlara da ulaşılabilir.

Görüşmeler sadece gönüllü olarak görüşmeyi kabul eden öğretmenler ile yapılmıştır. Görüşmeyi istemeyip araştırmaya katılmayan öğretmenlerin kararına saygı duyulmuş ve sadece görüşmeyi kabul eden öğretmenlerin üzerinde yoğunlaşmıştır.

Görüşme formunda 20 adet soru sorulmuştur. İlk dört soru katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili iken diğer sorular araştırma konusu ile ilgilidir. Soruları cevaplarken katılımcıların kendilerini rahat ifade etmeleri istenmiş olup, kimliklerinin gizliliğine önem verileceği özellikle belirtilmiştir. Bu sayede sorulara istedikleri biçimde cevap vermeleri amaçlanmıştır. Çalışma sadece Safranbolu ilçesindeki görüşmeye katılmayı kabul eden Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır. Araştırmada bazı öğretmenlerin görüş bildirmekten çekinmeleri veya zaman ayırmak istememeleri araştırmanın güçlükleri arasındadır.

GİRİŞ

Bir toplumun, bir bölgenin, bir ülkenin veya bir kıtanın tarihi, yaşam tarzı, ekonomik kaynakları, dinleri ve birbirleri arasındaki ilişkilerin tümüne kültür denilmektedir (Diker, 2016). Kültür bir toplumun var oluşunu sağlayan temel unsurlardan biridir. Bir milletin vatanında özgür bir şekilde yaşamasının yolu, kendi kültürel değerlerine bağlı kalmasıyla sağlanır (Özyurt, 1995). UNESCO’nun tanımına göre kültür; bir topluluğu belirgin olarak tanımlayan, maddi ve manevi, duygusal ve zihinsel özelliklerinin birleşmesiyle oluşan, sadece bilim ve edebiyat alanında değil,

aynı zamanda insanın temel hakları, yaşam biçimleri, değer yargıları, inançları ve geleneklerini kapsayan bir olgudur.

Kültür, diğer olgu ve değerler gibi dinamik, canlı bir yapıya sahiptir ve zamanla değişmekte ve yenilenmektedir. Kültürel varlıklar, insanlığın aklı ve geçmişe dair bilgi hazineleri olarak kabul edilmektedir. Bu bilgi hazineleri gelecek kuşaklara aktarılamazsa ‘‘kültür’’ olma özelliklerini de kaybedebilirler. Bu sebeplerden dolayı kültürün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması her geçen gün önemini artıran bir konu olmuştur (Kolaç, 2009).

Kültürel miras, toplumların kültürel kimliğinin şekillenmesini ve tanınmasını destekleyen, aynı zamanda bir ülkenin diğer uluslardan veya ülkelerden ayırt edilmesini belgeleyen tüm ulusal yaratılar, kazanımlar, maddi ve manevi varlıkların toplamıdır. Kültürel miras aynı zamanda, ulusların benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyan değer yargıları ve birikimlerini de içine almaktadır. Bu değer yargıları ve birikimler ulusların kültürel zenginliğini oluşturmaktadır (Oğuz, 2001).

Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması, bir toplumun kimliğini ve birlikteliğini sürdürmesi için esastır. Kültürün aktarımı, devlet ve ailelerin rehberliğinde planlı ve düzenli bir şekilde gerçekleşirse; toplumun devamlılığı ve kültürel mirasın korunması güvence altına alınmış olur. Topluma ait öz değerler ve kültürel öğeler aktarılırken, yanlış veya yanıltıcı kaynaklara yönelmeden, bu değerlerin doğru bir şekilde öğrenilmesini sağlayacak okul, öğretmen ve aile gibi güvenilir kaynaklardan sunulması önem taşımaktadır (Kula, 2017).

Kültür, zaman içinde toplumların sosyal, ekonomik ve siyasal yapılarındaki değişim ve gelişimlerle birlikte zamanla farklılaşabilir ve diğer kültürlerle karşılıklı etkileşim içine girebilir. Kültürel değişim ve etkileşim süreçlerinde en sağlıklı yöntem, kültürün öz unsurlarını koruyarak, baskı altında olmadan, doğal bir akış içinde, zamanın gereksinimlerine uygun bir şekilde kendiliğinden yeni bir boyut kazanmasıdır. Böylelikle kültür, kendi yapısına sadık kalarak ve gelişerek değişim sürecini sürdürebilir (Mahiroğulları, 2005).

İnsanlık, binlerce yıldır ürettiği kültürel mirasını gelecek nesiller için, koruyup aktarmış ve böylece toplumların çalışmalarını şekillendirmiştir. Bu miraslar, bir toplumun değerleri, inançlarını, gelenek ve göreneklerini, sanatını ve tarihini barındıran değerli bir hazinedir. Fakat günümüzde küreselleşme, teknolojik ilerleme ve çeşitli

tehditler, kültürel değişimlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması süreci kesintiye uğratmaktadır. Bir toplumun kültürel mirasına sahip çıkmaması ve kültürel değerlerini tanımaması durumunda, o uygarlığın gerileme ve yok olma riski vardır. Uygarlığın sürdürülebilmesi, kültürel birikimin eğitim yoluyla gelecek nesillere aktarılmasıyla mümkündür. Eğer mevcut bilgi ve deneyimler genç kuşaklara aktarılmazsa, yeni nesiller her şeyi yeniden oluşturmak isteyecek ve bu da toplumların ilerlemesini durduracaktır (Akay, 2006).

Kültürel mirasın yeni nesillere aktarılması, ailelerden sonra okullarda Sosyal Bilgiler dersi kazanımları ile sağlanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi, toplumu ilgilendiren pek çok konuyu ele alan, bireylerin günlük hayatlarında sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve toplumsal değerlerin öğrencilere aktarıldığı önemli bir derstir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı içeriği incelendiğinde programda kültürel mirasla ilgili doğrudan ve dolaylı olarak biden fazla özel amaçların olduğu görülmüştür (Kara ve Tokmak, 2023). Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NNCS), bu dersin birinci amacı olarak küreselleşmekte olan dünyada kültürel değişiklik içinde yer alan, demokratik bir toplumun vatandaşları olmaya aday gençleri bilgiye dayalı, kendi kararlarını kendi verebilen, bireyler olarak yetişmelerini sağlamak olarak belirtmiştir.

Toplumların kültürel mirası fark etme, kültürel miras unsurlarını koruma ve bu unsurları gelecek kuşaklara aktarma gibi sorumlulukları vardır. İşte bu sorumlulukları gelecek nesillere aktarma konusunda eğitimin önemi yadsınamaz. Kültürel miras eğitimi sayesinde genç kuşaklar kültürel miras bilincine erişme, değerlerine sahip çıkma, bu değerleri koruma gibi sorumlulukları kazanırlar. Bu önemli sorumlulukları yeni nesillere verecek olanlar da öğretmenlerdir. Öğretmenlerin kullandıkları çeşitli yöntem ve teknikler sayesinde öğrenciler geçmişin kültürel birikimlerini öğrenerek bilgi ve deneyim kazanırlar. Kültürel değerlere sahip çıkma ve onları koruyup yaşatma becerisi geliştirirler.

Sosyal Bilgiler dersi, geçmişten gelen kültürel değerlerin öğrencilere tanıtılması ve aktarılması görevlerini üstlenen bir derstir. Kültürel mirasın muhafaza edilmesi, kendilerinden sonra gelen kuşaklara bu mirasın aktarılması konusunda duyarlı bir görev üstlenen öğretmenler aynı zamanda öğrencilerin kişisel özelliklerini geliştirmeye ve onlara çeşitli özellikler kazandırmaya odaklanırlar. Alan yazı incelendiğinde kültürel miras konusunun Sosyal Bilgiler dersi kapsamında incelenmesi ve ders öğretmenlerinin

bu konuda ne gibi yöntem ve teknikler kullandıkları ile ilgili sınırlı sayıda araştırma olduğu tespit edilmiştir. Çengelci'nin (2012) yapmış olduğu araştırmada somut olmayan kültürel miras unsurlarının Sosyal Bilgiler öğretim programındaki yeri incelenmiştir. Avcı ve Memişoğlu (2016) sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimi hakkındaki görüşlerini incelenmişlerdir. Gürel ve Çetin (2018) kültür aktarımı yaparken sosyal bilgiler öğretmenlerinin rolünü araştırmışlardır. Dere (2021) belgelere dayanarak kültürel mirası öğrenme ve sosyal bilgiler aday öğretmenlerin tecrübeleri hakkında bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada hem bu alanda yapılan araştırma sayısının az olması, hem de günümüzde gelişen teknoloji ve başka kültürlere özenmenin artmasından dolayı, Sosyal Bilgiler dersinin gittikçe artan önemini ortaya koymak da amaçlanmıştır.

1. SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ

1.1. Eğitim Programı

Eğitim, bir insanın doğuştan getirdiği yeteneklerinin ve gizil güçlerinin açığa çıkmasına, o insanın daha olgun, daha güçlü, daha yapıcı ve yaratıcı olmasına hizmet eden bir eylemdir (Alkan, 2005). Eğitim; fertlerin kendi toplumlarının kültürlerini, manevi ve kültürel değerlerini başta olmak üzere, tutum, beceri, yetenek gibi değerlerinin gelişmesini sağlayan ve ömür boyu süren bir süreçtir. Bu davranışların kazandırılması için uygulanan sistemli, uygulanabilir programlara da eğitim programları denir (Çelikkaya, 2018). İnsan davranışlarının istendik yönde değiştirilmesi için kazandırılması gereken becerilerin planlı ve programlı olarak, yapılandırılması gerekmektedir. Eğitimin hedefini bir kişide bulunması istenen bu beceriler oluşturmaktadır. Bu özellikler kişiye düzenli eğitim ve değerlendirme süreçleri içeren dirik bir yapı olarak sunulmaktadır. Bu yapılara da eğitim programları denilmektedir (Sönmez, 1998).

Eğitim programı öğrencileri için yaratıcı düşünme becerileri kazanmalarının yanı sıra karşılaştıkları sorunlara da çözüm bulabilmelerini amaçlamaktadır (Bulut, 2024). Yapılacak olan eğitim programları; çok amaçlı, kapsayıcı, yapıcı ve ortak hedeflere dayalı olmalıdır. Aynı zamanda ulusal bütünlüğü sağlamalı, korumalı ve geliştirmelidir. Burada amaç yetenekleri az ya da çok ne olursa olsun öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkartıp, aynı standartlara getirerek farklı yeteneklerde zenginliğe ulaştırmaktır. Eğitim programları geliştirirken amaç, içerik, yöntem ve değerlendirme süreçleri arasındaki bağlantılar sürekli incelenerek programların geliştirilmesi söz konusudur (Babadoğan, 2019).

1.2. Öğretim Programı ve Uygulanması

Öğretim kelimesinin anlamı; belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi ya da öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama, kılavuzluk etme işi olarak tanımlanmaktadır (URL1). Öğretim programı, okul ortamında ve okul dışında, belli öğretim basamaklarında planlanmış etkinlikler yoluyla öğrencilere kazandırılması planlanan yaşantılara denilmektedir (Bulut, 2024).

Eğitim programlarının somut bir şekli olarak uyarlanan ğretim programlarının uygulayıcıları ise öğretmenlerdir. Öğretmenler eğitimsel dönüşümün aracılarıdır. Programın tasarım aşamasından, öğrencilere aktarılmasına, lçme aşamasından değerlendirme aşamasına her adımda öğretmenler aktif olarak yer almaktadırlar (Yüce, 2022).

Öğretmenler ğrencilerin hayatlarını ve tutumlarını değiştiren en önemli aktörlerdendir. Bu sebeple eğitim ve ğretim sürecinde öğrencilerin hayatında öğretmenlerin rolü büyüktür. Okullar ise bu eğitim ve ğretim faaliyetlerinin öğretmenler aracılığı ile uygulandığı yerlerdir. Bu süreçte öğretmenler öğrencilere gerekli öğrenme çıktılarını kazandırmak için belli başlı yöntem ve teknikler kullanırlar. Öğretmenin ders planında belirtilen hedeflere ulaşabilmesi için kullandığı yöntem ve teknikler öğretmenin hedefe daha kolay ulaşmasını sağlamaktadır. Dersin hedeflerine ulaşmak için uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması çok önemlidir. Bu sayede öğrencinin dersten daha fazla verim alması sağlanmakta ve öğrenme süreci daha aktif hale gelmektedir (Duman, 2023: 32).

Çağın gereklerine uygun olarak eğitim sisteminde meydana gelen gelişimler ve değişiklikler beraberinde ğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitlenmesini sağlamıştır. Günümüzde ğrenciyi merkeze alan, öğretmenin sürekli anlatan değil aynı zamanda öğrencilere rehberlik eden, öğrencilerin farklı bilişsel yöntemleri kullanmalarını sağlayan yaklaşımlar ortaya konulmaktadır. Böylece ğrenme sürecinde ğrenci daha aktif rol almaktadır (Kulak ve Ayparçası, 2018: 2).

1.3. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilim, insan ile insan, insan ile toplum ve insan ile eşya arasındaki ilişkileri düzenli olarak incelemeyi amaç edinmiş, bilimsel tekniklere dayalı bilgiler üreten bilgiler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Çiydem ve Kaymakçı, 2021). Sosyal Bilimler geçmiş ve gelecek arasında insan ve toplum ile ilgili inceleme ve araştırmalar yapan disiplinler arası bir bütündür. Bu bağlamda bakıldığında sosyal bilgiler insanlar ve toplumlar ile ilgili olaylarda metodolojik ilkeler etrafında üretilen bilimsel bilgiyi ifade etmektedir.

Fen Bilimleri, Fizik ya da Kimya gibi alanlarda yapılan araştırmalar ve konular incelendiğinde bu konuların herhangi bir tepki ya da eleştiriye açık olmadığı gözlemlenirken, sosyal bilimlerdeki konu ve olaylar her zaman eleştiriye ve yoruma açık olmaktadır. Sosyal bilimler insan merkezli, insanın insanla, insanın toplumla ve insanın devletle olan ilişkilerini incelemektedir. Üretilen bilginin objektifliğı açısından bakıldığında Fen Bilimleri, Kimya gibi alanlarda, araştırma sürecinde ve araştırma sonuçlarında bilim insanının kendi duygu, düşünce ve değer yargılarını ekleme olasılığı fazla değildir. Çünkü ortaya çıkan sonuçlar ölçülebilir, gözlemlenebilir ve de tekrarlanabilir özelliktedir. Sosyal bilgilerde ise ortaya çıkan sonuçlara araştırmacının duygularının, isteklerinin, ideolojisinin, fikirlerinin karışma ihtimali daha fazladır. Araştırmacının yetiştiğı ortam, çevresi, beklentileri, dünyayı değerlendirme ve yorumlama yaklaşımı, inancı ve dini gibi durumlar araştırmanın sonucuna etki edebilir. Bu nedenlerden dolayı objektif olma çabası, Sosyal Bilimlerin en önemli yaklaşımı kabul edilmektedir (Kabapınar, 2007:4-6).

İlk defa 19.yy da Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkan sosyal bilgiler kavramı, o dönemler popüler kavramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı alanlarda sosyal verimlilik, sosyal gerçeklik, sosyal eğitim gibi kavramlar olarak kullanılmıştır (Doğanay, 2008).

Sosyal Bilgiler ile Sosyal Bilimler birbiriyle ilişkili fakat ayrı kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal Bilgiler 4-5-6-7. sınıflarda, öğrencilerin yaş, ilgi gereksinimleri ile hazır bulunuşluk düzeyleri göz önüne alınarak okutulan bir ders ve bir öğretim programıdır. Sosyal Bilgiler eğitim programları aracılığıyla etkin ve demokratik vatandaşlık, evrensel değerlere saygı, yerel ve ulusal olayları anlama gibi değerler öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. 2004 yılından önce yapılan programlarda tarih, coğrafya ve vatandaşlık alanlarına öncelik verilmekte iken 2004 yılından sonra yapılan sosyal bilgiler öğretim programlarında bu üç alanın yanında ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, hukuk gibi alanlar bir ünite ya da tema olarak birleştirilmiştir (Kabapınar, 2007).

Sosyal Bilgiler dersi, birbirinden farklı ve birbiriyle ilişkili, sosyal bilim dallarının bir araya getirilerek oluşturulduğu bir alandır (Uğur ve Çoşkun, 2022). Ülkemizde yapılan en kapsamlı sosyal bilgiler tanımlarından biri ise MEB tarafından 2005 yılında yapılmıştır. Bu tanıma göre; bireylerin toplum olarak varoluşlarını

gerçekleştirme yolunda onlara yardım etmek amacıyla; tarih, ekonomi, coğrafya, sosyoloji, coğrafya, siyaset, hukuk bilimine felsefe gibi vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan bir öğrenme alanlarını kapsar. Bu öğrenme alanlarını bir tema veya üniteler şeklinde birleştirir. Sosyal Bilgiler dersi aynı zamanda insanların fiziki ve sosyal çevreleri ile etkileşimlerinin geçmiş ve gelecek arasındaki ilişkileri inceleyen bir ders olarak tanımlanmaktadır (Tay ve Öcal, 2008).

İyi ve etkin bir vatandaş yetiştirmeyi amaç edinen sosyal bilgiler dersi mevcut programdaki hedeflere ulaşmayı amaçlar. Çağın gerekleri, bilim ve teknolojilerdeki gelişmelere bağlı olarak program güncellemesi devamlı olarak yapılmaktadır (Yıldırım ve Çalışkan, 2024: 110).

Sosyal Bilgiler, konuları kapsamında değerlendirildiğinde; öğrenme, bilgiyi edinme ve bilgiyi oluşturma, oluşturulan bilgiyi değerlendirme, değerlendirilen bilgiyi yorumlama ve en son yorumlanan bilgidен kişisel bir perspektif oluşturma süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler ders kitaplarına da yansımış ve 2005 yılına kadar yazılan sosyal bilgiler ders kitaplarında davranışçı eğitim modeli benimsenirken 2005 yılından itibaren yazılan sosyal bilgiler ders kitaplarında yapılandırmacı yaklaşıma göre konular ele alınmıştır. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında öğrenciler daha çok sorgulayan, neden-sonuç ilişkileri kuran, araştırma yapan, bilgiye kendi ulaşmaya çalışan konumdadır (Kabapınar, 2007:30).

Yapılan bazı sosyal bilgiler tanımları sosyal bilgileri amaçtan ziyade içerik olarak ön plana çıkarmaya çalışmıştır. Günümüzde sosyal bilgilerin tanımı konusunda ortak bir tanıma varılmamakla birlikte genel anlamda ortak olan noktalar şu şekilde öne çıkmaktadır (Doğanay, 2008):

- Temel amacın vatandaşlık eğitimi olduğu
- Demokratik değerler ve inançlar ile sosyal katılım, bilgi işleme becerileri ve vatandaşlık eğitimi olmak üzere dört önemli bölümü kapsadığı
- Sosyal bilimler ve insanla ilgili tüm bilimleri kapsamı şeklinde gruplandırılabilir.

1.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Sosyal Bilgiler öğretim programı: Kaynağını sosyal ve beşerî bilimlerden alarak edindiği yöntem ve tekniklerle, değişen ve gelişen çağa ayak uyduran bireyler yetiştirmek amacıyla verilen bir öğretim programıdır (Yıldırım ve Çalışkan, 2024: 110).

Sosyal Bilgiler öğretim programı, bireylerin etkin bir vatandaş olmasında ve bu alanda yetiştirilmesinde en önemli alanlardan biridir. Bu bakımdan Sosyal Bilgiler öğretim programının evrensel ve ulusal düzeyde amaçları bulunmaktadır. Evrensel amaçlarının başında; bireylerin doğru ve mantıklı kararlar almalarını sağlama ve problem çözme yeteneklerini geliştirmektir (Öztürk ve Otluoğlu, 2005:8-12). NCSS'e göre Sosyal Bilgiler öğretim programı dört beceriyi geliştirmek istemektedir. Bu dört beceri; bilgi edinme, bilgiyi işleme, inanç ve değerleri inceleme ve katılımdır. Bu dört beceriyi kazanan birey, ulaştığı bilgileri entegre etmeyi ve kararlarını kendi almayı öğrenebilecektir (Barth ve Demirtaş, 1997).

Sosyal bilgiler öğretim programı aynı zamanda, beşeri ve sosyal bilimler yoluyla elde ettiği kaynakları, yöntem ve bilgileri bir bütün haline getirerek, değişen şartlara uyum sağlayabilen ve problemlerin üstesinden gelebilecek etkin bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir programdır. Buna paralel olarak öğrencileri içinde bulundukları toplum hayatına hazırlarken, etkin bir birey olmalarını da amaçlamaktadır (Öztürk ve Deveci, 2020).

Sosyal Bilgiler öğretimi vatandaşlarına hem demokratik değer kazandırırken hem de evrensel tutum, beceri ve bilgileri kazandırmayı amaçlamaktadır. Buna paralel olarak her ülkenin kendine ait olan inanç ve değerlerini kazandırmanın yanında ulusal gurur ve yurtseverlik duygusunun geliştirilmesi de Sosyal Bilgiler programının ulusal amaçları arasındadır. Ulusal gururun güçlendirilmesi adına ülkenin daha güçlü hale gelmesi, çalışma ve dayanışma azamının artırılması yine Sosyal Bilgiler öğretim programının ulusal amaçları arasındadır (Öztürk ve Otluoğlu, 2005:8-13).

Sosyal bilgiler öğretim programının ana hedefleri arasında sorumlu ve etkin vatandaş yetiştirmek vardır (Kaymakçı ve Ata, 2012). Sosyal bilgiler öğretim programlarının merkezinde olan etkin ve sorumluluk sahibi kişiler yetiştirmek hedefi için farklı yıllarda farklı öğretim programları benimsenmiştir. Davranışçı yaklaşımlardan başlayarak günümüze doğru yenilikçi ve yapılandırmacı yaklaşımlara doğru bir ilerleme olmuştur. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra 1924, 1930, 1938,

1948, 1961, 1968, 1990 ilkokul programları olarak uygulanmış, bunun yanında sırasıyla 1932, 1938, 1949, 1962, 1970, 1985, ortaokul programları ve 1998 ile 2005 ilköğretim sosyal bilgiler programları bu doğrultuda yenilenerek günümüze kadar geliştirilen öğretim programlarıdır (Yalçın ve Akhan, 2019: 846).

1.4.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Amaçları

1789 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan şekliyle Türk Milli Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ile öğrencilerde amaçlanan kazanımlardan bazıları şu şekildedir (URL2):

- Vatanını, milletini seven ve haklarını uygun yollarla kullanabilen
- Tüm kişilerin kanun önünde eşit olduğunu ve yasaların her Türk vatandaşı için eşit olduğunu bilen
- Yaşadığı çevre ve doğal kaynakları tasarruflu ve bilinçli kullanabilen
- Ekonominin temel kavramlarını anlamış olarak kalkınmada ve diğer devletlerle olan bağlantılarda milli ekonomi kavramlarını anlayabilen
- İnsan hakları, milli egemenlik, maddi ve manevi değerler, demokrasi, cumhuriyet kavramlarının Türkiye Cumhuriyeti üzerindeki etkilerini anlayabilen
- Yakın çevresi, ülkesi ve dünya ile ilgili konularda duyarlılık sahibi olabilen
- Fiziksel ve duygusal özelliklerinin, ilgi ve yeteneklerinin farkında olabilen
- Karşılaştığı sorunlara çözümler getirebilen
- Her mesleğin değerli ve gerekli olduğunu bilen ve çalışmanın önemini kavrayan,
- Güvenilir, doğru bilgiye erişme yollarını bilen bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır.

1.4.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Temel Beceriler

1789 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan Türk Milli Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine göre hazırlanan Sosyal Bilgiler dersi öğretim

programı ile öğrencilerin kazanmaları amaçlanan temel becerilerden bazıları şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2024):

- Araştırma,
- Değişim ve sürekliliği algılama
- Dijital okuryazarlık
- Çevre okuryazarlığı
- Girişimcilik
- Sosyal Katılı
- Türkçeyi doğru ve güzel konuşma
- Yenilikçi düşünme
- Medya okuryazarlığı
- Hukuk okuryazarlığı
- Gözlem
- İletişim ve iş birliği
- Öz denetim
- Kanıt kullanma
- Mekânı algılama
- Konum analizi
- Kalıp yargı ve ön yargıları fark etme
- Politik okuryazarlık
- Kronoloji ve zamanı algılama
- Karar verme
- Problem çözme
- Empati
- Eleştirel düşünme.

1.4.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Değerler Eğitimi

Eğitimin en belirgin ve temel amaçlarından biri de, çocuk ve gençlerin topluma uyumunu sağlamaktır. Toplumda herkesin bilmesi ve öğrenmesi gereken temel, ahlaki ve beceri temelli öğeler değer aktarımı ile olmaktadır. İnsanlara karşı saygılı olmak, başkalarına karşı hoşgörülü davranmak, vatansever ve çalışkan bir birey olmak, kendine yapılmasını istemedi bir şeyi başkalarına da yapmamak vb. değerlerin aktarıldığı derslerden biri sosyal bilgiler dersidir (Akbaş, 2008:336).

1789 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan Türk Milli Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine göre hazırlanmış Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ile öğrencilerin kazanmaları amaçlanan değerlerden bazıları şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2024):

- Adalet,
- Yardımseverlik
- Aile birliğin önem verme
- Vatanseverlik
- Estetik
- Bağımsızlık
- Tasarruf
- Sorumluluk
- Çalışkanlık
- Barış, sevgi, saygı
- Duyarlılık
- Bilimsellik
- Dayanışma.

1.4.4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

İlkokul 4.sınıf, ortaokul 5-6-7. sınıflar Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, öğrenme alanları, kazanım ve ders süreleri Tablo-1’de belirtilmiştir (URL3):

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanlarına Göre Kazanım Sayıları

SINIFLAR	4.SINIF			5. SINIF			6. SINIF			7.SINIF		
Öğrenme Alanı	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati
Birey Ve Toplum	5	11,1	12	4	13	14	5	11,1	12	4	11,1	12
Kültür Ve Miras	4	13	14	5	16,6	18	5	20,4	22	5	27,8	30
İnsanlar, Yerler Ve Çevreler	6	18,5	20	5	16,6	18	4	13	14	4	13,9	15
Bilim, Teknoloji Ve Toplum	5	14,8	16	5	13	14	4	11,1	12	4	11,1	12
Üretim, Dağıtım Ve Tüketim	5	16,6	18	6	16,6	18	6	14,8	16	4	11,1	12
Etkin Vatandaşlık	4	13	14	4	13	14	4	13	14	4	11,1	12
Küresel Bağlantılar	4	13	14	4	13	14	4	13	14	4	11,1	12
Toplam	33	100	108	33	100	108	34	100	108	31	100	108

1.4.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanlarına Göre Kültürel Miras İle İlgili Kazanımları

5-6-7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras kazanımları her üç sınıfta da 2. Ünitelerde yer almıştır.

5. Sınıf 2. Ünite Kültürel Miras kazanımları:

SB.5.2.1. Somut kalıntılardan yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkılarını fark eder.

SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesneleri ve eserleri tanır.

SB.5.2.3.Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.

SB.5.2.4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.

SB.5.2.5.Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihi gelişimini değerlendirir.

6. Sınıf 2. Ünite kültürel miras ile ilgili kazanımlar:

SB.6.2.1. Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasi, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

SB.6.2.2. İslamiyet’ in ortaya çıkışını ve beraberinde getirildiği değişimleri yorumlar.

SB.6.2.3.Türklerin İslamiyet’i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.

SB.6.2.4. Tarihi ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar.

7. Sınıf 2. Ünite kültürel miras alanı ile ilgili kazanımlar:

SB.7.2.1. Osmanlı Devleti’nin siyasi bir güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

SB.7.2.2. Osmanlı Devleti’nin izlediği fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

SB.7.2.3.Avrupa’daki gelişmelerle ilişkili olarak Osmanlı Devleti’ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

SB.7.2.4. Osmanlı Devleti’nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim ve gelişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

SB.7.2.5.Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir. Yerli ve yabancı seyyahların seyahatnamelerinden örnekler verir” (MEB, 2024).

Sosyal Bilgiler derslerinde ders dışı etkinlikler olarak planlanan, müze ve çevre gezileri ile sözlü tarih yöntemleri, öğrencilerin kültürel miras değerlerine karşı yeni yaklaşımlar kazanmasında rol oynamaktadır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

1.4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Özel Alan Yeterlilikleri

Sosyal Bilgiler dersine giren öğretmenlerden bazı alan yeterliliklerini sağlamaları beklenmektedir. Bu yeterlilikler; öğretim süreçlerini kendi okulları ve dersliklerine göre planlayabilme, öğrenme ortamlarını öğrencilerin hazır bulunuşluklarına göre düzenleyebilme, öğretimin hedeflerine uygun olarak hazırlanmış materyaller temin edebilmektir. Ayrıca Türk tarih ve kültürünü oluşturan temel öğeleri ve süreçleri ile kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi duyarlılığını öğrencilere kazandırabilmektir. Öğrencilerin, insan ile yer ve çevre etkileşimini algılayabilmelerini sağlama, ekonomik faaliyetlerin toplumlar üzerindeki etkilerini kavrama, demokratik yönetim anlayışlarının, insanların doğuştan ve toplum içinde kazandığı haklar olduğu bilencini kavratılabilme gibi yeterliliklere sahip olması beklenmektedir (MEB, 2024).

1.5. Dünya’da Sosyal Bilgiler Dersinin Gelişimi

Sosyal Bilgiler eğitimi, 1880’li yılların sonları ile 20. yüzyılın başlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşanan sosyal, ekonomik, kültürel alanlardaki büyük değişimlerin sebep olduğu sorunlara çözümler bulmak amacı kaygısından ortaya çıkmıştır. Endüstri Devriminden önce kırsalda yaşayan halk, endüstri devrimi ile kent merkezlerinde yaşamaya başlamıştır. Kent merkezlerine yerleşen insanlar çok katlı apartmanlarda, başka ailelerle birlikte yaşamaya başlamışlardır. Bu durum insanları, hiç de alışık olmadıkları yeni bir yaşamda birtakım sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. En büyük sorunlardan biri ise etnik ve dinsel bakımdan farklı insanlarla bir arada yaşama zorunluluğudur. Farklı dinden, farklı ülkelerden insanlarla bir arada yaşayabilmek için işbirlikçi problem çözme, ortak kararlar alma, birlikte kurallara uyma, saygı çerçevesinde yaşama değerlerinin öğretilmesi gerekmektedir. Böylece bu yeni oluşum ülke içinde yeni bir eğitim reformunun yapılmasını mecbur kılmıştır. Yurttaşların

toplumsal sorunları çözüme aşamalarında rol almaları gereği ortaya çıkmıştır. Okullarda uygulanan programın bir ferdin yaşam niteliğinde karşılaştığı sorunlara değinmesi gereği sonucunda 1916 yılına gelindiğinde, The National Education Association Commission okul programında sosyal eğitim ve öğretim programlarının tamamlayıcısı olarak resmen ‘‘ sosyal bilgiler ‘‘ terimi kullanılmıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2005).

1921 yılına gelindiğinde anaokullarından başlayarak on ikinci sınıf sonuna kadar sosyal bilgiler alanları hakkında bilgilendirmeler ve rehberlik faaliyetleri yapmak, bu alanı desteklemeye yardımcı olmak üzere Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) oluşturulmuştur. Konseyin ilk görevlerinden biri, uygulanacak eğitim programlarını geliştirmek olmuştur (Kılıçoğlu, 2015:21). 1921 yılında kurulmuş olan NCSS sosyal bilgileri teşvik eden bir kurum olarak, düzenlemiş olduğu kongreler ve yayınladığı çeşitli dergilerle de günümüzde de Sosyal Bilgiler alanına katkı sunmaya devam etmektedir. Social Education, Social Studiesand Young Learner gibi yayın organları bu konseye ait bazı yayın organlarıdır (Çelik ve Şenel, 2022).

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS), Sosyal Bilgiler öğretim programı standartlarını 1994 yılında belirleyerek bu alanı en çok belirleyen ve etkileyen kaynaklardan biridir. Bu tarihten itibaren sadece ABD değil, diğer ülkelerde de sosyal bilgiler programları yeniden revize edilerek geliştirilmiştir (Doğanay, 2008).

İlköğretimden itibaren Sosyal Bilgilerin okul müfredatına dâhil olmasıyla birlikte sosyal bilgiler dersi öğrencinin yaşamında da önemli bir konumda olmaya başlamıştır. Okul müfredatına tarih, antropoloji, sosyoloji, coğrafya, siyaset bilimi gibi daha birçok farklı disiplinin birleştirilmesiyle sosyal bilgiler dersi de müfredata dâhil olmuştur. Bu anlamda öğrenci farklı disiplin dallarını bir ders içinde öğrenme, kalıcı fikirler edinme, farklı toplumların yaşayışlarını öğrenme, geçmişte meydana gelen olayları çözümleyebilme gibi daha birçok alanda bilgi edinmeye başlamıştır. Bununla birlikte geçmiş ve gelecek arasında bağ kurma, üst düzey düşünme becerileri geliştirme, eleştirel bakış açılarıyla olaylara bakma kazanımları elde etmiştir (Çelik ve Şenel, 2022).

Sosyal Bilgiler öğretiminde etkili ve verimli sonuçlar alabilmek için teknolojinin yanında ulusal, tarihi ve toplumsal kaynakların da verimli kullanılması gerekmektedir. Bu süreçlerin yaparak yaşayarak öğrenme çerçevesinde olması, becerilerin de hayata geçirilmesi açısından önemlidir (Doğanay, 2008).

1.5.1. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi

Bir ders olarak ilk defa 1960’larda başlayan sosyal bilgiler dersi disiplinleri, hem Osmanlı Devleti hem de Cumhuriyet Döneminde ayrı ayrı ele alınmıştır. Cumhuriyet Döneminde 1926, 1930, 1936 ve 1948 öğretim programlarında yurttaşlık bilgisi, tarih, coğrafya olarak yer almıştır. Bu sayılan dersler ilk defa 1962 yılında İlkokul Program Taslağı’nda “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adında yer almıştır. Sonrasında 1968 yılında İlkokul Programında “sosyal bilgiler” adını almıştır. Öğretmenlerin mesleki olarak yeterli donanıma sahip olmayışı, programı destekleyici araç-gereç materyallerin yetersiz olması sebepleri ile program tam olarak uygulanamamıştır. 1998 yılında ise 4-5-6 ve 7. sınıflarda uygulanacak şekilde İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı resmen uygulanmaya başlanmıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2005).

Sosyal Bilgilerin okullarda bir ders olarak yer almasından sonra 1968, 1969, 1990, 1998, 2005, 2015 ve 2018 yıllarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda çağın gereklerine göre düzenlemeler ve güncellemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerde sosyal bilgilerin ilk olarak ortaya çıktığı Amerika Birleşik Devletleri’nin etkisi görülmektedir. Türkiye’de uygulanan bu programların ilk zamanlar yapılanlarında davranışçı eğitim temeli üzerine oturtulması Amerika Birleşik Devletleri etkisinin Türk Eğitim Sistemi üzerindeki etkisini göstermektedir (Çiydem ve Kaymakçı, 2021).

Cumhuriyet dönemiyle birlikte uygulanan eğitim programlarında John Dewey’in etkisi görülmektedir. Daha çok toplu öğretim ve iş okulu anlayışı üzerine yoğunlaşan eğitim programı; yurt bilgisi, tarih, coğrafya dersleri birleştirilerek “Toplum ve Ülke İncelemeleri” dersi adı altında birleştirilmiştir (Tay ve Öcal, 2008).

1.5.2. Milli Eğitim Temel Kanununda Kültür Aktarımı

Türk Milli Eğitimi Temel Kanununda (MEB, 1973) madde 2’de belirtilen esas amaç; Atatürk ilke ve inkılaplara bağlı, Atatürk milliyetçiliğine saygılı bir vatandaş bilinciyle donatılmış Türk Milletinin milli, manevi, insani, ahlaki, insani ve kültürel değerlerini benimsemiş, bu değerleri koruyarak geliştiren bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda eğitim kurumlarında kültürel kimlik oluşturan öğrenciler yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Ders müfredatlarının yanı sıra öğrencilerin

kendi kültürel özelliklerini bilen, kültürel değerlere sahip çıkan ve koruyan birer Türk vatandaşı olarak yetişmeleri amaçlanmıştır.

Madde 23'te, ilköğretim amaçları arasında Türk çocuklarının milli ahlaki değerlere uygun olarak yetiştirilmesi; ilgi, yetenek ve kabiliyetleri doğrultusunda önce hayata sonra da bir üst öğrenime hazırlanmaları bulunmaktadır. Bu hedef doğrultusunda eğitim sistemi, çocukların özel yeteneklerinin geliştirilmesini amaçlamıştır.

Madde 28'de ortaöğretimin müfredatının amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarında belirtilen temel ilkelerine uygun olarak; tüm öğrencilerin ortaöğretim düzeyinde asgari olan ortak bir genel kültür değeri öğretmek amaçlanmıştır. Yine diğer amaçlar arasında onlara kişi ve toplum sorunlarını anlamak, bu sorunlara çözüm yolları bulmak ve yurdun ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınmasında fayda sağlamak bilinci ve gücü kazandırmaktır (URL4).

Kültürel değerlerin genç kuşaklara aktarılması eğitimde belirli disiplinler altında verilse de çoğunlukla programlardaki hedeflerin içine yayılmış durumdadır. İçerikler düzenlenirken kültür ile ilgili kavramlara geniş yer verilmektedir. Bunun yanında öğretim programında hedefler belirlenirken; hedefe yönelik, mesleğe yönelik, kültüre yönelik hedefler yapılmaktadır (Ültanır, 2000:307-308).

1.5.3. Öğretmen Tutumunun Kültür Aktarımındaki Yeri

İnsanların zaman içinde maddi ve manevi olarak oluşturdukları, kuşaktan kuşağa aktardıkları yapıya kültür denilmektedir. Kültür aktarımı, bu oluşan kültürün özünü bozmadan nesilden nesile aktarılmasını sağlayan bir olgudur. Bu aktarma işini üstlenen, temel değerlerin ilk öğrenildiği kurum ailedir. Çocuklar aile ortamında toplumsal kuralları, gelenek ve görenekleri içselleştirirler.

Aile kurumundan sonra kültür aktarımının gerçekleştiği kurumlar ise okullardır. Bu kurumlarda görev yapan, kültürünü tanıyan, kültürel değerlere saygılı bir öğretmen de kültürün en önemli aktarıcısı konumunda bulunmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin kişisel özelliklerini geliştirmeye ve onlara çeşitli özellikler kazandırmaya odaklanırlar. Öğretmenler bu özellikleri öğrencilere kazandırırken bazı becerilere de sahip olması gerekmektedir. Bu beceriler; kültürel okuryazar olmak, öğretim yöntem ve tekniklerini sürekli güncel tutmak, sınıfın derse katılımını sağlamak, öğrencilerin farklılıklara karşı

saygılı olmalarını sağlamak, öğrencilerin eleştirel bakış açılarını geliştirmelerini sağlamaktır (Sarıdaş ve Nayir, 2021:357).

Toplumların kültürel mirası fark etme, kültürel miras unsurlarını koruma ve bu unsurları gelecek kuşaklara aktarma gibi sorumlulukları vardır. İşte bu sorumlulukları gelecek nesillere aktarma konusunda eğitimin önemi yadsınamaz. Kültürel miras eğitimi sayesinde genç kuşaklar kültürel miras bilincine erişme, kendi kültürel değerlerine sahip çıkma, bu değerleri koruma gibi sorumlulukları kazanırlar.

Bu amaçlar doğrultusunda öğretmenler kültürel değerlerimizi ana okul çağından başlayarak eğitimin her kademesinde öğrencilerine aktarmak için yoğun çaba göstermektedirler. Ailelerden sonra çocukların ilk benimseyeceği, örnek alacağı kişiler öğretmenleridir. Anlatım yolu, gözlem yolu, gezi ve inceleme, drama gibi değişik yol ve yöntemler ile öğretmenler kültür aktarımını gerçekleştirmektedirler. Olumlu bir öğretmen tutumu ile öğrenciler kültürel mirasları hakkında farkındalık oluşturabilir, kültürel mirasa sahip çıkma konusunda duyarlı davranabilirler.

1.6. Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamı

Toplumsal yaşamı etkileyen her türden etkinliği kanıtlamaya dayanan, disiplinler arasında bağ kurma süreçlerine ve sonucunda oluşan dirik bilgilere sosyal bilgiler denir. İnsan yaşamının içerisinde olan, onun daha mutlu yaşamasını sağlayan her türlü olgu ve ilişkiler sosyal bilgiler kapsamında değerlendirilmektedir. Sosyal bilimlerin tamamının ortak bir noktada kesiştiği, toplum yaşamını düzenleyen tüm ilkeler ve genellemeler sosyal bilgilerin içinde yer almaktadır (Sönmez, 1998). Sosyal Bilgiler sayesinde eski medeniyetlere ait uygulamalar, özel günler, kutlamalar gibi veriler öğrencilere o kültürleri öğrenmeleri konusunda olanak sağlamaktadır (Soldier, 2002).

Sosyal bilimler alanlarının ilkökul çocuğu seviyesine indirgenmesiyle oluşmuş bir derstir sosyal bilgiler dersi. 1960 yılından bu yana sosyal bilgiler dersi olarak 4. Sınıflardan itibaren okutulmaya başlanmıştır. İlkokulun ilk 3 sınıfında somut işlemler döneminde olan öğrenciler, 4. Sınıf ile birlikte soyut işlemler dönemine geçerken aynı zamanda sosyal bilgiler dersiyle, önce kendisini tanımayı, sonra yaşadığı çevreyi ve ülkeyi ve en nihayetinde dünya ile ilgili bilgi, beceri ve değerleri kazanmaktadırlar (Zafer, 2019).

1960 'lı senelerde ABD'de yeni bir sosyal bilgiler oluşumunun başlaması üzerine Türkiye'de de Sosyal bilgiler bir ders olarak müfredata alınmıştır. Bu tarihten daha önce sosyal bilgiler dersi yerine coğrafya, tarih ve yurttaşlık olan dersin adı artık sosyal bilgiler olarak devam etmiştir. Buna bağlı olarak da fakültelerde sosyal bilgiler öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere 1967-1968 Eğitim-Öğretim dönemi itibariyle edebiyat enstitülerinin sosyal bilgiler bölümlerinde sosyal bilgiler öğretmenleri yetiştirilmeye başlanmıştır (Bayram, 2003).

1.6.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi

En kapsamlı amacı, etkili vatandaş yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersi toplum kültürünü özümseyerek bunu geliştiren bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Ulusların varlıklarını sürdürmelerinin temel şartı etkin vatandaş yetiştirmektir. Etkin bir vatandaş yetiştirme yöntemleri tek tek verilen disiplinler olabildiği gibi, disiplinlerin birleştirilerek disiplinler arası bir bütün olarak verilmesiyle de olabilmektedir (Safran, 2008:15).

Çocuğun hayatı anlamlandırabilmesi, sorunlarla karşılaştığında sorunlara çözümler bulabilmesi, öğrendiği bilgileri başka alanlara transfer edebilmesi için sosyal bilgiler dersine ihtiyaç duyulmaktadır (Veysel, 1998:3-4).

İlköğretim okullarının genel amacı milli bilinci gelişmiş vatandaşlar yetiştirmektir. Öğrencilerin hem sosyalleşmeleri hem de çağın gereklerine ayak uydurabilmeleri temel amaçlar arasında sayılmaktadır. Bu amaçlar ilköğretim kademesinde 1-2-3. Sınıflarda Hayat Bilgisi dersi ile, 4-5-6-7. Sınıflarda ise Sosyal Bilgiler dersi ile, 8. Sınıfta ise T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile öğrencilere verilmektedir. Bu dersler öğrenme alanlarında verdiği kazanımlar ile vatandaşlık görevlerini bilen, sorunlara çözümler üreten, olaylardan çıkarım yapmasını bilen, görev ve sorumluluklarını yerine getiren bireyler yetiştirmeyi amaç edinmektedir (Akdağ, 2009:6).

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve bu toraklarda yaşayan, Atatürk milliyetçiliği ülküsü ile birbirine bağlı olan, cumhuriyetin getirdiği kazanımları sahiplenen, bunun yanında geleneksel değerlerimizi de tanıyan ve bu değerlerin nesilden

nesile aktarılmasını sağlayan bireyler yetiştirmek sosyal bilgiler dersi eğitiminin kapsamı içerisinde yer almaktadır (Safran, 2008:14-15).

1.7. Sosyal Bilimler Alanında Bazı Yöntem ve Teknikler

Bir öğretmenin derste başarı sağlamış ve öğrenmeyi gerçekleştirmiş olması için sınıfındaki öğrencileri iyi tanınması gerekmektedir. Çünkü tüm öğrencilerinin öğrenme şekilleri birbirinden farklıdır. “Çoklu Zekâ Kuramı” na göre zekâ alanları her öğrencide farklı olduğu için, öğretmeninde bu zekâ alanlarına hitap edecek farklı yöntem ve teknikler kullanması gerekmektedir.

Sosyal Bilgiler dersinde ders anlatımında tek bir yöntem ve teknik yerine, dersin amaçlarına göre farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması çok önemlidir. Dersi anlatan öğretmen, her öğrencinin yeterli süre ve yöntem kullanıldığında öğrenebilecek olmasını göz önüne almalıdır. Yöntem belirlendikten sonra kullanılacak teknikler ve araç-gereçler belirlenmelidir (Çelikkaya ve Kuş, 2009:743).

Öğretim yöntem ve teknikleri; karşılaşılan bir soruna çözüm üretmek, bir konuyu öğretmek amacıyla bilinçli olarak seçilen ve kullanılan sistemli yollardır. Diğer bir tanımla; planlanan hedeflere ulaşmak için öğretme- öğrenme süreçlerini düzenlemedir. Öğretim tekniği ise, bir öğretme yöntemini uygularken sınıf içinde kullanılan bütün işlemlerdir. Kullanılacak tekniği öğretim yöntemi belirlemektedir. Bu sürecin etkili ve verimli olabilmesi için öğretmenin, konunun içeriğine, öğrenci hazır bulunuşluk düzeyine ve bilişsel özelliklerine dikkat ederek öğretim yöntem ve teknikleri kullanması gerekmektedir (Kulak ve Ayparçası, 2018:2).

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilecek bazı yöntem ve teknikler şunlardır:

1.7.1. İnceleme Yöntemi

Öğrencinin kendi yaptığı etkinliklerle kendi cevabını bulmasını sağlayan yöntemdir. Bu yöntemin yararları arasında; öğrencilerin hızlıca sorunlar ve sonuçlar hakkında düşünmesi gelmektedir. Öğrencilerin anlamlı ve birbiriyle ilişkili kavramlar geliştirmesine olanak sağlamaktadır (Clark, 1984: 341-357).

1.7.2. Örnek Olay Tekniği

Değişim ve dönüşümün olabildiğince hızlı olduğu 21. yüzyılın karmaşık yapısına genç kuşakların uyum sağlaması, sorunlara hızlıca çözüm bulması için örnek olay tekniği sıkça kullanılan bir tekniktir. Yaşam içinde karşılaşılması muhtemel bir olayın gazete, dergi, televizyon, internet gibi ortamlardan alınarak sınıf içine getirilmesidir. Öğrencilerin psikolojik ve pedagojik seviyelerine uygun olan bu olaylara özgürce tartışarak çözümler bulmasına dayanır. Öğrenciler bu sayede sınıfa getirilen örnek olay ya da benzer olaylara karşı hazırlıklı ve ne yapabileceğini bilir duruma gelmektedir (Kabapınar, 2007: 45-47).

1.7.3. Sunuş Yöntemi

Bilgi düzeyindeki hedef davranışların kazandırılması amacıyla uygulanan bir yöntemdir. Bu yöntemde öğretmen öğrencilere kavramı açıklayıp, onlara somut örnekler vermektedir. Daha sonra öğrenciler tarafından konunun anlaşılıp anlaşılmadığını anlamak için onlara sorular sorarak sorularına cevaplar almaktadır. Bu yöntemde tündengelim yoluyla öğretim sağlanmaktadır (Sönmez, 1998: 168-169).

1.7.4. Sokrat Yöntemi

Buluş yöntemlerinin en eskisi olan Sokrat Yöntemi öğretmen tarafından verilen bir genellemeyi ve kavramı öğrencinin ortaya çıkarmasına sağlamaktadır. Belirli bir cevaba yönlendiren tartışma sorularından oluşmaktadır. Öğrenciler böylece tartışarak, fikir ve inançlarını bir kenara bırakarak gerçeğe ulaşmaktadırlar (Clark, 1984: 341-357).

1.7.5. Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi

Öğrencilerin bireysel ya da gruplar halinde, daha önce araştırılmamış bir konu ya da problem hakkında, okul içi veya okul dışında araştırma yapmalarını sağlayan ve yapılan bu araştırmalar sonunda ortaya bir ürün çıkartılan çalışmalardır. Proje Tabanlı öğrenme yönteminin öğrenciler açısından birçok faydası vardır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir: Öğrencilerin gerçek hayatla ilgili araştırma yapmalarını sağlar. Öğrencilerin kendi bilgilerini yapılandırmalarını sağlar. Öğrencilerin kaynaklardan

araştırma yapmalarını sağlayarak problem çözme becerilerini geliştirir. Öğrencilerinin isteklerini artırarak onları yaratıcılığa özendirir. Kaynak tarama becerilerini geliştirerek, bilimsel çalışma alışkanlığı kazandırır. Öğrencilere disiplinler arası bağlantı kurma olanağı sunar (Çiftçi, 2009:166-188).

1.7.6. Sıçrama Tahtası Tekniği

Bu teknik, ileri seviyede tartışmalar ve incelemeler için kullanılan bir tekniktir. Yeni yaklaşımlarda ele alınmaya başlanan ve yeni müfredatta uygulanmaya başlanmıştır. Genellemelerin, fikir ve tanımların çokça yer aldığı bu teknikte filmler, görseller, ses kayıtları, sanal müzeler, arkeolojik eserler gibi birçok sıçrama tahtası bulunmaktadır. Bu materyaller üzerinden öğrenciyi düşünmeye sevk edecek “Bunlar nasıl oluşmuş olabilir? ” Eğer şimdi böyle ise gelecekte nasıl olabilir?” gibi sorularla öğrenciyi yönlendirerek sonucu ortaya çıkarmaya çalışan bir tekniktir (Clark, 1984: 341-357).

1.7.7. Yaratıcı Drama Yöntemi

Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama çalışmaları farklı mekânlarda yapılabildiği gibi sınıf içerisinde de uygulanmaktadır. Sınıf atmosferini ve öğrenme isteğini olumlu etkileyen bir yöntemdir. Bu yöntem sayesinde öğrenciler somut yaşantılar ortaya çıkardıkları için olayları daha rahat kavrayabilmekte, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini arttırabilmektedirler. Ayrıca bu yöntem ile sınıf içinde ilginin sürekli canlı tutulması sağlanmaktadır. Bilgi kazanmanın yanı sıra değer öğretimi, kavram ve becerilerinde kazandırıldığı bir yöntemdir (Akhan, 2009:366-378).

1.7.8. Sorun Çözme Tekniği

Buluş Yoluyla öğrenme yöntemlerinden biri olan sorun çözme tekniği hem bireysel olarak hem de grupsal olarak sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapar. Grup olarak sorun çözmeye çalışan öğrenci daha geniş açıyla düşünmeye, konulara eleştirel olarak yaklaşmaya çalışır. Böylece öğrenciler bireysel sorunlarına da çözümler bulmayı öğrenirler (Clark, 1984: 341-357).

1.7.9. Karikatür Kullanma

Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde güncel konular önemli yer tutmaktadır. Konuların güncel hayatla ilişkilendirilmesi ve karikatür yönteminin bu güncel konuların aktarımında verilmesi öğrenmenin kalıcılığı açısından önemlidir. Gazetelerde yer alan karikatür köşeleri Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerini güncel tutma, derse ilgi çekme, tartışma başlatarak herhangi bir konuya açıklık getirmek ve kavram kargaşalarını ortaya çıkarmak için kullandıkları yöntemdir (Altun, 2009:199-207).

1.7.10. Durum İnceleme Yöntemi

Öğrencinin bir çalışma, bir olay, bir durum ya da bir karar üzerinde çalışma yöntemidir. Öğrencilerin derin bir çalışma ve alternatif yollar bulunmasına yardımcı olması bakımından öğretmenler tarafından kullanılmaktadır (Clark, 1984: 341-357).

1.7.11. Düşünme Becerileri Tekniği

Amacı her yönüyle etkin bir yurttaş yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin kararlarını alırken akılcı bir şekilde düşünme ve sorgulama yapmasını amaçlamaktadır. Bu sebeple daha okul sıralarında iken düşünme becerilerini öğrenmesi ve özümsemesi gerekmektedir. Düşünme becerilerinin içinde öğrencilere kazandırması planlanan beceriler arasında; yaratıcı düşünme becerisi, soru sorma becerisi, problem çözme becerisi, kendi kararlarını kendi verme becerisi ve eleştirel düşünme becerisi sıralanabilir (Demirkaya, 2008:390-419).

1.7.12. Denetimli ve Yönlendirilmiş Tartışma Tekniği

Yeni sosyal bilimler alanlarını destekleyen öğretmenlerin kullandığı bir yöntemdir. Bir konu ya da kavramı çeşitli deneyimlerle öğrenciye aktarma yöntemidir. Bu yöntemler bir okuma, bir resim ya da bir film yoluyla olabilir (Clark, 1984: 341-357).

1.7.13. Sosyal Empati Tekniği

Empati kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyup olaylara bakmasıdır. Sosyal empati tekniğinde öğrenci karşılaştığı sorunlarda ben merkezci olarak değil, karşı tarafın hissettiği duygularla bakabilmesidir. Öğrencinin demokratik tavır ve anlayışlar geliştirmesine yardımcı olur. Bu yöntemin uygulanışında öğretmen ister yazım şeklinde ister görsel olarak ya da çizim halinde sınıfa getirdiği bir olayı empati yaparak öğrencilerinin değerlendirmesini istemektedir (Kabapınar, 2007:101-113).

1.8. Sosyal Dersinde Kullanılan Araç ve Gereçler

Eğitim materyallerle desteklendiğinde daha ilgi çekici ve sürükleyici hale gelmektedir. Materyal kullanarak işlenen ders verimli olmanın yanında zamanında ekonomik kullanılmasını sağlamaktadır. Bunların sonucunda da eğitim niteliği ve öğrenci başarısında artış gözlenmektedir. Eğitim materyalleri seğıilirken öğretim hedeflerine uygun olmanın yanında, öğretmen tutumları ve öğrenci özelliklerine de uygun olarak seğıilmelidir (Yalın, 1997:86)

Eğitim ortamlarında istendik davranışları öğrencilere kazandırmak için çeşitli araç gereçler kullanılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde de dersin hedeflerini öğrencilere kazandırmak için birtakım araç gereçler kullanılmaktadır. Bu araç gereçlerden bazıları (Sönmez, 1998:157-162):

- Gerçek eşya, giysi ve kalıntılar, anıtlar, süs eşyaları, silahlar ve paralar
- Yeryüzü şekilleri
- Çevredeki bitki ve orman örtüsü
- Çevredeki kurum ve kuruluşlar, görevli, yetkili ve ilgili kişiler
- Üç boyutlu modeller, maketler
- Akıllı tahta, projeksiyon, bilgisayar
- Dilsiz haritalar, oyuncaklar, küre, tuz haritası, kum masası
- Pusula, termometre, barometre, rüzgâr fırıldağı
- Coğrafya ve tarih şeritleri

- Fotoğraf, resim, harita, atlas, kroki, grafik ve planlar
- Ansiklopediler, gazete kupürleri, kuklalar, çizgi resimler, kitaplar, dergiler, broşürler
- Kara tahta, beyaz tahta, bülten tahtası, manyetik tahta

2. BÖLÜM KÜLTÜREL MİRAS

2.1. Kültür

Kültür, insanların bir araya gelmesiyle oluşmuş, maddi ve manevi değerlerin toplamını oluşturmaktadır. Türk Dil Kurumu sözlük tanımında kültürün tanımı: ‘‘Tarihi ve toplumsal gelişme süreci içerisinde toplumların ürettiği maddi ve manevi değerlerin tümü ve bu değerlerin oluşturulmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında kullanılan, araçların bütünü’’ olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Sözlük, 2024). Genel Türkçe sözlüğe bakıldığında kültürün tanımı ‘‘ Toplumların tarihsel geçmişleri sürecinde oluşturdukları tüm maddi değerleri ve manevi değerleri ile bu değerleri oluşturmada ve sonraki kuşaklara aktarmada kullandıkları, insanın kendi çevresine karşı elde ettiği egemenliğinin bir ölçüsü olarak kabul edilen araçların bütünü’’ şeklinde tanımlanmaktadır (URL1).

M.Ö 1. yüzyıldan başlayarak 18. yüzyılın sonlarına kadar ‘‘kültür’’ kavramı tekil bir kavramı işaret etmekte iken, 18. yüzyılın sonlarından itibaren çoğul bir kelime olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu anlamıyla kültür kelimesi; insan topluluklarının veya bir ulusun düşünceden sanata, felsefeden edebiyata birçok alanda oluşturduğu ortak değerler bütünü olarak tanımlanmıştır (Oğuz, 2011:126). Bir toplumun, bir bölgenin, bir ülkenin veya bir kıtanın tarihini, yaşam tarzlarını, ekonomik kaynaklarını, dinlerini, birbirleri arasındaki ilişkilerinin hepsine kültür denilmektedir (Diker, 2016).

Kültür sürekli değişen ve gelişen dinamik bir yapıya sahiptir. Bir milletin kimliğini oluşturan en önemli unsurlardan biri kültürdür. Kültür; bilgi, sanat, ahlak, örf ve adetler gibi maddi ve manevi değerlerin bütününe kapsar ve bu şekilde şekillenir. Kültür zamanla, siyasal, sosyal ve ekonomik değişimlere bağlı olarak değişime uğramaktadır. Sağlıklı bir kültürel değişim için, kültürün ana unsurlarını korumak ve çağın gereklerine uygun değişimleri gerçekleştirmek gerekmektedir (Mahiroğulları, 2005). Antropolojik olarak bakıldığında kültürsüz bir toplum bulunmamaktadır. Her toplum küçük ya da büyük, fiziksel çevre veya sosyal çevresiyle başa çıkmak ve varlığını devam ettirmek için gerekli donanımları oluşturmak zorundadır. Kültür bir anda kendiliğinden edinilen bir şey değildir. Bu sebeple insanlar, içinde doğdukları toplumun kültürlerinde yetişir ve onu kendileriyle özdeşleştirirler (Uluç, 2024).

Kültür diğer bir tanımda; bireylerin akrabalık bağlarından daha fazlası olarak milli birlik bilincinin oluşmasındaki en önemli faktörlerden biridir şeklinde tanımlanmaktadır. Bireylerin oluşturduğu bu kültür unsurları aile, meslekler, okullar ile bir kuşaktan diğerine aktarılmaktadır. Bu aktarımların sonucunda da milletlerin ortak bir düşünme, yaşama, üretme, kullanma biçimleri ortaya çıkmaktadır (Türkyılmaz, 2013). Bir toplumun kimliğinin oluşmasını sağlayan ve o milleti başka milletlerden ayıran, tarihi süreç içerisinde oluşan, o toluha has, milli, somut veya somut olmayan tüm değerlerin toplamına kültür denilmektedir (Zal, 2009).

Kültür, diğer olgu ve değerler gibi dinamik, canlı bir yapıya sahiptir ve zamanla değişmekte ve yenilenmektedir. Kültürel varlıklar, insanlığın aklı ve geçmişe dair bilgi hazineleri olarak kabul edilmektedir. Bu bilgi hazineleri gelecek kuşaklara aktarılamazsa ‘‘kültür’’ olma özelliklerini de kaybedebilirler. Bu sebeplerden dolayı kültürün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması her geçen gün önemini artıran bir konu olmuştur (Kolaç, 2009).

2.2. Medeniyet

Kültür kavramı medeniyet kavramı ile yan yana kullanılan bir kavramdır. Arapça kökenli bir kavram olan ve ‘‘ şehir ‘’ anlamına gelen medeniyet kavramı ‘‘el-Medine’’ kelimesinden türemiştir. Dünyada ilk defa ise ‘‘civişisation’’ kelimesi şeklinde Fransızca ’da kullanılmaya başlanmıştır. Tanzimat Dönemi ile Osmanlı İmparatorluğu’nda da medeniyet kelimesi kullanılmaya başlanmıştır. Medeniyetin temelini oluşturan unsur ise o milletin kendi kültürüdür (Günay, 2020).

Birey ve toplumların ortak ideali en eski zamanlardan bu yana yerleşik hayata geçerek devrinin imkânlarından en üst düzeyde yararlanmaktır. Medeni hayat dendiğinde şehir hayatı anlaşılmaktadır. Çünkü şehir hayatı bir toplum için en fazla imkânların bulunduğu yerlerdir. Medeniyetlerin merkezlerini şehirler olarak ifade eden İbn Haldun ‘‘ umran için medenilik, artık başka bir şeyin olmadığı nokta’’ olarak tanımlamaktadır (Akdoğan, 2008).

Sosyal bilimlerden uluslararası ilişkilere, ‘‘Medeniyetler İttifakı’’ gibi siyasi projelerden, dinler arasındaki diyaloglara, kültür araştırmalarından sanat tarihine kadar medeniyet kavramı birçok alanda kullanılmaktadır. Kolektif olarak medeniyet kavramı,

insanı diğer varlıklardan ayıran ve kıymet ifade eden bir kavram olarak kabul edilmektedir (Kalın, 2010).

Toplumlar kendi yarattıkları kültür çerçevesinde hayatlarını devam ettirmektedirler. Hayatlarını devam ettirirken de başka milletlerin elde ettiği medeniyetlerden de faydalanmaya çalışır ve kendi medeni kültürünü oluşturmaya başlarlar. Böylece o milletin oluşturduğu bu özellikler kendi toplumunu aşarak uluslararası bir boyut kazanmış olur (Akdoğan, 2008).

2.3. Miras

Miras kavramı kültür kavramı ile ilişkili bir kavramdır. Fransızca ‘da ‘patrimoine’ anlamına gelen bu kavram, 18. yüzyılın sonlarına doğru kullanılmaya başlanmıştır (Vecco, 2010).

Fransız Devrimi’nden sonra sözlüklere giren bu kavram, ihtilal günlerine kadar ‘Miras’ yani Fransa Krallarının taç giyme törenlerinde kullandıkları her şey olarak tanımlanmıştır. Devrim sırasında ise anne ve babanın sahip olduğu varlıklar olarak kullanılmıştır. Zamanla anlamı genişleyen bu kavram uluslara ait ortak değerler olarak kültürel miras anlamında kullanılmıştır (Aktulum, 2020).

2.4. Kültürel Miras

Kültürel miras, geçmişte yaşamış milletler tarafından oluşturularak, sonraki kuşaklara aktarılan, maddi ve manevi bütün kültürel değerlerin hepsine denilmektedir. Bir bölgenin özelliklerini yansıtan dini yapıları, giyim-kuşamları, tarihi eserleri, dini yapıları somut kültürel miras unsurlarını oluşturur. Bunun yanında edebiyatı, yaşam tarzı, türküleri, inançları, yeme-içme tarzları ise somut olmayan kültürel değerlerini oluşturur. Varlıkların kültürel miras olarak tanımlanmaları için bazı ölçütleri taşımaları gerekmektedir. Bu ölçütler: herhangi bir değer kaybına, bozulmaya uğramaması, tarihi değerini koruyor olması ve bu değerlerin aktarılabilir olmasıdır. Kültürel miras kavramı içinden çıktığı toplumun geçmişini yansıtarak o toplumun tarihi değerlerini ortaya koyar. Bunun sonucunda kültürel miras değerleri sadece o toplumun tarihine değil diğer toplumların tarihine de ışık tutar (Kalaba, 2022).

Kültür, insanların bir araya gelmesiyle oluşmuş, maddi ve manevi değerlerin toplamını oluşturmaktadır. Her toplumun kendine ait, kendilerinin bir kültürü vardır ve bu kültürün zamanla nesilden nesile aktarılmasına kültürel miras denilmektedir. Kültürel miras somut ve somut olmayan unsurlarını içermektedir. Somut kültürel miras unsurları içerisinde anıtlar, heykeller, resimler gibi elle tutulur gözle görülür yapıtlar yer alırken; değerler, ritüeller, doğa ve evren ile ilgili elle tutulamayan ve gözle görülemeyen unsurlar ise somut olmayan kültürel miras unsurları içerisinde sayılmıştır.

1982 Anayasası 63. Maddesinde kültürel miras ile ilgili olarak; “Devletin görevleri arasında, tarih, tabiat ve kültür varlıklarının korunmasını sağlamak, bu amaçla gerekli olan tedbirleri almak vardır.” şeklinde belirtilmektedir. Sayılan bu varlıklar ve değerlerden özel mülkiyet konusu olanlara getirilecek sınırlamalar ve bu nedenle hak sahiplerine yapılacak yardımlar ve tanınacak muafiyetler kanunla düzenlenir” şeklinde madde yer almaktadır. Bu madde ile tabiat ve kültür varlıklarının korunması anayasal güvence altına alınmış olmaktadır. 1983 tarihinde “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası”, “2872 sayılı Çevre Kanunu” ile “2873 sayılı Milli Parklar Kanunu” yürürlüğe girmiştir.

2863 sayılı kanunun uygulanma amacı; “korunması gerekli olan taşınır ve taşınmaz tabiat ve kültür varlıklarının tanımlarını yapmak, bu konuda yapılacak işlemleri ve faaliyetleri planlamak, gerekli uygulamaları yapacak teşkilatların kurulma amaç ve görevlerini tespit etmektir” (2863 s. Kanun, md.1) şeklinde belirtilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası). Bu kanun ile birlikte kültürel varlıklarının korunması için gerekli düzenleme anayasa da yer almıştır.

Bir ülkenin kültürel kimliğinin şekillenmesini ve tanınmasını destekleyen, aynı zamanda bir ülkenin diğer uluslardan veya ülkelerden ayırt edilmesini belgeleyen tüm ulusal yaratılar, kazanımlar, maddi ve manevi varlıkların toplamı kültürel miras içinde yer almaktadır. Kültürel miras aynı zamanda ulusların benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyan değer yargıları birikimlerini de içine almaktadır. Bu değer yargıları ve birikimler ise ulusların kültürel zenginliğini oluşturmaktadır (Oğuz, 2001).

Kültürel miras, onu oluşturan toplumdan ziyade, ulursalar arası bir boyuta sahiptir (Batmaz ve Biçici, 2021). Avrupa Konseyi tanımlarına göre kültürel miras: Geçmişten günümüze kadar ulaşmış ve bir yaşam tarzı içinde olan, gelenek, görenek, ritüeller gibi birikimlerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Council of Europe, 2018).

UNESCO'nun yaptığı tanımlar araştırıldığında, kültürel mirası somut ve somut olmayan şeklinde iki başlık altında incelediği görülmektedir. Korunması gereken somut öğeler "taşınmaz kültür ve tabiat öğeleri" olarak tanımlanırken, geri kalan kültürel varlıklar ise "taşınır somut kültürel miras" olarak tanımlanmaktadır (Darçın, 2010). 1972 tarihinde kabul edilen UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme'de kültürel miras kavramı içine anıtlar, yapılar ve sit alanlarının girdiği görülmüştür (UNESCO, 1972).

Kültürel miras olarak değerlendirilen nesnelerin tamamı insan eliyle yapılan, el emeğiyle oluşturulan nesneler olarak kabul edilmektedir. Yaptıkları bu nesnelerle insanlar bir araya gelerek ürün/obje oluşturmuşlardır (Aktulum, 2020). Bu sebeple kültürel miras tek bir ülkeye ait olmamakla birlikte, o ülke sınırlarını da aşan ve evrensel değerlere ulaşan bir kavramdır. Toplumsal bir kimlik oluşturulurken kültürel miras o toplumun benliklerinin yansımasında oluşur (Batmaz ve Biçici, 2021).

Tablo 2. Kültürel Miras ve Bölümleri Tablosu

Kültürel Miras		
Somut Olmayan Kültürel Miras	Somut Kültürel Miras	
Müzik	Taşınır Kültürel Miras	Taşınmaz Kültürel Miras
Törenler	Kütüphane Eserleri	Tarihi Parklar
Gelenekler	Arşivler	Tarihi Mezarlar
Edebiyat	Resimler	Anıtlar
Sözlü Gelenekler	Günlük Eşyalar	Kültürel manzaralar
Tiyatro	Heykeller	Arkeolojik sitler
El Sanatları Geleneği	Müzik Aletleri	Kanallar
Geleneksel Oyunlar vb.		Bina grupları

Kaynak: Pehlivan (2015) 'ten düzenlenerek aktarılmıştır.

2.4.1. Somut Kültürel Miras

Kültürel bir anlamı ifade eden, fiziki bir yapıya sahip, elle tutulan ve gözle görülebilen varlıkların hepsine somut kültürel miras denir (Can, 2009). Somut kültürel

miras değerleri, günümüzde uluslararası sözleşme ve kurumlar tarafından korunması sağlanan tarihi alanları ve tarihi yapıları kapsamaktadır (Yılmaz, 2020:158). Somut kültürel miras unsurları arasında; anıtlar, tarihi alanlar, sanat eserleri, objeler, müzeler gibi elle tutulan yer almaktadır. Somut kültürel miras, bir milletin tarihini, sanatları, mimari tarzlarını koruyarak gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlar (Uğur ve Dönmez, 2021).

Somut kültürel miras; insan eliyle üretilmiş, taşınır ve taşınmaz bütün eserlerdir ( zkartal, 2015). Somut kültürel miras varlıkları arasında taşınır kültürel miras varlıklarını; resim, heykel, seramik gibi varlıklar oluştururken, taşınmaz somut kültürel varlıkları, han, hamam, eşme, kervansaray gibi somut varlıklar oluşturmaktadır (Ahunbay, 2007).

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde; somut kültürel miras şu varlıkları içine almaktadır: Anıtlar, sanat ve bilimsel olarak uluslararası bir değer taşıyan yapıtlar, mezarlar, çeşmeler, köprüler vb. varlıklar. Bu yapılar bütün insanlık için değer taşıyan ayrı ya da birleşik olarak bulunan yapılar topluluğudur. Sit alanları ise bütün insanlık için değer ifade eden insan eli ile oluşturulmuş, doğa tarafından oluşturulmuş arkeolojik alanlar bu gruplar içinde yer almaktadır.

2.4.2. Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut olmayan kültürel miras varlıkları içinde; danslar, el sanatları, örf ve adetler, dil, din, ahlak kuralları, efsaneler, törenler, halk hik yeleri yer almaktadır. Toplumların oluşturduğu ve zamanla bir kuşaktan diğer kuşağa aktardıkları el sanatları, sözlü anlatımları, temsiller, doğa ile ilgili bilgiler, gösteri sanatları somut olmayan kültürel miras değerlerini oluşturmaktadır (Yılmaz, 2022:19).

UTMK (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu) Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi UNESCO'nun 17 Ekim 2003 tarihli 32.Genel Konferansında kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne istinaden 2003 yılında ilk kez kurulmuştur. 17 Ekim 2003' de kabul edilen sözleşmeye Türkiye 27 Mart 2006 yılında taraf olmuştur. 2012 Kasım ayında ise 146 ülke daha sözleşmeye taraf olmuştur (URL5). Bu sözleşmeye göre SOKÜM tanımı şu şekilde yapılmıştır: Somut Olmayan Kültürel Miras topluluklarının, grupların ve kimi durumda da bireylerin

kültürel mirasın parçası olarak adlandırdıkları uygulamalar, ritüeller, anlatım ve bilgilendirmeler, kültürel mekânlar, araç ve gereçlerin tümü olarak tanımlanmıştır. SOKÜM' ün belirlediği alanlar sözlü gelenek ve anlatımlar, toplumsal uygulamalar, gösteri sanatları, şölenler, ritüeller, evreni ve doğayı içeren uygulamalar ve el sanatları gelenekleridir (URL5).

Somut olmayan kültürel miras, insanlığın oluşturduğu ve gelecek kuşaklara aktarılabilen mirastır. SOKÜM bir milletin efsanelerini, masallarını, atasözlerini, halk hikayelerini içine alır. Somut olmayan kültürel miras değerleri ile o toplum arasında derin bir bağ vardır. SOKÜM o toplumun manevi değerlerinin bir yansımasıdır. UNUSCO bu sebeple ‘‘ Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması’’ sözleşmesinde toplumların bu değerlerini koruyarak gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli rol oynar (Güliden, Demirel ve Demirel, 2023).

SOKÜM (Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi), toplumların kendi kültürlerinin birer parçası olarak oluşturdukları, somut olmayan kültürel unsurlarını kuşaktan kuşağa aktarmalarını sağlayacak her türlü yöntemi ve olanakları belirtmektedir. Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi ile oluşturulacak Ulusal Envanterler hem ulusal hem de uluslararası olarak sözleşmede tanımlanan miras öğelerinin nasıl korunması gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamdan SOKÜM küresel bir talebi karşılamaya yönelik çalışmalar yapmaktadır (Öcal, 2009:8).

2.4.3. Kültürel Mirasın Korunması

Kültürel mirasın korunması ve yaşatılması toplumların geçmişinin öğrenilmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasında birinci derecede öneme sahiptir. Bu sayede toplumların kültürel ve tarihi değerleri korunmakta, insanlık tarihi bakımından önemli bir hazine elde edilmiş olmaktadır.

Yaşamın korunması kadar kültürel mirasın korunması da önemlidir. İnsanların kendi yaptıkları değerleri koruması, sahiplenmesi ve gelecek nesillere ulaştırması kültürel miras unsurlarının devamlılığı açısından son derece önemlidir. Bu değerlerin sürdürülebilir olması insanların bu değerleri sahiplenmesi ve korumasına bağlıdır (Şahin ve Güner, 2006).

Kültürel mirası korumak için devlet yetkilileri tarafından gerekli önlemler alınsa da insanların bilinçlendirilmesi kültürel mirasın korunması açısından en önemli faktördür. Bunun için halk arasında “koruma kültürü” nün yerleşmesi gerekmektedir. Kültürel mirasın korunmasında, tanıtılmasında ve aktarılmasında ilk ve en önemli paydaş ailelerdir. Aileden sonra ise eğitim kurumları ve öğretmenler bu konuda büyük görevler üstlenmektedir. Küçük yaştan itibaren ailede başlayan kültürel miras farkındalığı, okullarda öğretmenler tarafından geliştirilerek devam ettirilmelidir. Kültürel miras eserlerine zarar veren en büyük etken doğal afetler olurken bundan sonra ise insanlar tarafından zarar verilmektedir. İnsanların bu konuda daha küçük yaştan itibaren bilinçlenmesi ve çevrelerine de bu bilinci aşlamaları gerekmektedir. Kültürel miras farkındalığı ile yetişen bir öğrenci bu eserleri tanıma ve sahip çıkma konusunda da ileriki hayatında da duyarlı davranmaktadır (Külcü, 2015:29)

Öğretmenler, kendilerine verilen imkânlar dâhilinde kültürel mirasın korunması ve yaşatılması aynı zamanda gelecek nesillere aktarılması konusunda üstlerine düşen bütün sorumlulukları yerine getirmelidirler. Bu konuda yapılan çalışma ve araştırmaları takip etmelidir. Kültürel mirasın korunması ve aktarılması bu konudaki tüm paydaşlarla birlikte neler yapılacağına dair bir planlama ile yapılmalıdır (Zylfiu, 2016:49).

2.4.4. Kültürel Mirasın Aktarılması

Kültürel mirasın aktarılması; bir toplumun geçmişten bu yana getirdiği değerleri, sanatı, dili, gelenekleri ve diğer öğelerini gelecek kuşaklara aktarabilme sürecidir. Bu sürecin gerçekleşmesi birçok farklı yöntemle olabilmektedir. Bu yöntemlerden yaygın olanlarından bazıları şunlardır:

Yazılı Eserler: Mektuplar, kitaplar, günlükler, tarihi metinler gibi yazılı olan eserler kültürel mirasın aktarılmasında yazılı olan eserler önemli rol oynar.

Sözlü Gelenekler ve Hikâyeler: Halk hikayeleri, masalar, sözlü gelenek ve görenekler, anlatı ve efsaneler kültürel mirasın aktarılmasında önemli yer oynar.

El Sanatları ve Görsel Sanatlar: Heykeller, resimler, el işçiliği ile yapılan sanat eserleri de kültürel mirasın korunma ve aktarılmasında önemli rol oynar. Örneğin halılardaki motifler, resimlerdeki hikâyeler bize o toplumun kültürü ile ilgili önemli bilgiler verir.

Arkeoloji ve Mimari: Arkeolojik sit alanları, tapınak ve binalar yapıldığı toplumun kültürüne ait bilgiler içermektedir.

Müzik ve Dans: Kültürel değerlerin dans ve müzik ile ifade edilmesi o kültürün ruhunu yansıtan değerlerdir. Bu değerlerin korunması ve yaşatılması kültürel mirasın aktarılması açısından önemlidir.

Eğitim: Eğitim ortamlarında verilen dersler ve yapılan etkinlikler (müze gezileri, tarihi yer gezileri vs.) kültürel mirasın korunmasında ve aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Tarihi mekânları yerinde görmek, tarihi nesnelere dokunmak öğrencilerde kültürel mirasın korunmasına karşı duyarlılık oluşturmaktadır.

Kültürel miras aktarımı; toplumların tarihleri boyunca geliştirdikleri değerleri, kültürel mirasın aktarılmasında en önemli öge “dil” dir. Bir milletin geçmişten bu güne kadar taşıdığı kültürel değerleri dil sayesinde başka toplumlara aktarılacak bugünlere kadar gelebilmektedir (Melanlıoğlu, 2008). Günümüzde dilin önemi bu yönüyle de gittikçe artmaktadır. Dilini başka milletlerin boyunduruğundan koruyamayan milletler yok olmaya mahkûmdur. Dil sayesinde devletler var olabilmekte, varlığını devam ettirebilmektedirler. Geçmişte yaşayan toplumların kültürel öğelerinin aktarımında dil vazgeçilmez öğelerden biridir.

Kültürel mirasın aktarılması konusunda dijitalleşme, son zamanlarda dijitalleşme büyük katkı sunmaktadır. Gelişen ve değişen yenedünyada teknolojiye faydalanma alanları gitgide artarken bu alanlardan biri de kültürel mirasın aktarılmasıdır. Eski medeniyetler hakkında daha kolay bilgiye ulaşma, ulaşılan bilgileri analiz etme, eleştirel düşünme dijitalleşme sayesinde daha rahat yapılabilmektedir. Aynı zamanda yeni bir kavram olarak dijital kültürel miras kavramı yeni bir olgu olarak kabul görmektedir (Trivyzadakis, 2023).

2.5. UNESCO

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) 4 Kasım 1946 tarihinde katılan Türkiye’nin de içlerinde olduğu 191 üye devletin üye olduğu bir kurumdur. Genel merkezi Paris’te bulunmaktadır. 191 asıl, 6 gözlemcisi olan UNESCO, yeryüzündeki bilim, eğitim ve kültür çalışmalarını, verimli ve insanlık adına faydalı bir

şekilde yürüten, aldığı kararları barış ve iş birliği ile uygulamakta olan bir dünya kurumudur.

UNESCO Birleşmiş Milletlerin dünya barışını korumak ve sürdürülebilir kalkınma için başka yollar aradığı dönemlerde, insanlığa faydalı olabilmek, insanların bakış açılarını değiştirmek ve insana değer veren bir bakış açısı kazandırmak için zekânın üstün gücüne inanmış ve bu amaç için kurulmuştur (UNESCO, 2024).

16 Kasım 1972 yılında UNESCO tarafından Paris’te bulunan Genel Merkez’de Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması (Somut Kültürel Miras Değerler) Sözleşmesi imzalanmıştır. Bu sözleşmeye göre hiçbir ülke ya da bölge ayırt etmeksizin, önceki toplumlardan kalma tarihsel yapılar, doğal alanlar ve sit alanlarının korunması amaçlanmıştır. Türkiye ise bu sözleşmeye 16 Mart 1983 yılında taraf olmuştur.

Somut olmayan kültürel mirasın korunması hakkında 2003 ve 2005 yıllarında UNESCO tarafından 17 Ekim 2003 tarihinde Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (SOKÜM) imzalanmıştır. Bu sözleşme ile tarih boyunca “sözlü kültür”, “halk kültürü”, “gelenek ve görenekler” olarak adlandırılan kültürel öğelerin korunması amaçlanmıştır. İlk ismi “sözlü ve somut olmayan kültürel miras öğeleri” iken sonrasında Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) olarak adlandırılmıştır. 2003 yılı ekim ayından 2007 Şubat ayına kadar sözleşmeye taraf devlet sayısı 73’e yükselmiştir. 2006 yılında Türkiye’de bu sözleşmeye taraf olmuştur (Oğuz, 2007:5-7).

2.5.1. Türkiye’nin UNESCO’ya Kayıtlı Somut Varlıklar Listesi

2021 yılı itibariyle UNESCO tarafından Dünya Miras Listesine kayıtlı toplam 1154 kültürel ve doğal varlık yer almaktadır. Bu varlıkların 897 adedi kültürel varlık kapsamında iken, 218 tanesi doğal varlık, 39 tanesi de karma yani hem kültürel hem doğal varlıklar olarak listede yer almıştır. Bu sayı her yıl Dünya Miras Komitesi toplantılarında artmaktadır. Türkiye’nin, Kültür Varlıkları Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğunda yapılan çalışmaları neticesinde Dünya Miras Listesinde yer alan 21 tane kültür varlığımız Tablo-3’de belirtilmiştir (URL6):

Tablo 3: Türkiye’de UNESCO Tarafından Koruma Altına Alınan Varlıklar Listesi

Somut Varlıklar Listesi		Alınma Tarihi
1.	Divriği Ulu Cami ile Darüşşifası	1985
2.	İstanbul'un Tarihi Alanları	1985
3.	Göreme Milli Parkı ve Kapadokya	1985
4.	Hattuşas: Hitit Başkenti	1986
5.	Nemrut Dağı	1987
6.	Hierapolis- Pamukkale	1988
7.	Xanthos-Leton	1988
8.	Safranbolu Şehri	1994
9.	Truva Arkeolojik Alanı	1998
10.	Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi	2011
11.	Çatalhöyük Neolitik Alanı	2012
12.	Bursa ve Cumalıkızık	2014
13.	Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı	2014
14.	Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı	2015
15.	Efes	2015
16.	Anı Arkeolojik Alanı	2016
17.	Aphrodisias	2017
18.	Göbekli Tepe	2018
19.	Arsilantepe Höyüğü	2021
20.	Gordion	2023
21.	Anadolu Orta Çağ Dönemli Ahşap Camiler	2023

2.6. Safranbolu İle İlgili Bilgiler

2.6.1. Safranbolu'nun Tarihi ve Coğrafi Özellikleri

Harita 1: Safranbolu ilçesi lokasyon haritası (URL7)

Anadolu'nun kuzeybatısında tarihte Paflagonya (Paphlagonia) olarak adlandırılan bölgede yer alan Safranbolu'nun geçmişi, M.Ö. 300 yıllarına kadar dayanmaktadır. Filyos ile Kızılırmak arasında kalan bu bölge, Frigler, Hititler, Persler, Romalılar, Candaraoğulları, Çobanoğulları, ve Osmanlı İmparatorluğu'nun devlet kurduğu bir alandır. Bugünkü adıyla Kent Tarihi Müzesi olan Safranbolu Kalesi ve eski Hükümet Konağı'nın bulunduğu tepede Selçuklu Sultanlarından 2. Kılıçarslan'ın oğlu Melik Muhittin Mesut tarafından bu tepe 1196 yılında ele geçirilmiştir (Kalyoncu, 2010).

Yaklaşık olarak 13. yüzyılda Türk egemenliğine girdiği kabul edilen Safranbolu, ilk olarak Çobanoğulları ve Danişmentliler Devletlerinin egemenliği altında iken daha

sonradan Candaroğulları Devleti'nin egemenliğine girmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti 1243 yılında Moğollara yenilince Candaroğulları beyliği de diğer beylikler gibi Moğollara bağlı olarak egemenliğini sürdürmeye çalışmıştır. XV. yy'ın ikinci yarısına gelindiğinde Safranbolu kesin olarak Osmanlı Devleti yönetimine girmiştir. Türk egemenliğine girdiği bu tarihten sonra Safranbolu tarihinde hiç bir zaman saldırıya uğramamış ve işgal edilmemiştir. Türk egemenliğine girdikten sonra burada yaşayan halk kendine özgü gelenek ve göreneklerini oluşturarak kültürel birikimini yaşatmaya başlamıştır (Ulukavak, 2017).

Türkler Safranbolu'ya yerleşmeden önce Safranbolu Thedorapolis ve Dadybra olarak anılmaktaydı. Türkler bu bölgeye yerleştikten sonra yörenin ismi Zalifre olarak anılmaya başlanmış ve bu isim zamanla Taraklıborlu ve Zağfiranborlu olarak değişerek söylenmeye başlanmıştır. Bu isimdeki "Borlu" kelimesi "kaleli şehir" anlamına gelen "Borglu" sözcüğünün değişmiş halidir. Bu kelime latin "polis" kelimesinden farklıdır ve ikisi aynı anlama gelmemektedir. 1940 yıllarına kadar Zafranbolu olarak anılan ilçe bu tarihten sonra ise Safranbolu olarak anılmaya başlanmıştır (URL8).

Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde Karabük iline bağlı olan Safranbolu ilçesi, Ankara'nın 231 km kuzeyinde ve Karadeniz'in 90 km güneyindedir. İlçenin toplam yüzölçümü 1013 km²'dir. Geniş bir vadi içerisine kurulan Safranbolu'nun kuzeyinde Gümüş Deresi ve Akçasu Deresi, vadi içerisinde birleşerek Tabakhane deresi adını alır ve güney güneye doğru akar. Vadinin her iki yamacının üst kısmında geniş düzlükler vardır (Kalyoncu, 2010:12).

Karabük ilinin en büyük ilçesi konumunda olan Safranbolu Karabük'e 9 km uzaklıktadır. Batısında bulunan Zonguldak kent merkezine 108 km, kuzeyinde bulunan Bartın'a 78 km, güneydoğusunda bulunan Çankırı'ya 168 km, güneybatısında bulunan Bolu'ya 147 km ve Ankara'ya 228 km uzaklıktadır.

İlçe coğrafi açıdan engebeli bir yapıya sahiptir. İlçe merkezine göre en alçak noktası 400 metre iken, en yüksek rakımlı noktası 600 metredir. Bütün olarak bakıldığında en alçak noktası 300 metrede, en yüksek noktası 1750 metre ile Sarıçiçek Yaylasıdır. İlçeden geçen akarsular Araç Çayı, Soğanlı Çayı, Ovacuma Deresi ve bazı bilinmeyen küçük derelerdir. İlçenin iklimi İç Anadolu ikliminin etkisi altında kalan ılıman Karadeniz İklimidir. Yazlar kısmen ılık, çoğunlukla sıcak ve yağışlı geçerken; kışlar ise soğuk ve kar yağışlıdır. En yüksek sıcaklık değeri 38 derece, en düşük sıcaklık

değeri -10 derecedir. Ormanlar haricinde tarım alanları parçalı bir yapı göstermektedir (URL2). Safranbolu, 41° 14' - 43° 31' kuzey enlemleri ile 32° 41' - 36° 25' doğu boylamları arasında yer almaktadır. İlçenin toplam yüzölçümü 1013 km²'dir (URL3). Safranbolu'nun iklimi, İç Anadolu ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş özelliği göstermektedir. Sonbahar ve ilkbahar mevsimleri oldukça uzungeçer. Kışlar soğuk, yazlar sıcak geçerken, bahar mevsimi ılık ve serin geçmektedir. En sıcak ay ise Ağustos iken en soğuk ay Şubat ayıdır. Eski Çarşı bölgesi vadi yan yamaçları üzerinde bulunduğundan kısmen merkez Safranbolu tarafına göre daha ılıktır (Koçan ve Çorbacı, 2012).

14. yüzyıl başlarından itibaren İpek Yolu vasıtası ile üretim ve tüketim merkezleri ile ticari ilişkiler içinde bulunan Safranbolu'nun günümüzde de önemi git gide artmaktadır. Doğu Akdeniz-İran-Çin İpek Yolu'nun Anadolu bağlantı kısmında bulunan Safranbolu'nun bir kolunun da Bolu- Kastamonu üzerinden geçiyor olması bu önemi daha da artırmıştır (Özdemir, 2007:134).

Safranbolu'nun ekonomik yapısını Demir Çelik Sanayi başta olmak üzere, tarım ve hayvancılık oluştursa da orman sanayi ve işçiliği de önemli yer tutmaktadır. Alçak yerlerde daha çok meyve sebze tarımı yapılırken yükseklerle çıkıldıkça hayvancılığın daha yaygın olduğu görülmektedir (Özdemir ve diğerleri, 2002:137).

2.6.2. Safranbolu'nun Somut Kültürel Mirasları

Bir topluluk tarafından sürdürülen sanat, düşünce, yaşayış ve tarih gibi unsurların, günümüze kadar ulaşmasını sağlayan, bu unsurların gelecek nesillere iletilmesinde önemli rol oynayan maddi ve manevi değerlerin bir arada olduğu çevrelere tarihi kentler denilmektedir. Tarihi kentlerde, geçmiş uygarlıkların izlerini taşıyan mimari, sosyo-kültürel, estetik ve yaşam izlerini yansıtan eserler bulunmaktadır (Koçan ve Çorbacı, 2012).

Geleneksel kent dokuları içinde sayılan tarihi çevreler, geçmişin yaşayan izleri olarak kabul edilen birer kültürel mekândır. Koruma kavramı, il olarak tarihi kentlerin yaşatılması için ortaya çıkmış bir kavram olsa da günümüzde farklı olan her türlü değerlerin korunması, yaşatılması, tarihsel kimliklerinin devam ettirilmesi, başka bir

deyişle doğal çevre ve kentin içinde bulunan yapıların bir bütün olarak korunmasını sağlamayı ifade etmektedir (Meşhur, 1999).

Kültürel ve doğal çevrenin devamlılığının sağlanması ancak o çevrenin korunması ve geliştirilmesi ile mümkündür. Kültürel değerleri koruma faaliyetleri o kültürel değerlerin gelecek nesillere aktarılması ile mümkün olmaktadır. Bu aktarmanın sağlıklı olabilmesi için, kültürel yapının bozulmadan korunması ve aktarılması gerekmektedir. Sağlıklı koruma politikaları sayesinde; kültürel, doğal ve tarihi miras yapıları gelecek kuşaklara aktırabilmektedir (Büyükdoğan, 2008).

Safranbolu, Osmanlı İmparatorluğunun yüz yıl kadar toplumsal, ekonomik, kültürel, teknolojik olanaklarının şekillendiği, sahip olduğu kültürel yapıyı günümüze kadar ulaştırabildiği nadir yerleşim yerlerinden biridir (Yurdakul, 2007). 14. yüzyılın başı itibariyle Türklerin bölgeye hâkim olmasıyla birlikte, Avrupa ve Asya kıtaları arasındaki önemli ticaret merkezlerinden biri haline gelmiştir. Ticaret merkezi olmasının yanında geleneksel dokunun bozulmamış olması, anıtsal yapıların ve evlerin bir bütünlük halinde sit alanı ilan edilerek korunuyor olması Safranbolu'yu ender görülen yerleşim yerlerinden biri haline getirmiştir (Albayrak, 2013).

Türkiye’de UNESCO tarafından koruma altına alınan 15 alandan birisi olan Tarihi Safranbolu ilçesi, 17 ve 18. yüzyıl sivil Osmanlı mimarisi en iyi şekilde yansıtan ve 20 yıla yakın bir süredir önemli kültürel turizm alanlarından biridir (Ceylan ve Somuncu, 2016). Tarihi ve kültürel değerleri bakımından önemli bir konumda olan Safranbolu, 1994 yılında UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi’ne kabul edilmiştir (Arslan, 2020).

Safranbolu’daki somut kültürel miras unsurları içinde ‘‘Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı’’ olarak tescillenmiş çeşmeler, camiler, evler ve diğer yapılar bulunmaktadır. Ayrıca kentin yazlık bölgesi olarak kabul edilen ‘‘Bağlar’’ ile eskiden Rumların yerleşik olduğu ‘‘Kıranköy ’’, eskiden deri üretimini yapıldığı bölge olan ‘‘tabakhane bölgesi’’, iki vadi arasına yerleşmiş olan ‘‘gümüş’’ ve ‘‘Akçasu’’ dereleri bölgelerinde de korunması gerekli yapılar bulunmaktadır. Bu bölgelerde bulunan yapılar mimari ve planları bakımından farklı özellikler göstermektedir (Özdemir, 2013).

Dünyada UNESCO’nun listesine giren birçok şehir bulunmasına rağmen, bir şehir olarak komple giren tek kent Safranbolu’dur. Safranbolu bu özelliğini yaşanarak korunan tek kent olmasından almaktadır. Dünya Miras Listesine alınan Safranbolu’da

kültürel miras çeşitliliği fazladır. Tarihi ve kültürel zenginliğin sembolü olan Safranbolu’da 1008 eser koruma altında bulunmaktadır. Bu eserlerden bir bölümü şu şekilde sıralanabilir (Şendemir, 2021):

- Safranbolu Evleri/Konakları
- Kent Tarihi Müzesi (Eski Hükümet Konağı)
- Tarihi Cinci Hanı/Hamamı
- Mağaralar
- Kent Tarihi Müzesi
- Kaymakamlar Gezi ve Müze Evi
- Tarihi Ceza Evi ve Saat Kulesi
- Güneş saati
- Köprüler
- Tarihi Tabakhane Bölgesi
- Tarihi camileri (Köprülü Mehmet Paşa Camii, , Taş Minare Camii, Dağdelen Cami, Ulu Cami, Hidayetullah Cami, İzzet Mehmet Paşa Cami, Kaçak Cami, Hamidiye Cami, Kazdağlıoğlu Cami, Eski Cami,
- Su Kaynakları ve Su Yapıları (İnce Kaya Su Kemer, Çeşmeler)
- Hıdırlık Tepesi
- Yemeniciler Çarşısı
- Demirciler Çarşısı bu alanlar arasındadır

2.6.2.1. Safranbolu Evleri

Fotoğraf 1: Tarihi Safranbolu Evleri (Orijinal, 2024)

Safranbolu'nun somut kültürel miras varlıkları içinde ilk akla gelen yapılar Safranbolu Evleridir. Dikkat çekici mimarisi ile açık hava müzesi görünümünde olan Safranbolu Evleri, Türk toplumunun yaşam biçimini gösteren en önemli yapılardan sayılmaktadır. Safranbolu Evleri, Türk kültürünü, ekonomisini, yaşam biçimi ve geçmişini yansıtır. Ulaşımın sınırlı olması bu evlerin tarihsel dokusunun bozulmamasında en önemli etkenlerden biridir. Geleneksel Safranbolu Evlerinde ev yaşantısı dışarıya yansımayacak şekilde inşa edilmiştir. Evlerin giriş kısmından yükselen duvarların birinci kat tabanına kadar penceresiz olması, kapı tokmaklarının bayanlar için ve erkekler için ayrı ayrı olması ve bahçe duvarlarının yüksek olması bu duruma en güzel örneklerdir (Özdemir, 2007). Zemindeki taş duvarların arasına, dikey, çapraz ve yatay olarak yerleştirilmiş, araları balçıkla doldurulan çıtalar vardır. Çatıda ve saçaklarda sağlam olması bakımından ahşap kullanılmıştır. Çapraz şeritler şeklinde ahşabın kullanılması deprem tehlikesine karşı da evlere dayanıklılık vermektedir. Kiremitle kaplanan çatılar, yüksek ve ahşap oymalarla süslenen tavanlar, “hayat” denilen girişteki avlular Safranbolu Evleri'nin tipik özelliklerindendir (Şendil, 2017).

Vadi yamaçlarına yapılan Safranbolu Evleri, birbirinin önünü kapatmayacak şekilde yapılmıştır. Bir ev diğer bir evin ışığını, havasını ve manzarasını engellemeyecek şekilde inşa edilmiştir. Sokaklarının dokusu yöresel taşlarla, zamanın imkânlarını yansıtacak şekilde, arazi eğimiyle uyumlu olarak döşenmiştir. Sokakların genişlikleri, taş yapıları, insan ve hayvanların kullanımına uygun olarak tasarlanmıştır. Sadece şehir merkezinde değil bazı köylerinde de bu estetik sokak yapısı görülmektedir (MEB, 2019).

Safranbolu Evlerinde sayısı bir ile dört arasında değişen odalar vardır. Odalar eyvanlarla birbirinden ayrılmaktadır. Geniş aile yapısıyla birlikte yaşayan çekirdek ailenin tüm ihtiyaçlarını içinde karşılayabilecekleri odalar vardır. Bu odalar aynı zamanda misafirlerin ağırlandığı ve gerektiğinde iş görüşmelerinin yapıldığı yerlerdir. Her evde selamlık odası bulunmaktadır (Bayazıt, 2014).

2.6.2.2. Güneş Saati

Fotoğraf 2: Güneş saati (Orijinal, 2024)

Köprülü Mehmet Paşa Cami'nin avlusunda 19. yy ortalarında yapıldığı tahmin edilen güneş saati, yatay olarak şekillenmiş güneş saatleri arasına girmektedir. Etrafında demir korkuluklarla çevrilmiştir. Sabah 06:40 ile akşam 17:20 zaman dilimleri arasını göstermektedir. Günün saatini gösteren kısımlar Arapça rakamlarla yazılmıştır. Metal

plakanın gölgesine göre zamanlar belirlenmektedir. Buradaki güneş saati aynı zamanda Osmanlı Devleti zamanında yapılmış olan doksan beş güneş saatinden biri olmaktadır (URL8).

2.6.2.3. Cinci Hanı

Fotoğraf 3: Cinci Hanı Genel Görünüm (Orijinal, 2024)

Han ya da kervansaray tüccarların binekleri ile beraber üç gün ücretsiz sonrasında ücretli olarak konakladığı yapılardır. Safranbolu Anadolu'nun önemli kervan güzergâhlarından biri konumunda bulunduğu için 17. yy 'da ticaret ve konaklama merkezi haline gelmiştir. Bu durumdan Safranbolu ekonomisi olumlu yönde etkilenmiştir (Tunçözgür, 2012). Cinci Hanı Osmanlı Padişahlarından 1. İbrahim'in kazaskerlerinden Kocabaşzade Molla Hüseyin tarafından yaptırılmıştır. Yaptırıldığı zamanlarda Safranbolu kervan yolundan geçen kervanların mallarını sattıkları bir şehir konumuna gelmiştir. Bundan sonraki yıllarda esnafların mallarını koruduğu bir mekân olarak kullanılmıştır (Şendil, 2017).

2.6.2.4. Kent Tarihi Müzesi (Eski Hükümet Konağı)

Fotoğraf 4: Safranbolu Kent Tarihi Müzesi görünüm (Orijinal, 2024)

Kastamonu valisi Enis Paşa tarafından 1904 yılında yaptırılmıştır. Bulunduğu bölge Safranbolu’da kale olarak bilinmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı 1976 yılında binanın yenileme çalışmalarını tamamlamıştır. 2007 yılında Safranbolu Kaymakamlığı tarafından “ Kent Tarihi Müzesi” olarak hizmete açılmıştır. Günümüzde çok sayıda yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir.

2.6.2.5. İzzet Mehmet Paşa Camisi

Fotoğraf 5: İzzet Mehmet Paşa camii (Orijinal, 2024)

Osmanlı padişahlarından 3. Selim zamanında, 1794-1798 yılları arasında Safranbolulu sadrazam İzzet Mehmet Paşa tarafından çarşıda yaptırılan bir camidir. Camide mimari özellikler bakımından 18. yy Batı etkisi görülmektedir. Tamamı kesme taşlardan yapılmış ‘‘fevkani camiler’’ arasında yer almaktadır. Eğimli bir araziye uygun, küçük bir külliye sahip olan caminin girişine 10 adet merdivenden çıkarak ulaşılmaktadır. Mihrabın üstünde dönemin padişahı 3. Selim’in tuğrası bulunmaktadır. Cami ve caminin avlusu, Akçasu deresi üzerinde inşa edilen kemerler üzerine oturtularak yapılmıştır (Özmen ve Eren, 2021:71).

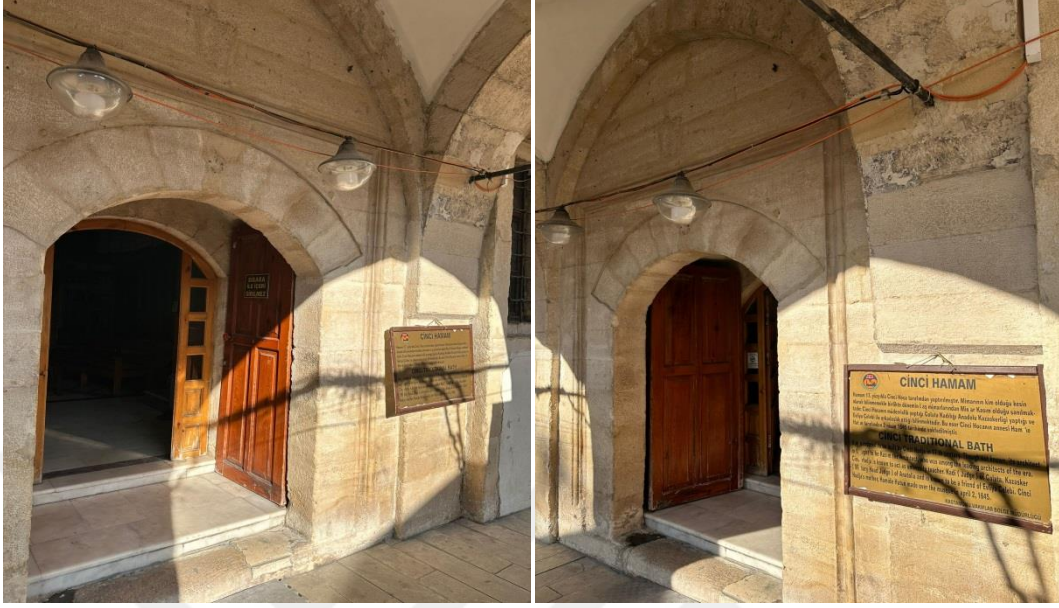
2.6.2.6. Yemeniciler Arastası

Fotoğraf 6: Yemeniciler Arastası (Orijinal, 2024)

Aynı tür malların üretim ve satışının yapıldığı çarşı anlamında kullanılan arastaların yer aldığı Safranbolu'daki tarihi alanlardan biridir. Buradaki en ünlü arasta ise Köprülü Mehmet Paşa Camisine bitişik olarak yapılmış kırk sekiz adet arastadan meydana gelen ve ‘yemeni’ adı verilen ayakkabı imalatının yapıldığı arastadır (Ulukavak, 2017).

2.6.2.7. Tarihi Cinci Hamamı (Yeni Hamam)

Fotoğraf 7: Tarihi Cinci Hamamı (Orijinal, 2024)

Cinci Hamamı Safranbolu'nun en özel mimari yapılarından biridir ve Çeşme Mahallesi'nde bulunmaktadır. Osmanlı padişahlarından 1. İbrahim döneminde kazasker olan Cinci Hoca lakabıyla anılan Karabaşzade Molla Hüseyin tarafından yaptırılmıştır. Yapımı iki buçuk yıl süren hamam 1645 yılında tamamlanmıştır. Mimar Kasım Ağa tarafından yapılan hamam aynı zamanda hem kendi hem de şehrin kanalizasyonunun, Cinci Hanı ve Hamamı altından geçen dereye taş duvarlarla bağlanmasıyla, Anadolu'da bir ilk olma özelliği göstermektedir. Cinci Hamamı erkek ve kadın bölümü olarak iki kısma ayrılmıştır (Deniz ve Kocakaya, 2020:15).

2.6.2.8. Kaymakamlar Gezi Evi

Fotoğraf 8: Kaymakamlar Gezi Evi (Orijinal, 2024)

Safranbolu tarihi evleri arasında 18. ve 19. yy. Türk gelenek, görenek, geçmiş, yaşam ve kültür özelliklerini önemli ölçüde yansıtan örnek yapılardan biridir. 19. yy. başlarında yapımı tamamlanmıştır. Yapının sahibi Safranbolu kışla kumandanı Hacı Mehmet Efendi'dir. Tüm mimari özelliklerini ve eski dönemin kentsel dokusunu günümüze kadar koruyabilmiş evlerden biridir. 1979 tarihinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından restorasyonu tamamlanarak 16.12.1981 yılında Eğitim Merkezi olarak hizmete açılmıştır. Eğitim Merkezi olarak hizmet yaparken aynı zamanda Safranbolu'yuz gezmeye gelen turistlerin konaklama ve gezi ihtiyacını da karşılamıştır. Safranbolu'da Hıdırlık Yokuşu'nda buluna yapı, günümüzde ziyarete açık bir müze evidir (Çelebilik ve Çengel, 2018).

2.6.2.9. Kazdağlıoğlu Camisi

Fotoğraf 9: Kazdağlıoğlu Camisi (Orijinal, 2024)

1779 tarihinde Kazdağlı Mehmet Ağa tarafından yaptırılan cami Tarihi Çarşı'nın hemen giriş kısmında bulunmaktadır. Almaşık denen duvar biçiminde yapılan cami, duvarları sekizgen kubbe duvarlıdır. Tuğla ve taşlarla inşa edilmiş olan cami kiremit örtüsü ile kaplanmış ve çok köşelidir. Çevresindeki meydana caminin ismi verilmiştir (Kütükçüoğlu, 2014).

2.6.2.10. Köprülü Mehmet Paşa Cami

Fotoğraf 10: Köprülü Mehmet Paşa Cami (Orijinal, 2024)

Osmanlı Devleti sadrazamlarından Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa tarafından 1666basi 1 tarihinde diğer yapılar olan; Kütüphane, Avlu, Yemeniciler Çarşısı, Muvakkithane Binası (namaz vakitlerini ve saati tespit ettikleri, küçük bir astronomi alanı olan mekân) Şadırvan ve çeşme ile birlikte yaptırılmıştır (Kütükçüoğlu, 2014). 1662 yılında ibadethane olarak açılmıştır. Bahçesinde bir güneş saati ve arastaya çıkan bir diğer kapısı vardır. Safranbolu'nun en büyük ve görkemli camisi olup, kubbesi miğfer şeklinde ve kare planlıdır. Mimarisi ve iç süslemeleri ilgi çekicidir (Kararmaz, 2014).

3. ARAŞTIRMA BULGU VE YORUMLARI

Bu araştırmada 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında Safranbolu’da görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmeler yer almaktadır. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeye katılan katılımcılar Katılımcı 1 (K1), Katılımcı 2 (K2) şeklinde kodlanmış ve ayrı ayrı analizler oluşturulmuştur.

Araştırma konusuna verilen cevaplar derinlemesine incelenerek, araştırma soruları altında bulgular sıralanmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Farkındalıkları ile Kullandıkları Yöntem ve Tekniklerin tespit etmek için faktörler sıra ile incelenerek tablolar oluşturulmuştur. Her bir soruya verilen farklı cevaplar ayrı ayrı sıralanarak cevaplar ve yüzde oranları ile birlikte tablo haline getirilmiştir. Görüşme formunda yer alan toplam 20 soru ve bu sorulara verilen cevaplar ayrı ayrı yorumlanmıştır.

3.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşme formunun 1.kısımında (ilk 4 soru) yer alan demografik özellikleri (cinsiyet, memuriyet yılı, mezun olunan bölüm ve hangi sınıflara derse girdiği) ile frekans değeri ve yüzdelik oranlarına ilişkin veriler elde edilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	f
Cinsiyet	Kadın	7
	Erkek	8
Mesleğinizde Kaçınıcı yılınız	1-15 Yıl	5
	16-30 Yıl	7
	31+Yıl	3
Mezun Olduğunuz Bölüm	Eğitim Fakültesi	8
	Tarih Bölümü	2
	Açık Öğretim Lisesi SBÖ	1
	Tarih Öğretmenliği	3
	Coğrafya Öğretmenliği	1
Hangi Sınıflara Derse Giriyorsunuz	5. Sınıf	14
	6. Sınıf	12
	7. Sınıf	12
	8. Sınıf	11

Örneklem grubu demografik özelliklerin yer aldığı Tablo 4'deki veriler analiz edilmiştir. Verilen cevaplara göre araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin %53,33'ü erkek, %46,67'si bayandır. Örneklem grubunun aktif olarak meslekte geçirdikleri süreler analiz edildiğinde %46,37'sinin 16-30 yıl, %33,33'ünün 1-15 yıl, %20'sinin 31 ve daha fazla yıl çalışmakta olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölümler analiz edildiğinde %16,33'ünün Eğitim Fakültesi, %4,08'inin Tarih Bölümü, %2,04'ünün Açık Öğretim Lisesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, %6,12'sinin %2,04 Tarih Öğretmenliği, %2,04'ünün Coğrafya Öğretmenliği bölümü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin hangi sınıfların Sosyal Bilgiler dersine girdikleri analiz edildiğinde %28,57'sinin 5. Sınıf, %24,49'unun 6. Sınıf, %24,49'unun 7. Sınıf, %22,45'inin 8. Sınıflara derse girdiği tespit edilmiştir.

3.2. Mülakat Formunun İkinci Kısımına Verilen Cevaplar

Ek’1 de sunulan ve etik onay belgesi alınan mülakat formunun ikinci kısmında katılımcılardan aşağıdaki sorulara cevap alınmıştır. Bu sorulara verilen cevaplar tablolar halinde sıralanmıştır.

3.2.1. Kültürel Miras Kavramı Sizce Nedir?

Görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ‘‘Kültürel Miras kavramı sizce nedir? ‘‘sorusuna verdiği cevaplar Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Kültürel miras kavramı sizce nedir?

Kültürel miras kavramı sizce nedir?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Milleti millet yapan unsurlardır.	K1-K14
	Tarihi ve kültürel miraslardır.	K2
	Maddi ve manevi değerlerin tümü	K3-K6-K10-K12-K15
	Mimari yapı gelenek görenek	K4
	Kuran’ı Kerim ve sünnet	K5
	İnanç ve davranışlar	K7
	Değerler bütünü	K9-K11-K13

Tablo 5’de yer alan verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerden Kültürel miras kavramı sizce nedir? Sorusuna %14,29’u (2) Milleti millet yapan unsurlardır; %7,14’ü (1) Tarihi ve kültürel miraslardır; %35,71’i (5) Maddi ve manevi değerlerin tümü; %7,14’ü (1) Mimari yapı gelenek görenek; %7,14’ü (1) Kur’an-ı Kerim ve sünnet; %7,14’ü (1) İnanç ve davranışlar; %21,43’ü (3) Değerler bütünü cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K2: ‘‘.... nesilden nesile aktarılan tarihi ve kültürel mirasların tamamıdır.’’

K5: “.... Kur’an-ı Kerim ve sünnetlerden bize kalan bütün değerler.”

K6: “.... geçmişten gelen ve insanların günümüze ulaştırdığı maddi ve manevi değerler.”

K7: “.... toplumun yaşayışı ve bilgi birikimini gelecek nesillere aktaran inanç ve davranışlar.”

K9: “.... geçmişten alınarak geleceğe aktarılan değerler bütünü.”

K14: “...nesilden nesile aktarılan milleti millet yapan unsurlardır.”

3.2.2. Kültürel Miras Kaça Ayrılır?

Görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin “Kültürel Miras kaçaya ayrılır?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Kültürel Miras kaçaya ayrılır?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
Kültürel Miras kaçaya ayrılır?	Taşınabilir ve taşınamaz	K7-K10-K13
	Somut ve soyut	K1-K2-K3-K8-K9-K12-K15
	Fiziki ve sosyolojik	K4
	Maddi ve Manevi öğeler	K5-K6-K14
	Tarihi, toplumsal, gelenek ve görenekler	K11-K14

Tablo 6’da yer alan verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerden Kültürel miras kaçaya ayrılır? Sorusuna %18,75’i (3) Taşınabilir ve taşınamaz; %43,75’i (7) Somut ve soyut; %6,25’i (1) Fiziki ve sosyolojik; %18,75’i (3) Maddi ve manevi öğeler; %12,50’si (2) Tarihi, toplumsal, gelenek ve görenekler cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K3: “.... Kültürel miras somut ve soyut kültürel miras olarak ikiye ayrılır.”

K11: “Tarihi, toplumsal gelenek ve görenek olarak ayrılabilir.”

K12: “....kültürel miras somut ve somut olmayan yani soyut olmak üzere ikiye ayrılır.”

K14: “... maddi ve manevi öğeler, tarihi eserler, mekanlar ve nesneler, manevi değer ve inançlar, bayramlar, kutlamalar sayılabilir.”

3.2.3. Kültürel Mirasın Korunması Sizce Neden Önemlidir?

Görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Kültürel Mirasın Korunması Sizce Neden Önemlidir? 'sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Kültürel mirasın korunması sizce neden önemlidir?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
Kültürel mirasın korunması sizce neden önemlidir?	Milletlerin devamlılığı için önemlidir.	K1-K6
	Ülkemizi tanıtmak ve geçmiş nesilleri tanımak için önemlidir.	K2
	Gelecek nesillerin tarihi bilmesi için önemlidir.	K4-K9-K10-K12-K15
	Geçmiş ile gelecek arasında maddi ve manevi bağ kurmak için önemlidir.	K5-K8-K13
	Bilgi birikimlerinin geleceğe aktarılması için önemlidir	K7
	Geçmiş tanımak ve geçmişe sahip çıkmak için önemlidir.	K11-K14

Tablo 7’de yer alan verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerden Kültürel Mirasın Korunması Sizce Neden Önemlidir? Sorusuna %14,29’u (2) Milletlerin devamlılığı için önemlidir; %7,14’ü (1) Ülkemizi tanıtmak ve geçmiş nesilleri tanımak için önemlidir; %35,34’ü (5) Gelecek nesillerin tarihi bilmesi için ve onlara tarihin

aktarılması için önemlidir; %21,43'ü (3) Geçmiş ile gelecek arasında maddi ve manevi bağ kurmak için önemlidir; %7,14'ü (1) Bilgi birikimlerinin geleceğe aktarılması için önemlidir; %14,29'ü (2) Geçmiş tanımak ve geçmişe sahip çıkmak için önemlidir cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K2: “.... ülkemizi tanıtmak ve geçmiş nesilleri tanımak ve kültürlerin yaşayabilmesi için önemlidir.”

K3: “.... kültürlerin yaşayabilmesi için kültürel miras öğelerinin korunması gerekmektedir.”

K5: “ Kültürel miras ile bir milletin gençliği ile atalarının manevi bağları kurulur. Yani bir ağaç köksüz olamaz.”

K6: “.... milletleri millet yapan yapı taşlarıdır. Milletlerin devamlılığı için önemlidir.”

K7: “....geçmişte yaşanan bilgi birikimlerinin geleceğe aktarılması için önemlidir.”

K15: “ gelecek nesillerin tarihi bilmesi için ve onlara tarihin aktarılması için önemlidir.”

3.2.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Kültürel Miras Aktarımı Konusundaki Önemi Sizce Nedir?

Görüşme yapılan katılımcılara sorulan “ Sosyal Bilgiler dersinin Kültürel Miras aktarımı konusundaki önemi sizce nedir?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 8: Sosyal Bilgiler dersinin Kültürel Miras aktarımı konusundaki önemi sizce nedir?

Sosyal Bilgiler dersinin Kültürel Miras aktarımı konusundaki önemi sizce nedir?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Kültürün temellerinin atıldığı derstir.	K1-K3
	Kültürel mirası tanıtmak ve çevresine teşvik etmek bu ders sayesinde.	K2-K9-K11
	Tarih bilinci gelişmesi için kesinlikle olması gereken bir derstir.	K4
	Çok önemli bir ders olmasına karşın kısa sürede anlatılması istenmektedir.	K5
	Çocuklarımıza kültürümüzün aktarılması ve önemsetilmesi bakımından önemli bir ders.	K6-K12-K13-K14
	Somut ve somut olmayan kültürel değerler bakımından zengin içeriğe sahiptir.	K7-K9
	Çocukların eğlenceli bir şekilde ve bol görselle kültürü öğrenme imkânı buldukları bir derstir.	K8
	Her sınıf düzeyinde kültürle iç içe olan bir derstir.	K10
	Geçmiş ile gelecek arasında bağ kurulan bir derstir.	K15

Tablo 8’de yer alan verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerden Sosyal Bilgiler dersinin Kültürel Miras aktarımı konusundaki önemi sizce nedir? sorusuna %12,5’i (2) Kültürün temellerinin atıldığı derstir; %18,75’i (3) Kültürel mirası tanıtmak ve çevresine teşvik etmek bu ders sayesinde; %6,25’i (1) Tarih bilinci gelişmesi için kesinlikle olması gereken bir derstir; %6,25’i (1) Çok önemli bir ders olmasına karşın kısa sürede anlatılması istenmektedir; %25’i (4) Çocuklarımıza kültürümüzün aktarılması ve önemsetilmesi bakımından önemli bir ders; %12,5’i (2) Somut ve somut olmayan kültürel değerler bakımından zengin içeriğe sahiptir; %6,25’ (1) Çocukların eğlenceli bir şekilde ve bol görselle kültürü öğrenme imkânı buldukları bir derstir;

%6,25' (1) Her sınıf düzeyinde kültürle iç içe olan bir derstir; %6,25' (1) Geçmiş ile gelecek arasında bağ kurulan bir derstir cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K3: ‘... kültürün temellerinin atıldığı derstir. Kültürü yaşatmak ve korumak bu ders sayesinde.’

K5: ‘.... çok önemli fakat çok kısa bir sürede anlatılması istenen bir derstir.’

K7: ‘.... Sosyal bilgiler dersi somut ve somut olmayan kültürel değerler açısından zengin bir içeriğe sahiptir. Sosyal Bilgiler dersine bu bağlamda çok önem verilmelidir.’

K10: ‘.... önemi azımsanmayacak kadar çok. Her sınıf düzeyinde kültürel mirasla iç içe olan bir ders.’

K13: ‘... kültürel miras konusunda en önemli ders Sosyal Bilgiler dersidir. Öğrencilerin kültürel değerlerimizi, mirasımızı, geçmişimizi öğrenmesi ve değer vermesi sosyal bilgiler dersinde kazandırılan bilinç sayesinde olur.’

K14: ‘.... alan ve kazanım olarak Sosyal Bilgiler dersi çok geniş alan aktarımına uygundur. Dersin hedefleri içerisinde miras ve aktarılması doğrudan yer alır.’

K15: ‘... dersimizin tam da ana teması aslında budur. Çünkü geçmiş ile gelecek arasındaki bağlantı konuları, önemine göre bu ders sayesinde gerçekleşir.’

3.2.5. Kültürel Mirasın Korunması Ve Sürdürülebilirliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Katılımcılara sorulan ‘... Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?’ sorusuna verilen cevaplar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Önce aileden başlanmalı, okul ve çevre ile devam ettirilmeli.	K1-K12
	Kültürel Miras mutlaka korunmalı ve yaşatılmalı.	K2-K11
	Kendi kültürümüzü yaşatmalıyız. Değişen dünya kültürel mirasa zarar vermektedir.	K3
	Kültürel Mirasın korunması yetersizdir.	K4
	Bir milletin başka milletin hâkimiyetine girmemesi için önemlidir.	K5
	Özellikle annelerimizin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.	K6
	Toplunun geçmişine ve tarihine bağlı kalması ve ondan ders çıkarması açısından önemlidir.	K7-K9
	Daha küçükken bilinç kazanmalı ve tanıtılması konusunda medya daha aktif kullanılmalı.	K8
	Sürdürülebilirliği insanı sevmek ve ona değer vermekle ilgilidir.	K10
	Milli benliğimizi unutturmamak adına çok önemlidir.	K13-K15
	Devlet olarak önemli adımlar atılmalı. Önemli gün ve kutlamalarda altı çizilmeli.	K14

Tablo 9’da yer alan verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerden Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusuna %13,33’ü (2) Önce aileden başlanmalı, okul ve çevre ile devam ettirilmeli; %13,33’ü (2) Kültürel Miras mutlaka korunmalı ve yaşatılmalı; %6,67’si (1) Kendi kültürümüzü

yaşatmalıyız. Değişen dünya kültürel mirasa zarar vermektedir; %6,67'si (1) Kültürel Mirasın korunması yetersizdir; %6,67'si (1) Bir milletin başka milletin hâkimiyetine girmemesi için önemlidir; %6,67'si (1) Özellikle annelerimizin bilinçlendirilmesi gerekmektedir; %13,33'ü (2) Toplumun geçmişine ve tarihine bağlı kalması ve ondan ders çıkarması açısından önemlidir; %6,67'si (1) Daha küçükken bilinç kazanmalı ve tanıtılması konusunda medya daha aktif kullanılmalı; %6,67'si (1) Sürdürülebilirliği insanı sevmek ve ona değer vermekle ilgilidir; %13,33'ü (2) Milli benliğimizi unutturmamak adına çok önemlidir; %6.67'si (1) Devlet olarak önemli adımlar atılmalı. Önemli gün ve kutlamalarda altı çizilmeli cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K1: "... aileden başlanarak okulda, çevrede değer verilmesi gereken bir kavram."

K6: "... kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının önemi çocuklarımıza benimsetilmeli, özellikle annelerimizin bilinçlendirilmesine çalışılmalıdır."

K5: "... bir gençlik başka bir milletin hakimiyetine girmemesi için, bağlarının kopmaması için çok önemlidir."

K10: "... öncelikle kültürel mirasın korunması gerektiği anlatılmalı, bu kavram aslına bakarsanız merkezinde insanı sevmek, değer vermekle ilişkili. İnsana değer veren her insan kültürel mirasın hepimizin hakkı olduğunu bilir ve korur."

K12: "... Kültürel mirasın korunması ve sürdürülmesi konusunda toptan bir hareket önemli diye düşünüyorum. Mikro düzeyden makro düzeye kadar olan uyumu ifade eder. Aileden başlayıp toplumun farklı alanlarındaki desteğin devamı ve takibi olmalıdır..."

K14: "... Devlet olarak farkındalık oluşturacak uygulama ve adımlar atılmalı. Sürdürülebilirliği sağlamak için, eğitim öğretimin içerisine değerlendirilebilir kazanımlar konulmalıdır."

3.2.6. Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Konularını Hangi Sınıf Ve Ünitelerde İşliyorsunuz?

Görüşme yapılan katılımcılara sorulan ‘‘Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularını hangi sınıf ve ünitelerde işliyorsunuz?’’ sorusuna verilen cevaplar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10: Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularını hangi sınıf ve ünitelerde işliyorsunuz?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	5-6-7. sınıflar temel olmak üzere yeri gelen her yerde değinilmektedir.	K1-K6
	5. sınıf, 6. Sınıf ve Şehrimiz dersinde	K2
	6. sınıf 2. Ünite ve Seçmeli Kültür ve Medeniyetimize yön verenler dersinde	K5
Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularını hangi sınıf ve ünitelerde işliyorsunuz?	5-6-7. sınıf 2. Ünitelerde	K7-K13-K15
	Yoğun olarak 5. Sınıf olmak üzere 6. Sınıflarda da işleniyor.	K8
	5. ve 7. Sınıflarda	K9
	5-6-7-8. sınıflarda hemen hemen her konuda değiniliyor.	K10
	7. sınıf Kültür ve Miras ünitesinde	K11
	Her sınıf düzeyinde 2. Ünitelerde kazanımlarda işleniyor.	K12
	5-6-7. sınıflarda günümüz ve eski Türk devletleri kültürel miras konularında.	K14

Tablo 10’da yer alan verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerden Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularını hangi sınıf ve ünitelerde işliyorsunuz? sorusuna %15,38’i (2) 5-6-7. sınıflar temel olmak üzere yeri gelen her yerde değinilmektedir; %7,69’u (1) 5. sınıf, 6. Sınıf ve Şehrimiz dersinde; %7,69’u (1) 6. sınıf 2. Ünite ve Seçmeli Kültür ve Medeniyetimize yön verenler dersinde; %23,08’i (3) 5-6-7. sınıf 2. Ünitelerde; %7,69’u (1) Yoğun olarak 5. Sınıf olmak üzere 6. Sınıflarda da işleniyor; %7,69’u (1) 5. ve 7. Sınıflarda; %7,69’u (1) 5-6-7-8. sınıflarda hemen hemen her konuda değiniliyor; %7,69’u (1) 7. sınıf Kültür ve Miras ünitesinde; %7,69’u (1) Her sınıf düzeyinde 2. Ünitelerde kazanımlarda işleniyor; %7,69’u (1) 5-6-7. sınıflarda günümüz ve eski Türk devletleri kültürel miras konularında cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K5: “... 6. sınıf 2. Ünite ve Seçmeli Kültür ve Medeniyetimize Yön Verenler dersinde, 6-7-8. Sınıflarda.”

K12: “... her sınıf düzeyinde 2. Ünitemiz Kültür ve Miras. Diğer ünitelerde de kazanımlar doğrultusunda kültürel miras vurgusu ve farkındalığı derslere yansıtılıyor.”

K14: “... 5-6-7. sınıflarda günümüzde ve eski Türk devletlerinde kültürel miras konuları işleniyor. Tarihi ve doğal güzellikler, Osmanlı ve Selçuklu da kültür ve uygarlık gibi konular işleniyor.”

3.2.7. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında En Çok Hangi Kültürel Miras Unsurlarına Yer Verilmiştir?

Katılımcılara sorulan “ Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi kültürel miras unsurlarına yer verilmiştir?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi kültürel miras unsurlarına yer verilmiştir?

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi kültürel miras unsurlarına yer verilmiştir?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Gelenek- görenekler, dil ve tarihi eserler	K1-K7-K11-K13
	Tarihi ve doğal miras, yazılı belgeler	K2-K15
	Maddi ve manevi öğeler	K5
	Yabancılara ait somut miras unsurları	K6
	Dil, tarih, halk oyunları, mimari, düğünler	K8-K14
	Somut olan kültürel miras unsurlarına	K9
	Taşınabilir ve taşınamaz kültürel miras unsurlarına	K10
	Somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına	K12

Tablo 11’de yer alan verilere göre, görüşme yapılan öğretmenlerden Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi kültürel miras unsurlarına yer verilmiştir?’’ sorusuna %30,77’si (4) Gelenek- görenekler, dil ve tarihi eserler; %15,38’i (2) Tarihi ve doğal miras, yazılı belgeler; %7,69’u (1) Maddi ve manevi öğeler; %7,69’u (1) Yabancılara ait somut miras unsurları; %15,38’i (2) Dil, tarih, halk oyunları, mimari, düğünler; %7,69’u (1) Somut olan kültürel miras unsurlarına; %7,69’u (1) Taşınabilir ve taşınamaz kültürel miras unsurlarına; %7,69’u (1) Somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına cevabını vermişlerdir.

Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K6: ‘‘.... yabancılara ait kültürel değerlere fazla yer verilmiştir.’’

K7: ‘‘.... gelenek, görenek, dil ve tarihi unsurlara fazla yer verilmiştir.’’

K12: ‘‘....somut olan ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına fazla yer verilmiştir. Öğretmen kültürel birikimine göre de örnekleri arttırabilir, öğrencilerine katkı sağlayabilir.’’

K14: ‘‘... tarihi güzelliklerimiz, geleneksel halk oyunlarımız, bayramlarımız, giysilerimiz, yemeklerimiz yer almıştır.’’

K15: ‘‘.... tarihi yerler, anıtlar, tarihi eserlere yer verilmiştir.’’

3.2.8. Kültürel Miras Konularını Öğrencilerinize Aktarırken Hangi Yöntem Ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?

Katılımcılara sorulan ‘‘ Kültürel miras konularını öğrencilerinize aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?’’ sorusuna verilen cevaplar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: Kültürel miras konularını öğrencilerinize aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
Kültürel miras konularını öğrencilerinize aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?	Sunuş (Anlatım)	K1-K6-K9-K12-K14-K15
	Soru- cevap	K1-K8-K9-K12-K14-K15
	Slayt	K1-K6-K11-K14
	Gezi-Gözlem	K1-K7
	Etkileşimli tahta	K2-K5-K12-K8-K11-K13
	Film	K1-K2-K10-K15
	Dergi, gazete, internet	K2-K6-K10-K11
	Kaynak tarama	K7
	Beyin Fırtınası	K8

Tablo 12’de yer alan verilere göre, görüşme yapılan öğretmenlerden Kültürel miras konularını öğrencilerinize aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Sorusuna %17,65'i (6) Sunuş (Anlatım); %17,65'i (6) Soru- cevap; %11,76'sı (4) Slayt; %5,88'i (2) Gezi-Gözlem; %11,76'sı (4) Etkileşimli tahta; %11,76'sı (4) Film; %11,76'sı (4) Dergi, gazete, internet; %2,94'ü (1) Kaynak tarama; %2,94'ü (1) Beyin Fırtınası tekniği cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K6: "... görsel olarak EBA ve internet, slayt ve sözlü anlatım kullanıyorum."

K7: "...kaynak tarama ve gezi gözlem kullanıyorum."

K12: "... sözlü anlatım yoluyla konuya giriş yaparak öğrencilerin dikkatini çektikten sonra, kültürel miras unsurları ile ilgili soru-cevap ve etkileşimli tahta kullanıyorum."

K14: "...soru- cevap ve akılda kalıcı ve dikkat çekmesi açısından filmlerden faydalaniyorum."

3.2.9. Dersinizde Kültürel Miras Konularını Aktarırken Hangi Sorunlarla Karşılaşıyorsunuz?

Katılımcılara sorulan "Dersinizde kültürel miras konularını aktarırken hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplar Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13: Dersinizde kültürel miras konularını aktarırken hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Dersinizde kültürel miras konularını aktarırken hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Gezi ve gözlem fazla olmadığı için bazı konuların tam anlaşılmaması.	K1-K2-K15
	Öğrencilerin tarih ile bağ kuramaması.	K5
	Öğrencilerin kültürün önemine pek inanmaması.	K5-K10-K13
	Öğrencilerin batı kültürüne özenmesi	K5
	Kitaplarda somut olmayan kültür miras örneklerinin çok az olması.	K6
	5. sınıf konuları öğrenci seviyesinin üstünde olduğundan dolayı öğrenciler tarafından zor anlaşılması.	K1-K9
	Kitaplarda yerel miras kavramlarına çok az değinilmesi.	K6
	Ders kitaplarında daha çok yakın tarihten bahsedilmesi.	K7
	Birçok ailenin bu konuda ilgisiz ve bilgisiz olması.	K14
	Ders saati az olduğundan dolayı detaylara girilememesi.	K12

Tablo 13’de yer alan verilere göre, görüşme yapılan öğretmenlerden Dersinizde kültürel miras konularını aktarırken hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Sorusuna %20’si (3) Gezi ve gözlem fazla olmadığı için bazı konuların tam anlaşılmaması; %6,67’si (1) Öğrencilerin tarih ile bağ kuramaması; %20’si (3) Öğrencilerin kültürün önemine pek inanmaması; %6,67’si (1) Öğrencilerin batı kültürüne özenmesi; %6,67’si (1) Kitaplarda somut olmayan kültür miras örneklerinin çok az olması; %13,33’ü (2) 5. sınıf konuları öğrenci seviyesinin üstünde olduğundan dolayı öğrenciler tarafından zor

anlaşılması. %6,67'si (1) Kitaplarda yerel miras kavramlarına çok az değinilmesi; %6,67'si (1) Ders kitaplarında daha çok yakın tarihten bahsedilmesi; %6,67'si (1) Birçok ailenin bu konuda ilgisiz ve bilgisiz olması; %6,67'si (1)

Ders saati az olduğundan dolayı detaylara girilememesi cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K1: “.... gezi ve gözlem olanağımız fazla olamadığından, öğrenciler soyut değerleri anlamakta sorunlar yaşıyor.”

K5: “...öğrencilerin çoğu tarih ile bağ kuramıyor. Bunun sebebi de televizyon ve internetten görerek batı kültürüne özenmeleri.”

K10: “... kültürün öğrenmenin önemine inanmadıkları için ‘öğretmenim biz bu yapıları öğrenmek zorunda mıyız?’ gibi sorularla karşılaşılıyor.”

K12: “...ders süresi az olduğundan dolayı konu sınırlandırması yapılıyor. Bu sebeple ayrıntılara ve farklı yöntemlerin kullanılmasında zaman kaynaklı sıkıntılar yaşıyorum.”

3.2.10. Dersinizde Safranbolu’ya Ait Somut Ve Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarından Hangilerine Değiniyorsunuz?

Katılımcılara sorulan “ Dersinizde Safranbolu’ya ait somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarından hangilerine değiniyorsunuz?” Sorusuna verilen cevaplar Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14: Dersinizde Safranbolu’ya ait somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarından hangilerine değiniyorsunuz?

Dersinizde Safranbolu’ya ait somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarından hangilerine değiniyorsunuz?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Tarihi eserler	K1-K2-K7-K8-K10-K11-K12-K15
	Tarihi Mekânlar	K1-K2-K7-K8-K10-K14-K15
	Eski Çarşı (Tarihi Çarşı)	K5-K7-K8-K10-K15
	Safranbolu Evleri	K1-K2-K5-K7-K8-K9-K10-K11-K13-K14-K15
	Oyunlar	K1-K2-K14
	Türküler	K1-K2-K6-K7
	Komşuları rahatsız etmemek	K5-K10
	Adetler inanışlar	K5-K7-K10
	Kına geceleri	K8-K12
	Yöresel yemekler	K9-K14
	Safranbolu Lokumu	K13

Tablo 14’de yer alan verilere göre, görüşme yapılan öğretmenlerden Dersinizde Safranbolu’ya ait somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarından hangilerine değiniyorsunuz?” sorusuna %16,67’si (8) Tarihi eserler; %14,58’i (7) Tarihi Mekânlar; %10,42’si (5) Eski Çarşı (Tarihi Çarşı); %22,92’si (11) Safranbolu Evleri; %6,25’i (3) Oyunlar; %8,33’ü (4) Türküler; %4,17’si (2) Komşuları rahatsız etmemek; %6,25’i (3) Adetler inanışlar; %4,17’si (1) Kına geceleri; %4,17’si (1) Yöresel yemekler ; %2,08’i (1) Safranbolu Lokumu cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K5: “Safranbolu Eski Çarşı mimarisi.”

K6: “.... Daha çok somut olanlara yer veriyoruz. Somut olmayan değerler kitaplarda çok az geçiyor. Onlardan da türküler, gelenek ve görenekler gibi bahsediyorum.”

K7: "...mimari tarzları, konakları, somut olmayan değerler içinde adetler ve gelenekler."

K9: "... Safranbolu Evleri, yöresel ev yemekleri."

3.2.11. Kültürel Miras Unsurlarını Dersinizde Aktarırken Resmî Kurumlardan (Belediye, Kaymakamlık, Valilik vs.) Ne Gibi Destekler Almak İsterdiniz?

Katılımcılara sorulan "Kültürel Miras unsurlarını dersinizde aktarırken resmî kurumlardan (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) ne gibi destekler almak isterdiniz?" sorusuna verilen cevaplar Tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15: Kültürel Miras unsurlarını dersinizde aktarırken resmî kurumlardan (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) ne gibi destekler almak isterdiniz?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
Kültürel Miras unsurlarını dersinizde aktarırken resmî kurumlardan (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) ne gibi destekler almak isterdiniz?	Ulaşım (Servis)	K1-K2-K3-K7-K8-K9-K10-K12-K13-K15
	Konaklama	K1-K4-K7
	Rehberlik Hizmeti (Tanıtım)	K2-K3-K12-K15
	Doküman (Kitap, dergi, broşür vs.) desteği	K3-K6-K8
	Maddi destek	K4-K9-K10-K12-K15
	Kısa Film	K8
	Bürokratik işlemlerde kolaylık	K14

Tablo 15'de yer alan verilere göre, görüşme yapılan öğretmenlerden Kültürel Miras unsurlarını dersinizde aktarırken resmî kurumlardan (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) ne gibi destekler almak isterdiniz? sorusuna %37,04'ü (10) Ulaşım (Servis); %11,11'i (3) Konaklama; %14,81'i (4) Rehberlik Hizmeti (Tanıtım); %11,11'i (3) Doküman (Kitap, dergi, broşür vs.) desteği; %18,52'si (5) Maddi destek; %3,70'i (1)

Kısa Film; %3,70'i (1) Bürokratik işlemlerde kolaylık cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K1: "... servis, ulaşım ve konaklama konusunda destek alabiliriz."

K9: "... herhangi bir gezi düzenlemek istediğimizde ulaşım vs. konularında destek almak isteriz."

K10: "... kaynak çok önemli. Belediye, kaymakamlık ya da valilik geziler konusunda destek olmalıdır."

K12: "... bu tarz etkinliklerin gelenekselleştirilmesini, ücretsiz ulaşım ve rehber hizmetinin sunulmasını, kademeli olarak her sınıf düzeyinde geziler planlanmalı. Ücretli olan yerlerin ücretsiz olarak gezilebilmesi."

K14: "... geziler esnasında bürokratik izin işlemleri ve ulaşılabilirlik açısından Kaymakamlık, MEM ve Belediye imkanlarından yararlanabilmek olumlu olurdu."

K15: "... bence en önemlisi her belediye ve kaymakamlığın kültürel miras konusuna yeterince kaynak ayırması Okullara gerek taşıma gerekse rehber desteği vermesi şart olmalıdır."

3.2.12. Bu Zamana Kadar Girdiğiniz Sınıflarda Safranbolu Gezisi

Planladınız Mı? Planladıysanız Nerelere Gezi Düzenlediniz?

Sorusuna verilen cevaplar:

Katılımcılara sorulan "Bu zamana kadar girdiğiniz sınıflarda Safranbolu gezisi planladınız mı? Planladıysanız nerelere gezi düzenlediniz?" Sorusuna verilen cevaplar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16: Bu zamana kadar girdiğiniz sınıflarda Safranbolu gezisi planladınız mı? Planladıysanız nerelere gezi düzenlediniz?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
Bu zamana kadar girdiğiniz sınıflarda Safranbolu gezisi planladınız mı? Planladıysanız nerelere gezi düzenlediniz?	Hükümet Konağı (Kent Müzesi)	K1-K10
	Eski Çarşı (Tarihi Çarşı)	K1-K2-K3-K4-K8-K11-K12-K14-K15
	Hıdırlık Tepesi	K1-K8-K15
	Saat Kulesi	K1
	Cinci Hanı	K1
	Camiler	K2-K6
	Yörük Köyü	K2-K12
	Cam Teras-İncekaya Su Kemer	K2-K6-K14-K15
	Türebeler	K6
	Konarı Gölü	K12
	Bulak Mağarası	K14
	Kıranköy	K15
	Hayır, planlamadım	K7-K9-K13

Tablo 16’da yer alan verilere göre, görüşme yapılan öğretmenlerden Girdiğiniz sınıflarda Safranbolu gezisi planladınız mı? Planladıysanız nerelere gezi düzenlediniz?” %6,45’i (2) Hükümet Konağı (Kent Müzesi); %29,03’ü (9) Eski Çarşı (Tarihi Çarşı); %9,68’i (3) Hıdırlık Tepesi; %3,23’ü (1) Saat Kulesi; %3,23’ü (1) Cinci Hanı; %6,45’i (2) Camiler; %6,45’i (2) Yörük Köyü; %12,90’ı (4) Cam Teras-İncekaya Su Kemer. %3,23’ü (1) Türebeler; Konarı Gölü; %3,23’ü (1) Bulak Mağarası; %3,23’ü (1) Kıranköy; %9,68’i (3) Hayır, planlamadım cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K2: “...evet, eski çarşı, Hıdırlık Tepesi, camiler, Yörük Köyü.”

K8: “... Hıdırlık Tepesi, Eski Çarşı.

K10: “... Kent Tarihi Müzesi (Eski Hükümet Konağı)

K11: “ Eski Çarşı.”

K13: “.... Hayır düzenlemedim .”

3.2.13. Sizce Kültürel Mirasın Aktarılması Konusunda Ailelere Hangi Görevler Düşüyor?

Katılımcılara sorulan “Sizce kültürel mirasın aktarılması konusunda ailelere hangi görevler düşüyor? sorusuna verilen cevaplar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17: Sizce kültürel mirasın aktarılması konusunda ailelere hangi görevler düşüyor?

Sizce kültürel mirasın aktarılması konusunda ailelere hangi görevler düşüyor?	Bulgular (Cevaplar)				Görüşülenler
	Safranbolu’nun tarihi	yerlerini			K1-K1-K11-K15
	gezdirebilirler				
	Tarihi yerlerle ilgili	hikâyeler			K1-K11-K12-K13
	anlatabilirler				
	Geçmiş kültürümüzü	çocuklarına			K2-K7-K9-K13-K15
	anlatabilirler				
	Önce kendileri bilinçli olmalılar				K3-K4-K6-K7-K9-K12-K14
	Tatillerde denize değil kültürel mekânlara götürebilirler				K5
	Çocukları giyim, yemek yeme, edep konusunda yetiştirmeliler.				K5
	Çocukların sosyal medyalarına sınır getirmeliler				K8
	Çocuklarının aile büyüklerin yanına daha sık gitmelerini sağlayabilirler.				K8-K15
	İnsan sevgisini çocuklarına aşılamalılar.				K10

Tablo 17’deki veriler incelendiğinde katılımcı öğretmenlerden kültürel mirasın korunması konusunda ailelere hangi görevler düşüyor? sorusuna %15,38’i (4) Safranbolu’nun tarihi yerlerini gezdirebilirler; %15,38’i (4) Tarihi yerlerle ilgili hikâyeler anlatabilirler; %19,23’ü (5) Geçmiş kültürümüzü çocuklarına anlatabilirler; %26,92 ‘si (7) Önce kendileri bilinçli olmalılar; %3,85’i (1) Tatillerde denize değil kültürel mekânlara götürebilirler; %3,85’i (1) Çocukları giyim, yemek yeme, edep konusunda yetiştirmeliler; %3,85’i (1) Çocukların sosyal medyalarına sınır getirmeliler; %7,69’u (2) Çocuklarının aile büyüklerin yanına daha sık gitmelerini sağlayabilirler; %3,85’i (1) İnsan sevgisini çocuklarına aşılamalılar cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K4: “... eğitim her durumda evde başlar.”

K6: “.... Özellikle annelere çok iş düşüyor. Anne babalar kültürümüzü iyi öğrenmeli ve bu konuyu iyi kavramalıdır.”

K8: “... çocukların sosyal medya kullanımına sınırlandırılma getirilerek,

Düğün, bayram, cenaze gibi günlere dikkat edilerek onlara örnek olunmalıdır.”

K9: “... aileler çocuklarına kültürel miras öğelerini anlatmalıdırlar.”

K11: “... yakın çevrelerini gezip görerek ve onlara anlatarak. “

K15: “...ailelerin yakın çevrelerini tanıyıp, çocuklarını da birebir gezdirerek onlara gezdirmeleri gerek. Ayrıca özellikle dede ve ninelerini daha sık ziyaret etmeleri sağlanmalıdır.”

3.2.14. Kültürel Mirasın Korunması Konusunda Öğretmenler Sizce Ne Gibi Etkinlikler Düzenleyebilir? Sorusuna Verilen Cevaplar:

Katılımcı öğretmenlere sorulan “Kültürel mirasın korunması konusunda öğretmenler sizce ne gibi etkinlikler düzenleyebilir? “Sorusuna verilen cevaplar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18: Kültürel mirasın korunması konusunda öğretmenler sizce ne gibi etkinlikler düzenleyebilir?

Kültürel mirasın korunması konusunda öğretmenler sizce ne gibi etkinlikler düzenleyebilir?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Derslerde sunum yapılabilirler	K1-K2-K3-K6-K7-K12-K14
	Oyunlar sergileyebilirler	K1-K4
	Tanıtım videoları düzenleyebilirler	K1-K2-K13
	Gezi-gözlem yapılabilirler	K2-K3-K4-K5-K8-K9-K10-K11-K12-K13-K14-K15
	Görsel Materyaller ve kitaplardan yararlanabilirler	K6
	Sergiler düzenlenebilirler	K6-K8-K12
	Anma ve yaşatma etkinlikleri düzenleyebilirler	K14

Tablo 18’deki veriler incelendiğinde katılımcı öğretmenlerden Kültürel mirasın korunması konusunda öğretmenler sizce ne gibi etkinlikler düzenleyebilir? Sorusuna %24,14’ü (7) Derslerde sunum yapılabilirler; %6,90’nı (2) Oyunlar sergileyebilirler; %10,34’ü (3) Tanıtım videoları düzenleyebilirler; %41,38’i (12) Gezi-gözlem yapılabilirler; %3,45’i (1) Görsel Materyaller ve kitaplardan yararlanabilirler; %10,34’ü (3) Sergiler düzenlenebilirler; %3,45’i (1) Anma ve yaşatma etkinlikleri düzenleyebilirler cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K2: “.... gezi, gözlem, tanıtım videoları, panel ve slaytlar yapabilirler.”

K6: “... konu ile ilgili kitaplar ve görsel materyallerden toplanmalı, sergiler ve sunumlar hazırlanmalıdır.”

K7: “... korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından bu alanların tanıtılması, korunmadığında zararlarının ne olacağının anlatılması gerekir.”

K9: “... geziler planlayabilirler.”

K10: “... öncelikli olarak geziler yapılmalıdır.

K12: “... kültürel miras gezileri, kültürel miras söyleşileri ve kültürel miras sergileri yapılabilir.”

K15: “.... yaparak yaşayarak öğrenme en etkili öğrenme metodu olduğundan dolayı mutlaka geziler planlanarak yakın çevredeki tarihi yerler dersler işlendikten sonra gezdirilmelidir.”

3.2.15. Kültürel Mirasımızı Daha İyi Korumak Adına Millî Eğitim Bakanlığı Ne Gibi Çalışmalar Yapabilir?

Katılımcılara sorulan “Kültürel Mirasımızı daha iyi korumak adına Millî Eğitim Bakanlığı ne gibi çalışmalar yapabilir?” Sorusuna verilen cevaplar Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19: Kültürel Mirasımızı daha iyi korumak adına Milli Eğitim Bakanlığı ne gibi çalışmalar yapabilir?

	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
Kültürel Mirasımızı daha iyi korumak adına Milli Eğitim Bakanlığı ne gibi çalışmalar yapabilir?	Kültürel miras konularına ders kitaplarında daha çok yer vermeli	K1-K2-K3
	EBA için belgeseller ve tanıtım videoları çekilmeli	K2-K11-K12
	Broşürler bastırılmalı	K2-K8
	Özel bütçe ayırıp okulları desteklenmeli	K4-K7
	Ders kitaplarında özellikle manevi miras konularına daha çok yer verilmeli.	K5
	Kültür dergisi çıkartılmalı	K6
	Çalışma yapan öğretmenlerin çalışmaları yayınlanmalı	K6
	3 boyutlu materyaller hazırlanmalı, başka derslerle de desteklenmeli	K6
	Milli Eğitimin imkânlarının öğretmenlerinin kullanımına daha çok sunulmalı	K7
	Her yıl düzenli yapılacak gezileri desteklemeli	K8
	Farkındalık oluşturmak adına etkinlikler düzenlenmeli	K9-K10
	Yaşlılarla çekimler yapılmalı	K12
	Kültürümüz ile ilgili seçmeli ders olmasına rağmen kâğıt üzerinde kalmamalı, müfredata adapte edilmeli.	K14
	Diğer derslere de kültürel miras konusuna yer verilmeli.	K14

Sadece öğretmenin görevi gibi görülmemeli, planlara dâhil edilerek bir takvim oluşturulmalı.	K15
--	-----

Tablo 19'daki veriler incelendiğinde katılımcı öğretmenlerden Kültürel Mirasımızı daha iyi korumak adına Milli Eğitim Bakanlığı ne gibi çalışmalar yapabilir?" sorusuna % 13,64'ü (3) Kültürel miras konularına ders kitaplarında daha çok yer vermeli; % 13,64'ü (3) EBA için belgeseller ve tanıtım videoları çekilmeli; %9,09'u (2) Broşürler bastırılmalı; %9,09'u (2) Özel bütçe ayırıp okulları desteklenmeli; %4,55'i (1) Ders kitaplarında özellikle manevi miras konularına daha çok yer verilmeli; %4,55'i (1) Kültür dergisi çıkartılmalı; %4,55'i (1) Çalışma yapan öğretmenlerin çalışmaları yayınlanmalı; %4,55'i (1) 3 boyutlu materyaller hazırlanmalı, başka derslerle de desteklenmeli; %4,55'i (1) Milli Eğitimin imkânlarının öğretmenlerinin kullanımına daha çok sunulmalı; %4,55'i (1) Her yıl düzenli yapılacak gezileri desteklemeli; %9,09'u (2) Farkındalık oluşturmak adına etkinlikler düzenlenmeli; %4,55'i (1) Yaşlılarla çekimler yapılmalı; %4,55'i (1) Kültürümüz ile ilgili seçmeli ders olmasına rağmen kâğıt üzerinde kalmamalı, müfredata adapte edilmeli; %4,55'i (1) Diğer derslere de kültürel miras konusuna yer verilmeli; %4,55'i (1) Sadece öğretmenin görevi gibi görülmemeli, planlara dâhil edilerek bir takvim oluşturulmalı cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K1: "... kitaplarda kültürel miras unsurlarına daha çok yer verilmelidir."

K3: "...müfredatta bu konular daha iyi işlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenebilir."

K8: "... broşür ve kitapçıklar bastırılabilir."

K9: "... her yıl kültürel miras unsurlarının daha iyi tanıtılması için okullarda yapılacak gezi ve etkinlikler desteklenmelidir."

K10: "... farkındalık arttırmak için etkinlikler düzenlenmelidir."

K12: "...EBA' daki etkinlikler zenginleştirilmelidir. Öğrenci seviyelerine uygun kültürel gezilere destek olunabilir. Toplumun hafızalarından olan yaşlılarla yapılacak çekimlerin konularına göre bölüm bölüm izlettirilmesi."

K15: "... bence kültürel miras işini koruma sadece öğretmenlere sorumluluk yüklemekten MEB bir plan dahilinde günün anlam ve önemine göre takvim oluşturulabilir."

3.2.16. Konu Hakkında Belirtmek İstedığınız Diğer Düşünceleriniz Nelerdir?

Katılımcılara sorulan "Konu hakkında belirtmek istediğiniz diğer düşünceleriniz nelerdir?" sorusuna verilen cevaplar Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20: Konu hakkında belirtmek istediğiniz diğer düşünceleriniz nelerdir?

Konu hakkında belirtmek istediğiniz diğer düşünceleriniz nelerdir?	Bulgular (Cevaplar)	Görüşülenler
	Okul gezilerine destek olunmalı	K2
	Kültürümüzü hakkıyla öğrenmeli ve öğretmeliyiz	K3-K11-K12
	Bu tür çalışmalar devam etmeli	K4
	Kültür kelimesi yerine töre-örf- adet kelimeleri kullanılmalı.	K5
	Konuya uygun olan seçmeli dersler "Şehrimiz " ve "Halk Kültürü " dersleri idareciler ya da öğretmenler tarafından pek seçilmiyor.	K6
	Sadece Sosyal Bilgiler dersinde değil kültürümüz konusuna her kademedede değinilmelidir.	K7
	Derslerde öğretilenler davranışa dönüştürülmelidir.	K14

Tablo 20'deki veriler incelendiğinde katılımcı öğretmenlerden Konu hakkında belirtmek istediğiniz diğer düşünceleriniz nelerdir? sorusuna %11,11'i (1) Okul gezilerine destek olunmalı; %33,33 'ü (3) Kültürümüzü hakkıyla öğrenmeli ve öğretmeliyiz; %11,11'i (1) Bu tür çalışmalar devam etmeli; %11,11'i (1) Kültür kelimesi

yerine töre-örf- adet kelimeleri kullanılmalı; %11,11'i (1) Konuya uygun olan seçmeli dersler "Şehrimiz " ve "Halk Kültürü" dersleri idareciler ya da öğretmenler tarafından pek seçilmiyor; %11,11'i (1) Sadece Sosyal Bilgiler dersinde değil kültürümüz konusuna her kademedede değinilmelidir. %11,11'i (1) Derslerde öğretilenler davranışa dönüştürülmelidir cevabını vermişlerdir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır:

K3: "...kültürümüzü ve değerlerimizi hakkıyla öğrenmeli ve öğretmeliyiz."

K4: "... bu tür çalışmaların desteklenmesi ve devam ettirilmesi gerekir."

K5: "... kültür kelimesi Fransızca bir kelime olduğundan dolayı bu kelimenin yerine örf-adet-gelenek kelimesinin kullanılması gerekmektedir.

K12: "...kültürel mirasın korunması ve sürdürülmesi açısından bilinçli olmak çok önemlidir. Köklerimize sahip çıkmalıyız."

K14: "... kağıt üzerinde yapılan çalışmalar davranışa dönüşmediği sürece kalıcı olmaz, derslerde öğretilen bilgiler davranışa dönüştürülmelidir."

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Kültürel miras kavramı birçok farklı kaynaktan çeşitli tanımlara sahip olsa da, özü itibarıyla bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılan kültürel değerler, gelenekler ve bilgiler olarak düşünülebilir. Bu nedenle kültürel miras, onu oluşturan toplumdan ziyade, ulursalar arası bir boyuta sahiptir (Batmaz ve Biçici, 2021). Avrupa Konseyi tanımlarına göre kültürel miras: Geçmişten günümüze kadar ulaşmış ve bir yaşam tarzı içinde olan, gelenek, görenek, ritüeller gibi birikimlerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Council of Europe, 2018).

UNESCO tarafından yapılan tanımlar kültürel mirası somut ve somut olmayan şeklinde iki başlık altında incelemektedir. Kültürel miras olarak korunması gereken somut öğeler "taşınmaz kültür ve tabiat öğeleri" ve diğeri "taşınır somut kültürel miras" olarak ikiye ayrılmaktadır (Darçın, 2010). Kültürel miras içinde yer alan nesnelerin tamamı insan eliyle oluşturulmuş, el emeğiyle oluşturulan bir nesne sayılmaktadır. Yaptıkları bu nesnelerle insanlar bir araya gelerek ürün/obje oluşturmuşlardır (Aktulum, 2020). Bu sebeple kültürel miras tek bir ülkeye ait olmamakla birlikte, o ülke sınırlarını da aşan ve evrensel değerlere ulaşan bir kavramdır. Toplumsal bir kimlik oluşturulurken kültürel miras o toplumun benliklerinin yansımaları oluşturmaktadır (Batmaz ve Biçici, 2021).

Kültürel mirasın korunmasında, somut varlıkların korunması yanında gelenek ve görenekler, ritüeller, diller, inançlar ve kültürel unsurlar gibi somut olmayan kültürel miras unsurlarının da korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemli yer tutmaktadır. Gelişen ve değişen dünya ve ilerleyen teknoloji, kültürel değerlerimizin aktarımını yavaşlatmaktadır. Aile de başlayan kültürel değer aktarımları, sosyal medyanın hayatımızdaki yerinin artması, teknoloji kullanımının artması, çocukların sokak oyunlarından çok teknolojik oyunlara yönelmesi gibi durumlarla zayıflamıştır. Bunun yanında bir özenti olarak popüler kültürün hayatımıza girmesi ve giderek yerini artırması kendi öz kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılması konusunda olumsuz bir durum yaratmaktadır.

Kültürel mirasın korunması hakkında birçok ülke bir takım önlemler almıştır. Dünya genelinde ise UNESCO kültürel mirası koruma ve yaşatma anlamında büyük

çaba sarf etmektedir. Bütün bu önlemlere rağmen kültürel mirasın korunması konusunda yetersizlikler yaşanmaktadır. Aile ortamında gerekli bilgilendirme ve duyarlılık gösterilmediği takdirde kültürel mirası koruma bilinci gelecek nesillere aktarılamamaktadır. Bu nedenle eğitim yoluyla okul müfredatlarında kültürel mirasın korunması ve yaşatılması önemli bir konu başlığı ve kazanım olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlköğretimden itibaren Sosyal Bilgilerin okul müfredatına dâhil olmasıyla birlikte sosyal bilgiler dersi öğrencinin yaşamında önemli bir konumda olmaya başlamıştır. Okul müfredatına tarih, antropoloji, sosyoloji, coğrafya, siyaset bilimi gibi daha birçok farklı disiplinin birleştirilmesiyle sosyal bilgiler dersi müfredata dâhil olmuştur. Bu anlamda öğrenci farklı disiplin dallarını bir ders içinde öğrenme, kalıcı fikirler edinme, geçmiş kültürel değerlerin farkına varma, farklı toplumların yaşayışlarını öğrenme, geçmişte meydana gelen olayları çözümleyebilme gibi daha birçok alanda bilgi edinmeye başlamıştır. Bununla birlikte geçmiş ve gelecek arasında bağ kurma, üst düzey düşünme becerileri geliştirme, eleştirel bakış açılarıyla olaylara bakma kazanımları elde etmiştir (Çelik ve Şenel, 2022).

Kültürel değerlerin genç kuşaklara aktarılması eğitimde belirli disiplinler altında verilse de çoğunlukla tüm programların, hedeflerin içine yayılmış durumdadır. İçerikler düzenlenirken kültür ile ilgili kavramlara geniş yer verilmektedir (Ültanır, 2000:307-308). Gürel ve Çetin (2018) yaptıkları araştırmada, öğretim programlarının özel amaçlarını araştırmışlar ve Sosyal Bilgiler dersinin kültürel miras aktarımında ve kültürel mirasın korunmasında en önemli derslerden biri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu anlamda Sosyal Bilgiler dersinin, birçok beceri kazandırmanın yanında, kültürel mirasın öğrencilere aktarılmasını ve öğrencilerin bu konuda duyarlılık kazanmasını sağlayan önemli derslerden biri olduğunu söylemek mümkündür.

Kültürel değerleri benimseyen ve bu değerlere duyarlı bir eğitimin başarılı bir şekilde devam etmesi birçok değişkene bağlıdır. Bu değişkenlerden biri ve en önemlisi eğitim-öğretim sürecinin yürütülmesinde aktif rol oynayan öğretmenlerdir. Bu sebeple öğretmenlerin kültürel değerleri benimseyen bir eğitim öğretim süreci planlamaları ve yürütebilmeleri için bir takım tutum, beceri ve özelliklere hâkim olması gerekmektedir.

Öğretmenler, öğrencilerin kişisel özelliklerini geliştirmeye ve onlara çeşitli özellikler kazandırmaya odaklanırlar. Öğretmenler bu özellikleri öğrencilere

kazandırırken bazı becerilere de sahip olması gerekmektedir. Bu beceriler; kültürel okuryazar olmak, öğretim yöntem ve tekniklerini sürekli güncel tutmak, sınıfın derse katılımını sağlamak, öğrencilerin farklılıklara karşı saygılı olmalarını sağlamak, öğrencilerin eleştirel bakış açılarını geliştirmelerini sağlamaktır (Sarıdaş ve Nayir, 2021:357).

Öğretmenler kültürel değerlerimizi ana okul çağından itibaren, eğitimin her kademesinde öğrencilerine aktarmak için yoğun çaba göstermektedir. Ailelerden sonra çocukların ilk benimseyeceği, örnek alacağı kişiler öğretmenleridir. Anlatım yolu, gözlem yolu, gezi ve inceleme, drama gibi değişik yol ve yöntemler ile öğretmenler kültür aktarımını gerçekleştirmektedirler. Olumlu bir öğretmen tutumu ile öğrenciler kendi kültürel mirasları hakkında farkındalık oluşturabilir, kültürel mirasa sahip çıkma konusunda duyarlı davranabilirler.

Karabük ili Safranbolu ilçesinde çeşitli ortaokullarda görev yapmakta olan 15 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilen bu çalışmada, öğretmenlerin kültürel miras hakkındaki görüşleri ve kültürel miras derslerinde aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullandıkları araştırılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kültürel mirasın tanımı hakkındaki görüşleri incelendiğinde en yüksek cevabın , %81,25 ile kültürel mirasın tanımını, somut ve soyut varlıklar ve gelenek, görenek, tarihi ve toplumsal değerler olarak belirtmişlerdir. Kültürel miras kavramı birçok farklı kaynaktan çeşitli tanımlara sahip olsa da, özü itibarıyla bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılan kültürel değerler, gelenekler ve bilgiler olarak düşünülebilir. Bu nedenle kültürel miras, onu oluşturan toplumdan ziyade, ulursalar arası bir boyuta sahiptir (Batmaz ve Biçici, 2021). Yine Avrupa Konseyi tanımlarına göre kültürel miras: Geçmişten günümüze kadar ulaşmış ve bir yaşam tarzı içinde olan, gelenek, görenek, ritüeller gibi birikimlerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Council of Europe, 2018). Yapılan araştırma ve tanımlar incelendiğinde, katılımcıların verdiği cevaplar ile araştırmalardaki kültürel miras tanımlarının benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması konusunda Sosyal Bilgiler dersinin önemi hakkında katılımcı öğretmenlerin %35,71'i kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında, tarihin bilinmesi ve aktarılmasında, geçmişin tanınması ve geçmişe sahip çıkılmasında Sosyal Bilgiler dersinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, Yıldırım ve

Çetin'in (2022) araştırmalarında Sosyal Bilgiler dersinin birçok disiplinle iç içe olmasının yanında kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir ders olduğuna değinmişlerdir. Gürel ve Çetin (2018) birlikte yaptıkları çalışmada Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının doğası gereği kültür ile yakından ilgili olduğu ve kültür aktarımının sağlandığı en önemli derslerin başında geldiğini ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada Sosyal Bilgiler dersi programının Türk kültüründen örneklerle yer vermesinden ve bu örnek kültür öğelerinin korunmasına ve geliştirilmesine çalışılmasına vurgular yapılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularının hangi sınıflarda ya da hangi öğrenme alanlarında işlenildiğine dair görüş alınan katılımcıların %46,15'i, kültürel miras konularına sınıf bazında 5-6 ve 7. Sınıflarda, öğrenme alanı olarak ise ikinci öğrenme alanlarında olduğunu belirtmişlerdir. 7. Sınıf ikinci ünite adının da "Kültürel Miras" olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda yapılan araştırmalar tarandığında, Kara ve Tokmak (2023) Sosyal Bilgiler öğretim programında bütün sınıf seviyelerinde (5-6-7-8-) 131 kazanımın olduğunu, bu kazanımlardan %28'inin (21) kültürel miras ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Yine bu araştırmada kültürel mirasla ilgili en çok kazanımın 7. Sınıfta olduğunu (%35) tespit etmişlerdir. Kazanım sayısı en fazla olan öğrenme alanı ise 7. Sınıf ikinci ünite olan Kültür ve Miras öğrenme alanı olduğunu tespit etmişlerdir. Çengelci, 2012; Avcı, 2014; Uçar, 2014 yaptıkları araştırmalarda da kazanım sayılarına bakarak Sosyal Bilgiler dersinin kültürel miras ile ilgili önemli kazanımlarının olduğunu saptamışlardır. Bu araştırma sonuçları, katılımcı öğretmenlerimizin verdikleri cevapları desteklemektedir.

UNESCO tarafından yapılan tanımlarda kültürel miras somut ve somut olmayan şeklinde iki başlık altında incelenmektedir. Kültürel miras olarak korunması gereken somut öğeler "taşınmaz kültür ve tabiat öğeleri" ve diğeri "taşınır somut kültürel miras" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Darçın, 2010). Katılımcıların "Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi değerlere yer verilmiştir." soruna verdikleri %61,84 ile gelenek, görenek, dil, halk oyunları gibi somut olmayan kültürel miras öğeleri ile tarihi eser, yazılı belge, mimari gibi somut kültürel miras unsurları cevaplarını, UNESCO'nun tanımları ve Darçın (2010) desteklenmektedir. Katılımcı öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğu UNESCO tarafından koruma altına alınan Safranbolu'da birçok somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarını olduğunu belirtip bazılarını örnek vermişlerdir.

Kültürel mirasın korunması ve sürdürülmesi ile ilgili görüşlerini belirten katılımcıların %39,99'u, kültürel miras duyarlılığının ilk önce ailede başlaması sonrasında okul ve çevre ile bu duyarlılığın devam ettirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Okul çağına gelmeden önce, çevre ile ilk izlenimlerin olduğu aile, kültürel mirasın korunması konusunda önemli bir yere sahiptir. Katılımcılar kültürel mirasın aileler tarafından gelecek nesillere aktarılması için, eski zamanlarda uygulanan gelenek ve görenekleri aile büyüklerinden duymaları için çocuklarını aile büyüklerinin yanına götürmelerini, tarihi yerlerin birlikte gezilmesini, tarihi yerler ile ilgili hikâyeler anlatarak çocuklarda kültürel miras duyarlılığının oluşturulmasını belirtmişlerdir.

Katılımcı öğretmenlerin derslerinde kültürel mirası aktarırken kullandıkları yöntemler olarak %52,95'i en çok anlatım ve soru-cevap ile etkileşimli tahta kullanma yöntemini kullandıkları tespit edilmiştir. Bu yöntemi %23,52'i ile etkileşimli tahta, filmler, dergi, gazete ve dergiler izlemiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri çeşitli yöntem ve teknikleri sınıflarında uygulayarak kültürel mirası öğrencilere aktardıkları tespit edilmiştir. Farklı yöntem ve tekniklerin sınıf içinde uygulanması farklı öğrenme çeşidi olan öğrenciler içinde faydalı olacaktır. Alan yazında sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler ile ilgili 2013 yılında Demir ve Özden'in yaptığı çalışmalarda öğretmenlerinin, ders anlatımında kullanılan yöntem teknik ve öğretim stratejilerinden kendi uyguladıkları tekniklere ve kavramların netliğine bakılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılan bu araştırmaya göre de öğretmenlerin daha çok düz anlatım (sunuş) yöntemini derslerinde kullandıkları tespit edilmiştir. Yine bu konuda 2017 yılında İlter tarafından yapılan araştırmanın amacı ise, tarama yöntemi kullanılarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler derslerinde hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarını ortaya çıkarmak ve bu öğretmenlerin öğretim yöntemlerini belirlemektir. Ölçek sonuçlarına göre katılımcıların büyük çoğunluğunun derslerinde metinsel bilgilere yer verdiği, daha geleneksel yaklaşımlarla derslerini işledikleri, öğretmen denetimi ağırlıklı bir öğretim yaklaşımını benimsedikleri ortaya çıkmıştır.

Katılımcı öğretmenlerin kültürel miras aktarımında derslerinde ne gibi sorunlarla karşılaştıklarını tespit etmek için yapılan görüşmede ilk sırada (%20) öğrencilerin kültürün önemine inanmıyor olmaları olmuştur. Değişen dünya ve gelişen teknoloji ile birlikte yabancı kültürlerin öğrenciler arasında daha kolay yayılması, kendi öz kültürlerinden onları uzaklaştırmaktadır. Bu bakımdan kültürel mirasın aktarıldığı ders

olan Sosyal Bilgiler dersinin önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Katılımcıların karşılaştıkları bir diğer sorun ise (%20) gezi ve gözlem yöntemini fazla kullanamamaları. Özellikle kültürel miras konularını aktarırken gezi gözlem yöntemi sosyal bilgiler dersinin kalıcı olması bakımından önemli bir yöntem olduğu yadsınamaz. Katılımcılara yöneltilen “Bu konuda ilçe milli eğitim müdürlüklerinden ne gibi bir destek isterdiniz?” sorusuna %37,04 oranında ulaşım ve servis desteği cevabı gelmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri, kendilerine yeterli ulaşım ya da servis desteği olduğu takdirde, kültürel miras unsurlarının yerinde görmenin öğrencilerde daha kalıcı öğrenmelere sebep olacağını belirtmişlerdir. Yine bu konuda katılımcıların okul ya da ilçe milli eğitim müdürlüklerinden bekledikleri diğer bir destek ise %18,52 ile maddi destek ve %14,81 ile rehberlik desteği gelmektedir. Katılımcı öğretmenlerimiz bu desteklerin kendilerine sağlandığı takdirde sahada daha çok çalışma imkanı bulacaklarını, yaparak yaşayarak öğrenme modelinde olduğu gibi öğrencilerin gezip gördükleri yerleri hafızalarında daha çok tutacaklarını ve öğrencilerin kültürel miras konusunda daha duyarlı olacaklarını belirtmişlerdir. Pelit E., Demir, M., Türkoğlu, T., (2018) yaptığı araştırmada kültürel mirasın korunması ve sürdürülmesi, gezi ve gözlem sayesinde sağlanabileceğini, bu konuda akademisyenlerin, yerel halkın ve çalışanların bilinçli olmasının son derece önemli olduğunun tespitini yapmışlardır. Elde edilen bu bulgulara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yeterli maddi destek, ulaşım ve rehberlik hizmeti sağlandığı takdirde, kültürel miras konularının daha kalıcı bir şekilde öğrencilere aktarabileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç olarak Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet, yaş ve mesleki yıl tecrübesi fark etmeksizin kültürel mirasın önemi, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda yeterli donanıma sahip oldukları, bulundukları ilçe olan ve UNESCO tarafından koruma altına alınan Safranbolu’daki birçok somut ve somut olmayan kültürel miras unsurunun bilgisine vakıf oldukları söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre; Sosyal Bilgiler öğretmenleri kültürel mirası aktarırken, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi adına gezi-gözlem yöntemlerini uygulayabilmek için, gerekli resmi kurumlardan (İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, belediyeler, Milli Eğitim Bakanlığı) ulaşım, rehberlik hizmeti, maddi destek gibi yeterli desteklerin sağlanmasını beklemektedirler. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı’nın kendi sitesi olan EBA da daha fazla kültürel miras ile ilgili yayınların yapılmasını ve ders

kitaplarında kültürel miras konularına yedinci sınıf ağırlıklı olarak değil, her sınıf seviyesinde daha fazla yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte gelişen ve hızla değişen dünyada, başka milletlerin kültürleri hızla hayatımıza girerken, eski kültürel değerlere sahip çıkma önemi her geçen gün artmaktadır. Hem somut, hem de somut olmayan kültürel miras değerlerimize sahip çıkmak tüm yurttaşlar için kazanılması gereken bir görevdir. Kültürel mirasın tanıtılmasında, korunmasında ve yaşatılmasında okul çağına kadar aileler büyük bir rol üstlense de okul çağına gelindiğinde bu sorumluluk, büyük bir oranda Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve bu programların uygulayıcıları olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ait olmaktadır. Gelecek kuşaklara kültürel miras değerlerimizin daha etkin bir şekilde aktarılmasına katkı sağlayacak bu öneriler maddeler halinde aşağıda sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarında geçen yerlere, müfredat kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak her yıl planlı bir şekilde geziler düzenlenebilir.
- Gezi düzenlemek isteyen Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ulaşım ve rehber desteği sağlanabilir.
- Hazırlanacak planlar çerçevesinde Safranbolu'daki kültürel miras eserleri burada yaşayan öğretmenlere gezdirilerek yaşadığı şehri tanımaları sağlanmalıdır.
- Her il ve ilçe de yetkili mercilerce okullardaki öğrencilerin kendi kent müzelerini gezmelerini sağlamak için ulaşım ve destek sağlanabilir.
- Sosyal Bilgiler Öğretim programlarının yanında başka derslerin öğretim programlarına da kültürel miras kazanımları eklenebilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Belediyeler arasında iş birliği yapılarak kültürel miras varlıklarının tanıtılması ve korunması için gezi, tanıtım, festival gibi etkinliklerin yapılması sağlanmalıdır.
- EBA gibi dijital platformlarda kültürel mirasın önemi ile ilgili kısa filmler ya da belgeseller yayınlanabilir.

- Mobil uygulamalar yapılarak hem eğlenceli hem eğitici olarak gençlerin kültürel miras değerlerini yakından tanımları sağlanabilir.
- Her ilçe ve ilde düzenli olarak kültür festivalleri düzenlenebilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel mirasın aktarılmasını eğlenceli hale getirmek için kültürümüze ait motifler içeren hikâye anlatma yarışmaları düzenlenebilir.
- Yerel el sanatları ustaları ile iş birliği içine girerek okula davet edilerek öğrencilerin o kültürü yakından tanımları sağlanabilir.
- Öğrenciler için yaşlarına uygun hazırlanmış, somut ve somut olmayan kültürel miras değerlerini tanınması ve bu değerlere ilgi duymaları için animasyon filmleri yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler ders müfredatını daha işlevsel olarak işleyebilmeleri için ders saati arttırılmalıdır.
- Kültürün korunması ve gelecek nesillere aktarılması için ailelerin bilinçlendirilmesi için ücretsiz geziler tertip edilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her il düzeyinde o ilde bulunan somut ve somut olmayan varlıkların tanınması için ‘‘Kültürümü Tanıyorum, Kültürel Varlıklarıma Sahip Çıkıyorum’’ adında etkinlik günleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008), ‘‘Sosyal Bilgilerde Değerler ve Öğretimi’’, Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, Editörler: Bayram Tay, Adem Öcal, Ankara, Pegem Akademi
- Ahunbay, Z. (2007). Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. İstanbul: Yem Yayınları.
- Akdoğan, A. (2008). Medeniyetlerin Oluşmasında Dinin Rolü ve İslam Medeniyeti, Dini Araştırmalar Dergisi, Eylül-Aralık, s.32, ss: 87-106
- Akhan, N. (2009). Yaratıcı Dramanın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması, Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar 1, Editörler: Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ, Ankara: Pegem Akademi.
- Aktulum, K. (2020). Kültürel Mirasın Anabilimi, Milli Folklor Dergisi, Yıl 32, Cilt 16, Sayı 16, ss: 5-17
- Altun, A. (2009). Sosyal Bilgiler Derslerinde Karikatürlerin Kullanımı, Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar 1, Editörler: Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ, Ankara: Pegem Akademi.
- Arslan, B. (2020). Safranbolu Tarihi Turizm Yapıları ve Turizm Alanlarının Engelli Erişimi Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Karabük
- Avcı, M. & Memişoğlu, H. (2016). Kültürel Miras Eğitimine İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. İlköğretim Online, 15(1), 104-124.
- Ayaydın, Y. (2020). ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknolojinin Kullanımı’’ İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.
- Babadoğan, Ö. (2003). Eğitim Programlarını Geliştirme Etkinlikleri Üzerine Bir Desenleme, Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 25(2), 735-742.
- Batmaz, Y., & Biçici, G. (2022). Türkiye’ de Somut Kültürel Mirasın Korunması Üzerine Bir Alan Araştırması: Kırıkkale- Delice Örneği, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Sayı: 1, ss:97-110.
- Bayazıt, N. (2014). Safranbolu Evlerinin Plan Tipolojisi ve Kullanıcı İhtiyaçları Hiyerarşisi, Tasarım Dergisi, s:17

- Bayram, Ö. (2003). Türkiye’de İlköğretime (6-7-8) Branş Öğretmeni Yetiştirilmesi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ile Sosyal Bilgiler Dersi Programlarının Gelişimi (1946-1982). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, A. (2024). “7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yardımcı Kaynakların 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kazandırılması Hedeflenen Temel Beceriler Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Büyükyeğen, G. (2008). Edirne Kent Merkezi ve yakın çevresi rekreasyonel kaynak Değerlerinin Sürdürülebilirlik Bağlamında Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Can, M. (2009). “Kültürel Miras ve Müzecilik. Çalışma Raporu”, Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Clark, L. H., & Kısakürek, M. A. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bazı Yöntemler. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 17(1), 341-357.
- Ceylan, S., & Somuncu, M. (2016). Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlenmesinde Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı, Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt:1, No:1
- Çelebilik, G. & Çengel, A. (2018). Karabük ili Safranbolu ilçesi Kaymakamlar Müze Evi’nde Bulunan Bindallı Elbiseler. SDÜ ART-E.
- Çelik, H., & Şenel, T. (2022). Tarihi Süreçte Sosyal Bilgiler: Amerika Birleşik Devletleri Örneği. Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, 7 (Özel Sayı: Dr. Mahmut Kırkpınar’a Armağan), 1384-1414.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 1(2), 155-172.
- Çelikkaya, T., & Kürümlüoğlu, M. (2018). Yenilenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Yıl 6, s:11
- Çelikkaya, T., & Kuş, Z. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2), 741-758.
- Çengelci, T. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yeri. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(1), 185-203.
- Çetin, M. (2022). Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Öğrenme Uygulamalarının Kullanımının Öğrencilerin Harita Okuryazarlık Becerilerine, Akademik Başarılarına ve

Kalıcılığa Etkisi, Doktora Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

- Çiftçi, S. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme, Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar 1, Editörler: Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ, Ankara: Pegem Akademi.
- Çiydem, E., & Kaymakçı, S. (2021). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Dersinin Yönelimi Üzerine Bir Değerlendirme, İnsan & İnsan Dergisi, 8(27), 179-207
- Darçın Şahin, İ. (2010). Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri: Yalova örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demirkaya, H. (2008), ‘‘Sosyal Bilgilerde Düşünme Ve Soru Sorma Becerileri’’, Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, Editörler: Bayram Tay, Adem Öcal, Ankara, Pegem Akademi.
- Demir, S., & Özden, S. (2013). ‘‘Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimsel Stratejilere Yöntemlere ve Tekniklere İlişkin Görüşleri: Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tanılayıcı Bir Çalışma’’, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 14, Sayfa 59-75.
- Demircioğlu, İ. H. & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik, Değerler Eğitimi Dergisi, 6 (15), 69-88.
- Deniz, T., & Kocakaya, E. (2020). Kültürel Miras Kapsamında Safranbolu’da Hamam Kültürü, Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:5, Sayı:2, s.3-24
- Dere, İ. (2021). Kültürel Mirası Belgeleyerek Öğrenme: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Saha Tecrübeleri, International Journal of Geography and Geography Education, 43, 108-121.
- Diker, O. (2016). Kültürel Miras İle Kültürel Miras Turizmi Kavramları Üzerine Kavramsal Bir Çalışma, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 30, s.365-374.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sayı 17(2), s.77-96
- Duman, P. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri, 1(1), 31-50. İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Eraslan, Ş. (2020). UNESCO Dünya Miras Alanlarının Kriter Seçimleri ve Tematik Bağlantıları Üzerine Bir Analiz: Türkiye Örneği, Araştırma Makalesi, Cilt 5, Sayı 3, s. 309-324

- Günay, D. (2020). Medeniyet Kavramını Açıklamak İçin Bir Yaklaşım, Felsefe Dünyası Dergisi: 72, 76-92
- Gürel, D. & Çetin, T. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi ve Kültür Aktarımında Edindiği Rol Üzerine Bir İnceleme. Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi, 6(2), 22-40.
- Güzel Yüce, S. (2022). Öğretim Programına Bağlılık Ve Öğretim Programını Uyarlama İkilemini Aşmak: Bir Öğretmenin Öğretim Programını Kullanma Modeli, Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(9), 1-21.
- İlter, İ. (2018). “Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğretim Yöntemleri ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme, Kurumsal Araştırmalar Dergisi, 11(1), 1-29.
- Kabapınar, Y. (2007). “İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi” Ankara, Maya Akademi.
- Kalaba, B. (2022). Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği Kapsamında Müzelerin Önemi, Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi
- Kalın, İ. (2010). Dünya Görüşü, Varlık Tasavvuru ve Düzen Fikri: Medeniyet Kavramına Giriş, Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi, 15(29), 1-61.
- Kalyoncu, H. (2010). Tarih İçinde Safranbolu, Özlem Matbaacılık, İstanbul.
- Kara, İ., & Tokmak, A. (2023). Doğal Ve Kültürel Mirasın Öğretiminde Sosyal Bilgiler Dersinin Yeri Ve Önemi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, İhtisaslaşma Özel Sayısı, 177-199.
- Karaseyfioglu, F., & Çalışkan, H. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Değerlere Yönelik Duyarlılıklarının İncelenmesi. Journal of Multidisciplinary Studies in Education, 5(3), 88-101.
- Karasu Avcı, E., & Avcı, A. A., & İbret, B.Ü. (20217). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasına Yönelik Görüşleri, İlköğretim Online, 16(4), 1558-1574.
- Kılıçoğlu, G. (2015). “Öğretim Programını Geliştirecek Standartları Anlayın” Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarının Sırları, Çeviri Editörü: Selçuk Beşir Demir, Ankara, Eğiten Kitap.
- Kütükçüoğlu, M. (2014). Safranbolu Gezi Rehberi, Altan Basım, İstanbul.
- Koçan, N., & Çorbacı, Ö.L. (2012). “Tarihi Çevreleri Koruma Sürecinde Yeni Yaklaşımlar: Kongre Turizmi, Safranbolu Çarşı Örneğinde Bir Araştırma”, MAKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 3 (2), 31-96.

- Kulak, H., & Ayparçası, M. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimsel Stratejilere yöntemlere ve Tekniklere İlişkin Görüşleri: Türkçe Dersine Yönelik Nitel Bir Araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sayı: 3 Aralık ISSN: 2602-4446
- Mahiroğulları, A. (2005). Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi. Dergi Park, 1276-1288
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı).(2019). Şehrimiz Karabük, Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları, Karabük.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2023). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). MEB Yayınevi.
- Meşhur, M.Ç. (1999). Tarihi Çevrelerin Korunması Sürecinde Yeni Yaklaşımlar: Amasya Kenti Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- NCSS, (2002). Curriculum standards for social studies: expectations of excellence. Washington: DC:National Council for the Social Studies.
- Oğuz, Ö. (2001). Küreselleşme ve Ulusal Kalıt Kavramları Arasında Türk Halk Bilimi. Milli Folklor Dergisi, 13(50), 5-8.
- Oğuz, Ö. (2007). UNESCO, Kültür ve Türkiye, Milli Folklor Dergisi, Yıl 19, sayı 73
- Oğuz, Ö. (2009). Somut Olmayan Kültürel Miras ve İfade Çeşitliliği, Milli Folklor Dergisi, Yıl 21, Sayı 82, s 6-12
- Özdemir, Ü., & Güner, İ., & Kopar, İ. (2002). Safranbolu Platosu'nda Geçici Kır Yerleşmeleri, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı 7, s: 133-152.
- Özdemir, Ü.(2013). Safranbolu'nun Kültürel Miras Kaynakları ve Korunması, Doğu Coğrafya Dergisi, s.134
- Özmen, N. & Eren, M. (2021). Safranbolu Destinasyonunun İnanç Turizmi Potansiyeline Yönelik SWOT Analizi Çalışması. Ekonomi, İşletme ve Yönetim dergisi.
- Özkartal, Z. (2015). "Bir Kültürel Mirasımız: Isparta Yılkırkan Çeşmesi", Akdeniz Sanat Dergisi, S.8(15), ss.26-36.
- Öztürk, C.(2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış. Editör: C. Öztürk, Sosyal Bilgiler Öğretimi, (ss.1-31). Pegem Akademi, Ankara
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R.(2005). "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler", Ankara, Pegem Yayıncılık.

- Öztürk, C., & Deveci, H. (2020). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. Editör: Cemil Öztürk, Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları İçinde (s. 1-42). Ankara: Pegem Akademi.
- Pelit, E., & Demir, M., & Türkoğlu, T. (2018). Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği: Turizm Eğitimi Veren Kurum Müfredatları Üzerine Bir İnceleme, Turizm Akademik Dergisi, 5(2), 73-83
- Safran, M. (2008). ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış’’, Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, Editörler: Bayram Tay, Adem Öcal, Ankara, Pegem Akademi.
- Safranbolu Belediyesi (2014), Safranbolu’da Kültür ve Medeniyet İzleri Araştırması, Editör: Hür Mahmut Yücer, Safranbolu, Seçil Ofset.
- Sarıdaş, G., & Nayir, F. (2021). Kültürel değerlere duyarlı öğretmen özelliklerinin sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 53, 355- 377.
- Şendimir, N. Ç. (2021). Memleketim Safranbolu Tanıtım Kent Dokusunu Koruma Çevre Sorunları, İlksan Matbaacılık, Ankara.
- Sönmez, V. (1998). Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretim Kılavuzu, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Taşkaya, S. M., & Muştı, M. C. (2008). ‘‘Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri, Elektronik ve Sosyal Bilimler Dergisi, C:7, S: 25, (240-251).
- Trivyzadakis, N. (2023), A tool for quantitative research on the social awareness for the digitization of cultural heritage: A pilot application, Thessaloniki, Greece,
- Tunçözgür, Ü. (2012). Düünden Bugüne Safranbolu, Safranbolu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Tunçer, M. (2006). ‘‘Anadolu’ da Yeniden Kentsel Rönesans’’, Sanat ve Kent
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (18.10.1982 tarih ve 17863 sayılı Resmi Gazete).
- Türkyılmaz, D. (2013). Kültürün Koruyucu Kadınları ve Somut Olmayan Kültürel Miras, Editörler: M. Öcal Oğuz, E. Ölçer Özünel, S. Gürçayır Teke, Somut olmayan kültürel mirasın geleceği Türkiye deneyimi s:91-95, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Yayınları.
- Uğur, İ. , Dönmez, Y. (2021) Somut Kültürel Miras Alanlarının Turistik Çekicilik Açısından Değerlendirilmesi: Birgi Örneği, Journal Of Academic Tourism Studies.

- Uluç, N. B. (2024). *Kültürün Tanımları, Kültürel Sistemin Öğeleri*. Ankara Üniversitesi,
- Ulukavak, K. (2017). Bir Safranbolulunun Penceresinden Safranbolu, Karabük Üniversitesi Yayınları, Karabük.
- UNESCO. (2024). About the United Nations educational, scientific and cultural organization (UNESCO). United Nations.
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve Kültür İlişkisi-Eğitimde Kültürün Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 3, s.291-309
- Ütkür, N., (2016). “Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem Ve Teknik Farklılıkları: Hayat Bilgisi Dersi Örneği”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 16 (USBES Özel Sayı II), 1631-1651.
- Vecco, M. (2010). A definition of cultural heritage: From the tangible to the intangible. Journal of Cultural Heritage, 11(3), 321-324.
- Yalçın, A. & Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten Günümüze Sosyal Bilgiler Programlarının Sosyal Bilgiler Öğretim Yaklaşımlarına Göre İncelenmesi, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 12(3), 842-873.
- Yalın, H. G. (2007). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayın
- Yazıcı, Ç. S. (2014). Etkili Bir Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğrenimi Düşüncesi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(6).
- Yıldırım, Y. & Çalışkan, A. (2024). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının 2005, 2015 ve 2018 Programlarıyla Karşılaştırılmalı Analizi, Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi.(8)1:108-142
- Yıldırım, D. & Çetin, T. (2022). Tarihsel süreçte sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında turizmin yeri. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(3), 926-939.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. İlimler Dergisi, (8)1;108-142.
- Yılmaz, A. (2022), Somut Olmayan Kültürel Miras Kapsamında Safranbolu’da Ocak Kültürü, Yüksek Lisans Tezi. Yılmaz, L. (2020) “Mersin’de Somut Kültürel Miras Bilinci ve Koruma Üzerine Bir Değerlendirme”. Amisos.
- Yılmaz, L. (2020) “Mersin’de Somut Kültürel Miras Bilinci ve Koruma Üzerine Bir Değerlendirme”. Amisos.

Yurdakul, Ç. (2007). Safranbolu Evlerinde İskân-Mekân,-Donatı İlişkisinin İncelenmesi Üzerine Bir Deneme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Zafer, S. (2019). Velilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri, Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmen Akademik Katılımına İlişkin Algıları ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılımları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Trakya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Zal, Ü., & Uçar, F. M., & Pekacar, Ç. (2010). Türk lehçeleri arasında aktarma meseleleri ve kültürel öğelerin aktarılması üzerine. III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, Aralık 16-18), İzmir.

Zylfiu, B. (2016) Education and Cultural Heritage According to Teachers' Perceptions of Low Secondary Schools. International Journal of Advanced Research in Management (IJARM).

İNTERNET KAYNAKÇASI

URL1: <https://sozluk.gov.tr>. Erişim tarihi: 10.07.2024

URL2: <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx> Erişim tarihi:15.07.2024

URL3:<https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-> Erişim tarihi: 21.08.2024

URL4:https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf Erişim tarihi: 23.08.2024

URL5:https://www.unesco.org.tr/Content_Files/Content/Sektor/Kultur/sokum_bb.pdf Erişim tarihi:25.08.2024

URL6:<https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44423/dunya-miras-listesi.html> Erişim Tarihi: 17.07.2024

URL7: <https://karabuk.csb.gov.tr/ilimiz-hakkinda-i-3786> Erişim Tarihi: 30.08.2024

URL8:<http://www.safranbolu.bel.tr/?/safranbolu/cografi-konum-94> Erişim tarihi: 22.08.2024

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanlarına Göre Kazanım Sayıları.....	29
Tablo 2. Kültürel Miras ve Bölümleri Tablosu	47
Tablo 3: Türkiye’de UNESCO Tarafından Koruma Altına Alınan Varlıklar Listesi ..	52
Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	70
Tablo 5: Kültürel miras kavramı sizce nedir?	71
Tablo 6: Kültürel Miras kaç’a ayrılır?	72
Tablo 7: Kültürel mirasın korunması sizce neden önemlidir?	73
Tablo 8: Sosyal Bilgiler dersinin Kültürel Miras aktarımı konusundaki önemi sizce nedir?.....	75
Tablo 9: Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	77
Tablo 10: Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularını hangi sınıf ve ünitelerde işliyorsunuz?.....	79
Tablo 11: Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi kültürel miras unsurlarına yer verilmiştir?.....	81
Tablo 12: Kültürel miras konularını öğrencilerinize aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?	82
Tablo 13: Dersinizde kültürel miras konularını aktarırken hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?.....	84
Tablo 14: Dersinizde Safranbolu’ya ait somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarından hangilerine değiniyorsunuz?.....	86
Tablo 15: Kültürel Miras unsurlarını dersinizde aktarırken resmî kurumlardan (belediye, kaymakamlık, valilik vs.) ne gibi destekler almak isterdiniz?	87
Tablo 16: Bu zamana kadar girdiğiniz sınıflarda Safranbolu gezisi planladınız mı? Planladıysanız nerelere gezi düzenlediniz?	89
Tablo 17: Sizce kültürel mirasın aktarılması konusunda ailelere hangi görevler düşüyor?	90

Tablo 18: Kültürel mirasın korunması konusunda öğretmenler sizce ne gibi etkinlikler düzenleyebilir?.....	92
Tablo 19: Kültürel Mirasımızı daha iyi korumak adına Milli Eēitim Bakanlıēı ne gibi çalışmalar yapabilir?	94
Tablo 20: Konu hakkında belirtmek istediēiniz diēer düşünceleriniz nelerdir?	96

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Safranbolu ilçesi lokasyon haritası (URL7)	54
---	----

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1: Tarihi Safranbolu evleri genel görünüm	59
Fotoğraf 2: Güneş saati	60
Fotoğraf 3: Cinci Hanı genel görünüm	61
Fotoğraf 4: Safranbolu Kent Tarihi Müzesi görünüm	62
Fotoğraf 5: İzzet Mehmet Paşa camii	63
Fotoğraf 6: Yemeniciler Arastası.....	64
Fotoğraf 7: Tarihi Cinci Hamamı (yenihamam)	65
Fotoğraf 8: Kaymakamlar gezi evi	66
Fotoğraf 9: Kazdağlıoğlu camisi.....	67
Fotoğraf 10: Köprülü Mehmet Paşa Cami	68

EKLER

Ek 1 : Etik Kurul Kararları

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-78977401-050.99-332430
Konu : Etik Kurul Kararı

01.04.2024

Sayın Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN

İlgi : 29.02.2024 tarihli ve E-27256492-050.99-326039 sayılı yazı.

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunda alınan 29/03/2024 tarih ve 2024/04(11,12) sayılı Kurul Kararı yazımız ekinde sunulmuştur. Gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Muhittin KAPANŞAHİN
Kurul Başkanı

Ek:doc02758920240329111405 (2 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: BSLN2TBA36
Belge Doğrulama Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?ekK=4043&eD=BSLN2TBA36&eS=332430>
Adres: Karabük Üniversitesi Demir Çelik Kampüsü Merkez/Karabük
Telefon: 444 0478
e-Posta: iletisim@karabuk.edu.tr
Kep Adresi: karabukuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Dilek ERHİN
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

15838

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

TOPLANTI TARİHİ: 29.03.2024
TOPLANTI NO : 2024/04

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar 12:

28.02.2024 tarih ve E. 325699 sayılı Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN' in Etik Kurul form ve ekleri görüşüldü.

Karabük Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN' in danışmanlığında yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Öğretimine Yönelik Yeterlilikleri ile Kullandıkları Yöntem ve Tekniklerin Belirlenmesi: Safranbolu Örneği” konulu çalışma kapsamında uygulanmak üzere ekte sunulan çalışmasının etik kurallara uygunluğu oy birliği ile kabul edilmiştir.

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. Muhtetin KAPANŞAHİN
Kurul Başkanı

Ek 2 : İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Onayı

Karabük Üniversitesi Evrak Tarih ve Sayısı: 07.05.2024-339082

T.C.
SAFRANBOLU KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86549116-605.01-101744978
Konu : Tez Çalışması

07.05.2024

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Kaymakamlık Makamının 6.05.2024 tarih ve 101708346 sayılı onayı.

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşın ÖZKANAK'ın öğretim üyesi Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN'in danışmanlığında "*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Farkındalıkları ile Kullandıkları Yöntem ve Tekniklerin Belirlenmesi: Saffranbolu Örneği*" konulu bilimsel çalışma kapsamında ilçemiz Saffranbolu okullarında görevli Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine yönelik anket çalışması yapmayı, denetimi ve sorumluluğu okul idaresinde olmak üzere, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan gönüllülük esasında göre; onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan, formlar ile anket çalışmasının uygulanmasına izin verilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini arz/rica ederim.

Said Nuri ODABAŞOĞLU
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Ek: İlgili Onay ve Ekleri(10 Sayfa)

Dağıtım:
Karabük Üniversitesi Rektörlüğüne
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müd.)
Tüm Ortaokul Müdürlüklerine

Alamat : Balde De Grahama Alamat : <http://www.tudiga.gov.tr/m-ba-by>
 Telepon No : Faks :
 E-Posta : Uzman : Müdür :
 Kap. Adresi : me b06b01.lap.tr İnternet Adresi : Faks :

Bu e-mail güvenli değildir, ancak iletilmiş olabilir. Eğer sizin dışındaki kişiye gönderilmişse, lütfen 2888-2766-3 d9b-9552-4 248 kulu ile ilgili yetkililere bildirin.

Ek 3 : Görüşme Soruları

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRETİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Sayın Katılımcı,

Bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras öğretimine yönelik yeterlilikleri ile kullandıkları yöntem ve tekniklerin belirlenmesi konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların demografik bilgilerini ve konuya ilişkin görüşlerini tespit etmek için görüşme formu oluşturulmuştur. Katılım isteğe bağlı olup, elde edilen bilgiler bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Çalışmanın başarıya ulaşması, her şeyden önce vereceğiniz bilgilerin doğruluğuna bağlıdır. Soruları cevaplamada gösterdiğiniz sabır ve samimiyet için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Aysun ÖZKAYNAK
Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz:
2. Mesleğinizde kaçınıcı yılınız?
3. Mezun olduğunuz bölüm?
4. Hangi sınıfların dersine goriyorsunuz?
5. Kültürel Miras kavramı nedir?
6. Kültürel Miras kaçı ayrıılır?
7. Kültürel Mirasın korunması neden önemlidir?
8. Sosyal Bilgiler Dersinin, Kültürel Mirasın aktarımı konusundaki önemi sizce nedir?

9. Kültürel Mirasın korunması ve sürdürülebilirliği hakkında neler düşünüyorsunuz?
10. Sosyal Bilgiler dersinde Kültürel Miras konularını hangi sınıf ve ünitelerde işliyorsunuz?
11. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında en çok hangi Kültürel Miras unsurlarına yer verilmiştir?
12. Kültürel Miras konularını ğrencilerinize aktarırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?
13. Dersinizde Kültürel Miras konularını aktarırken hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
14. Dersinizde Safranbolu'ya ait Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras unsurlarından hangilerine değiniyorsunuz?
15. Kültürel Miras unsurlarını dersinizde aktarırken resmî kurumlardan (belediyeler, kaymakamlık, valilik vs.) ne gibi destekler almak isterdiniz?
16. Bu zamana kadar girdiğiniz sınıflarda Safranbolu gezisi planladınız mı? Planladıysanız nerelere gezi düzenlediniz?
17. Sizce Kültürel Mirasın aktarılması konusunda ailelere hangi görevler düşüyor?
18. Kültürel Mirasın korunması konusun da öğretmenler ne gibi etkinlikler düzenleyebilir?

19. Kültürel Mirasımızı daha iyi korumak adına Millî Eēitim Bakanlıēı ne gibi çalışmalar yapabilir?

20. Konu hakkında belirtmek istediēiniz diēer düşünceleriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Aysun ÖZKAYNAK; ilk, orta ve lise eğitimini Kastamonu Araç ilçesinde tamamlamıştır. 1997 yılında liseden mezun olmuş ve yedi yıl bir giyim fabrikasında çalıştıktan sonra, 2004 yılında Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans eğitimine başlamıştır. 2008 yılında lisans eğitimini derece ile tamamlamıştır. 2008-2010 yılları arasında Ankara ve Kastamonu'da ücretli öğretmenlik yapmıştır. 2010 yılında Karabük ili Safranbolu ilçesi Ovacuma Ortaokuluna Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak atanmıştır. 2012 yılında Safranbolu Kirkille Ortaokuluna tayin isteyerek burada göreve başlamıştır. Kirkille Ortaokulunda görev yaparken aynı zamanda Bostanbükü Ortaokulu, Şehit Mustafa Arık Ortaokulu ve Abdurrahman Yerlikaya Kız İmam Hatip Ortaokullarında değişik zamanlarda görevlendirme olarak çalışmıştır. Kirkille Ortaokulunda görev yaparken ERASMUS projesi yazarak hibe desteği alan projesi kapsamında yurt dışında eğitim kursuna katılmış, sertifika ve EUROPASS hareketlilik belgesi almaya hak kazanmıştır. 2020 yılında Şehit Murat Akdemir Proje İmam Hatip Lisesinde göreve başlamıştır. 2022 yılında AB Erasmus Projesi kapsamında Viyana'da yurt dışı eğitim faaliyetlerine katılmış, sertifika ve hareketlilik belgesi almaya hak kazanmıştır. Mahalli ve bakanlık olmak üzere 61 tane hizmet içi eğitim seminerine katılarak katılım belgesi ve başarı belgesi almıştır. Dört tane Safranbolu Kaymakamlığı tarafından Başarı Belgesi ve bir tane Mili Eğitim Bakanlığı tarafından Üstün Başarı Belgesi almaya hak kazanmıştır. Halen Şehit Murat Akdemir Anadolu İmam Hatip Lisesinde Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve 9 ile 13 yaşlarında iki çocuk annesidir.